

Робърт ван Хюлик

ДИ ГУНАН

У
З
Н
А
Д
У
К
З
Ш
А
Г
А
Н
К
З

РОБЕРТ ВАН ХЮЛИК ДИ ГУНАН

Превод: Мария Груева

chitanka.info

С Ди Гунан продължава публикуването на Китайски загадки — серията от 18 романа на Роберт ван Хюлик (1910–1967 г.), станали отдавна класика в криминалния жанр. Холандският дипломат, световноизвестен специалист по история на Древния изток, колекционер и ерудит, твори замайващи повествования, които го нареждат до такива майстори на жанра, като сър Артър Конан Дойл, Агата Кристи, Джеймс Хадли Чейс и Джеймс Клавел. Главен герой в Китайски загадки е магистратът Ди Жендзие (630–700 г.), запечатан в старинните хроники като мъдър и справедлив управник. Всяко разследване, което съдията Ди провежда, потапя читателя в екзотичния лабиринт на средновековен Китай, където той се сблъсква с изумителни прояви на жестокост, благородство и величие.

ПРЕДГОВОР

Китайците присъстват като герои в множество наши криминални романи, затова, струва ми се, е справедливо да дадем думата и на самите тях. А и криминална литература е създавана в Китай столетия преди появата на Едгар Алън По или на сър Артър Конан Дойл.

Кратки разкази за загадки и разрешаването им съществуват от над хиляда години; от векове прочути следователи доказват проницателността си в представления на пътуващи разказвачи и театрални пиеси. Китайският криминален роман се появява по-късно, към 1600 г., и достига разцвета си през XVIII и XIX в. Открай време, а и днес тези истории, в които се смесват престъпления и загадки, са извънредно популярни. В наши дни из цял Китай стари и млади знаят имената на прочутите следователи от миналото.

Същевременно китайските криминални романи се отличават с пет характеристики, които ги отдалечават твърде много от нас.

Първо, престъпникът обикновено е посочен още в началото на разказа с името му, произхода и мотивите, които са го накарали да извърши престъплението. При четенето на криминални загадки китайците ценят чисто интелектуалната наслада подобно на зрителите, които наблюдават шахматна партия: всички условия са предварително известни; интересът е в съответните ходове на следователя и на виновника до неизбежния финал с шах и мат за престъпника. На нас, обратно, ни харесва със затаен дъх да гадаем кой е виновникът, за да го научим едва на последната страница. Така че съставката неизвестност отсъства от повечето китайски криминални романи. Почти от самото начало читателят знае отговора на основния за нас въпрос: кой е престъпникът?

Второ, китайците извънредно силно вярват в свръхестественото. В повечето техни истории като у дома си се разхождат призраци и демони; животни и кухненски съдини свидетелстват в съда, а следователят си позволява от време на време излети до отвъдното, за

да се допита до съдиите от ада. Всичко това е в разрез с реализма, който сме свикнали да изискваме от криминалния роман.

Трето, китайците не бързат и страстно потъват в подробности. Всичките им романи, включително криминалните, са извънредно обстоятелствени, изпъстрени с дълги поеми, философски отклонения и т.н., а официалните документи се цитират изцяло. Тъй че повечето криминални романи представляват обемисти томове със сто и повече глави.

Четвърто, китайците имат невероятна памет за имена и вроден усет за роднински връзки. Всеки образован китаец без затруднения може да изброи 70–80 свои роднини с фамилните и собствените им имена, титлите и точната родствена връзка — област, в която китайският език е поразително богат. Китайският читател обожава романите с безброй герои — двеста и нагоре. Нашите съвременни криминални романи са най-много с десетина главни герои, а и тях издателите нерядко изброяват в списък за улеснение на читателя.

Пето, китайците съществено се отличават от нас в представите си за онова, което трябва изрично да бъде казано, и онова, което може да се остави на въображението на читателя. Например ние държим да научим как точно е било извършено престъплението, но пък слабо се интересуваме от наказанието на злодея. Ако самолетът, в който пътува, не падне в океана, ако колата му не се сгромоляса в пропастта или той не изчезне от сцената по някакъв друг хитроумен начин, го изоставяме в края на книгата след няколко злокобни намека за палача или за електрическия стол. Китайците си искат подробен разказ за екзекуцията на виновника с всичките ѝ зловещи подробности. Понякога авторът добавя и „премия“ за читателя — достоверно описание на мъченията, които клетият престъпник изтърпява в ада след екзекуцията. Подобно потапяне в преизподнята удовлетворява у китаеца чувството за справедливост, но нас ни възмуцава като настървяване срещу паднал противник.

Тъй че, когато реших да представя на западните любители на криминални загадки цялостен превод на един китайски образец, главното затруднение беше да открия роман с колкото може повече разследване и човешко присъствие и с възможно по-малко от изброените елементи.

Струва ми се, че успях да съчетаая тези изисквания, откривайки „Ди Гунан“, анонимно произведение от XVIII век. Този роман съответства на обичайните ни изисквания с това, че името на виновника не се разкрива веднага, намесата на свръхестественото е ограничена, персонажите са малко, липсват несвързани с действието отклонения и е относително кратък. При това интригата е хитроумно заплетена, с множество хватки интересът ни се поддържа жив, умело са смесени комичното с трагичното. Повествованието отговаря на критериите ни и с това, че не само се радваме на интелектуалните подвизи на следователя, но и го следваме, когато сам се впуска в опасни начинания. В същото време романът въвежда композиционен принцип, който, доколкото ми е известно, никога не е бил използван в нашата криминална литература — съдията разследва едновременно три случая без никаква връзка помежду им.

Слабостта му в нашите очи си остава намесата на свръхестественото. И все пак е само два пъти, при това относително приемлива, понеже се състои от явления, често описвани в западната парапсихологическа литература. А и тя не е решаваща за разкриването на престъплението, защото само потвърждава предишни умозаклучения на детектива или го окуражава в усилията му да стигне до истината. В първия случай духът на един покойник се показва в близост до гроба му. И на Запад не са малко онези, които вярват, че душата на човек, умъртвен насилствено, се навърта около трупа и може по един или друг начин да изяви присъствието си. Втората намеса е едно съновидение на следователя в момент, когато изглежда най-обезсърчен. Сънят потвърждава подозренията му и му помага да установи връзката между известни преди това елементи. Епизодът, предаден в глава XI, ще предизвика, струва ми се, интереса на онези, които изучават психологията на сънищата.

В романа има и няколко зловещи описания на изтезания, наложени на обвиняеми по време на съдебни заседания. Читателят трябва да ги възприеме такива, каквито са. За сметка на това сцената на лобното поле в последната глава е по-кратка и по-суха, отколкото е обикновено в китайските романи.

Кратката интермедия, вмъкната в средата на романа, между XV и XVI глава, заслужава по-специално внимание: на пръв поглед тя няма нищо общо с разказа. Подобни интермедии са извънредно интересна

характеристика на повечето по-кратки китайски романи. Те неизменно имат формата на театрална сцена: няколко актьори провеждат диалог, накъсан от песни в съответствие с древната традиция. Обикновено персонажите са означени най-общо: „младеж“, „достолепен мъж“ и т.н. На читателя е оставено да разпознае кои персонажи от романа представят. Задачата на интермедията е пряко да ни потопи в подсъзнанието на основните герои, освободено от различните забрани и изтласквания. С други думи, тези интермедии съответстват в някаква степен на психологическите портрети в нашата модерна литература. Китайските автори никога не се впускат в психологическа характеристика на героите си, а се задоволяват бегло да намекнат на читателя за скритите им помисли и вълнения чрез подобни интермедии или сънища. Този похват на „сън в съня“ или „пиеса в пиесата“ се използва понякога и от нашите класически автори, като един от най-прочутите примери е сцена 2 от II действие на „Хамлет“.

Въпреки че някои специфични характеристики са по-приглушени, „Ди Гунан“ си остава типично китайски роман. Освен че достоверно описва методите за разследване на престъпленията в древен Китай, проблемите пред следствието или подземния свят на престъпността, той вярно отразява действието на правосъдието, запознава читателя с основните разпоредби на наказателния кодекс, а и изобщо с живота на някогашните китайци. Разказаните три случая са всъщност разрез на обществената структура.

Главният герой, прозорливият детектив, е както във всички китайски романи окръжен магистрат. От незапомнени времена до установяването на Китайската република през 1911 г. този правителствен служител е изпълнявал едновременно функциите на съдия, съдебен заседател, обвинител и следовател.

Поставената под негова юрисдикция територия — окръгът, е най-малката единица в сложната китайска административна система. Обикновено се състои от по-голям укрепен град и полето на 80–90 километра околоръст. Окръжният магистрат представлява най-висшата гражданска власт в своя окръг; той управлява града и околността, съдилището, събирането на данъците, гражданските актове и поддържането на реда. Властта му обхваща всички аспекти от живота на хората в окръга. Отчита се само пред висшестоящите власти — ще рече префекта и губернатора на областта.

Тъкмо в ролята на съдия окръжният магистрат е имал възможност да разгърне следователския си талант. Затова в китайските криминални разкази и романи преследвачите на престъпниците неизменно са съдии. Героят на този роман, който се казва Ди, винаги е наричан Ди Гун — съдията Ди. На китайски криминална загадка е „ан“, тъй че заглавието „Ди Гунан“ означава буквално „Криминални загадки, разрешени от съдията Ди“. Това е обичайното заглавие на китайските романи от този род. Познати са „Бао Гунан“, „Бън Гунан“ и т.н.

Разлиствайки стари китайски книги, илюстрирани с гравюри, човек може да добие известна представа, как съдията Ди е прекарвал редките си часове на отдых. Гравюрата в началото показва библиотеката на висш чиновник от VII в. Вероятно и на съдията Ди му се е случвало да си почива така късно вечер, след като най-сетне е приключвал работата в съдилището. Удобно разположен във фотьойла, под който е постлана кожа от пантера, с домашна шапчица на главата, той изцяло е потънал в четивото си. На масата до него очакват други книги. Едва ли това е юридическа литература, а още по-малко — любовни романи. Съдията Ди е бил женен, имал е множество наложници, съответстващи на ранга му, и за жалост имаме всички основания да смятаме, че се е отнасял равнодушно към любовта. Не, най-вероятно книгите са съчинения на някой даоистки философ, като Джуандзъ, в които най-дълбоката мъдрост е изразена с хумористични притчи. Или може би са кратички истории, написани с много лекота, за сложни интриги, забърквани сред висши сановници в миналото. Изящно клонче корал радва погледа в покритата с пукнатини порцеланова ваза, ароматен дим се вие от кадилницата.

И когато най-сетне приключи с четенето, а наоколо всичко потъне в тишината на нощта, съдията Ди със сигурност ще изсвири някоя мелодия на седемструнната лютня, която се вижда върху масата, наполовина извадена от брокатения й калъф. Можем да се обзаложим, че е бил по-добър музикант от Шерлок Холмс с неговата цигулка, защото всеки просветен високопоставен чиновник задължително е владеел почти съвършено този инструмент.

Робърт ван Хюлик

Съдията Ди в библиотеката си (по старинна китайска гравюра)

ГЛАВА I

СЪДИЯТА ДИ Е НАЗНАЧЕН ЗА МАГИСТРАТ НА ДЖАНПИН; ХОРАТА СЕ СТИЧАТ В ТРИБУНАЛА, ЗА ДА ПОДАВАТ ЖАЛБИ

*Мнозина възделяват пост на магистрат,
малцина са годни престъпни козни да разнищят,
да допълнят с милост строгостта, както творците
на законите повеляват,
крайностите на лукави философии да избегнат.*

*Достоен магистрат на хиляди огнища е здравият
темел,
в самата дума „правда“ лежи мирът за цял народ.
Делата безупречни на съдията Ди,
магистрат на Джанпин,
за поука на читателя ще разкажем тук.*

В последна сметка никой престъпник не избягва наказанието на закона. Но съдията решава кой е виновен и кой невинен. Затова, ако съдията е безпристрастен, хората в окръга живеят в мир. Когато хората живеят в мир, моралът и нравите са благопристойни. Всички скитници и мързеливци, всички лъжци, клюкари и размирници изчезват и простият народ с радост се отдава на работата си. И ако случайно в такъв окръг се заселят злосторници, те се поправят и сами осъзнават грешките си, защото се убеждават със собствените си очи и чуват със собствените си уши колко строго се спазва законът и колко сурово е правосъдието. И справедливо е да се каже, че добродетелите на народа

зависят и от честността на магистрата. Поквареният чиновник не облагородява онези, които зависят от него.

Честността на магистрата не се състои единствено в това да откаже чаша вино или да не вреди на хората, а и да проявява достойнства като вярна служба на държавата, правене на неща, които другите не могат или не смеят да правят, и насочване на народа, поправяне на грешки, които другите не могат или не смеят да поправят. Все едно дали става дума за откриване на улики сред простия народ или за разплитане на сложни интриги на администрацията, съдията е длъжен безпристрастно да води следствието. Повелята му трябва да е: „До всеки да стигнат справедливите разпоредби, дадени от Небето, което никога не греша.“ Съдиите, обладаващи тези качества, са били на почит пред августейшите ни владетели от най-дълбока древност.

Ала има и магистрати, които се поддават на развалата по време на някое дело и от страх да не изгубят поста си, ако не се справят за кратко време с множество дела, произнасят прибързани присъди, скалпени по изтръгнати с мъчения признания или въз основа на неточни показания. Такива чиновници имат пропуски във възпитанието и обучението си и никога не ще стигнат до висок сан. Защото могат ли подобни личности да накарат подчинените си да бъдат честни и как ще носят мир и спокойствие на хората?

В часовете за отдих, докато преглеждах старинни и по-скорошни писания, докато събирах исторически сведения от всякакъв род, попадах на не един причудлив разказ за престъпления, разкрити от прочути съдии в миналото. Но малко от тях биха могли да се сравнят с разказа, който следва.

Настоящата книга описва сложни разследвания, ужасни, потресаващи убийства, смайващи умозаклучения и възхитително разбулване на трудни загадки. В нея се подвизават хора, които извършват престъпления, за да живеят до края на дните си с ореола на благочестивост, престъпници, жадни за богатства, хора, тръгнали по пътя на безчестието поради изневяра, хора, умирали в страшни мъки, погълнали предназначена за друг отрова, хора, които с неуместни шеги са си навличали сериозни подозрения и при все че са били невинни, на косъм са се спасявали от строго наказание. Във всички тези случаи истината не би могла да излезе наяве без прозорлив и бдителен съдия,

който не се колебае сам да води разследванията, да променя външността си и да се преоблича, представяйки се дори за привидение от ада, само и само да стигне до сърцевината на случая, да поправи грешка и да арестува престъпника, приключвайки по блестящ начин някое докрай оплетено и неясно дело.

И тъй като днес пролетният ветреца ме подтиква към леност и времето ми тежи, ще облека тази история в подходяща за моите читатели форма. Без да храня надежда, че разказът за тези странни събития може да направи по-мъдри хората или да облагороди поведението им, все пак се надявам мъничко, че този текст ще поразведри часовете на безделие.

В една поема се казва:

*Когато слушаме за странните, оплетени
дела,*

*възхита само в нас поражда този
магистрат от древността.*

*Безкористен, проникателен и много
ловък мъж,*

*завинаги в паметта ни ще остане — на
правдата боец.*

Тази книга е разказ за подвизите на един магистрат, живял по време на славната ни династия Тан в първата половина на седми век от новата ера.

Бил роден в Тайюан, столица на провинция Шанси. Фамилното му име е Ди, презимето — Жендзие. Съчиненията си подписвал с литературния псевдоним Хуайин. Бил много мъдър и пословично честен. Когато му дошло времето, получил висок пост в императорския двор и със смелите си откровени доклади до императора успял да предотврати не една правителствена криза. В израз на благодарност и признание за върнатата му служба впоследствие

бил назначен за губернатор, а по-късно бил удостоен и с благородническа титла — херцог Лян.

Подвизите му са описани в летописите на династията Тан, тъй че всеки може да прочете за тях. Но множество случаи, свързани с ранното поприще на Ди Жендзие, по времето, когато е бил известен като съдията Ди, са пропуснати или са само бегло споменати в официалните архиви. А тези случаи съвсем не са безинтересни и трябва да се търсят не толкова в известните исторически записки, колкото в архивите на градовете, където Ди е бил магистрат, предимно в източните провинции. Историите обогатяват представата ни за съдията Ди. Те го показват не само като ревностен служител на трона, а и като извънредно съобразителен следовател и човек, съчетаващ забележителна проникателност и доброта с неотменим стремеж към справедливост. Като магистрат е успял да разреши поразителен брой криминални дела, и то от най-заплетените.

Така че в разказа ни става дума за началото на попрището на съдията Ди, по времето, когато постът му е бил магистрат на Джанпин.

Още с назначаването му съдията посвещава усилията си на това да отстрани от обществото нарушителите на реда и да осигури закрила на гражданите в поверения му окръг, както и да довърши прекъснатите дела.

Съдията Ди бил подкрепян успешно от четирима верни помощници.

Първият от тях — на име Хун Лян, бил стар прислужник в семейството на съдията и го познавал от дете. До почтена възраст Хун Лян останал издръжлив и готов да поеме всякакви деликатни и сложни задачи, поверени му от съдията. Той показвал завиден усет и вродена дарба да проследява връзката между различни събития. Съдията Ди го назначил за сержант на стражниците от трибунала и той бил дясната му ръка.

Другите двама помощници — Ма Жун и Цяо Тай, съдията Ди използвал за особено опасни задачи при задържането на престъпници. И двамата били бивши „братя от зелените гори“, с други думи, разбойници по пътищата. Веднъж, когато съдията Ди пътувал към столицата, го нападнали двама души, които се опитали да го ограбят. Магистратът веднага преценил, че не са обикновени бандити. Ма Жун и Цяо Тай били изключително храбри, а в схватката се проявили като

истински майстори на бокса и боя с мечове. Съдията решил, че може да върне тези мъже в правия път, ако ги вземе на служба при себе си, тоест на държавна работа. Способностите им идвали съвсем на място. И магистратът дори не извадил меча си, наредил им да прекратят боя, а след това произнесъл поучителна реч, която силно развълнувала Цяо Тай и Ма Жун. Ма Жун почитателно призна:

— Империята беше в хаос и безпорядък, а министрите в двора бяха безчестни измамници, затова ние от немай къде се хванахме с този презрян занаят. Не притежаваме друго освен ръцете си и уменията си в бойните изкуства и тъй като никой не искаше да ни наеме, не ни оставаше друго, освен да обикаляме като разбойници по друмищата. Но отгук насетне, след като чухме господаря да ни говори с такава доброта, единственото ни желание е да следваме неговия камшик и да държим стремето му, за да изразим безкрайната си благодарност към изключителната милост, която ни оказа.

Така съдията Ди направил тези смели мъже свои помощници.

Четвъртият помощник бил един пътуващ измамник на име Тао Ган. Този човек отдавна се бил поправил и станал вестоносец на един магистрат. Но толкова много хора му имали зъб, че непрекъснато бил преследван и заплашван от бивши врагове, така че накрая потърсил спасение при съдията Ди. Тао Ган имал множество таланти, бил изключително изобретателен. Съдията го взел за свой помощник и той станал близък приятел с Хун, Ма Жун и Цяо Тай.

Когато съдията Ди поел новия си пост в Джанпин, четиримата мъже се оказали извънредно ценни помощници. Съдията им възложил тайно да събират сведения и така те помогнали за разбулването на не едно оплетено криминално деяние.

Един ден съдията Ди стоеше в личния си кабинет зад заседателната зала, когато гонгът пред вратата на трибунала отекна тревожно. Това означаваше, че ще му докладват за някакво дело, и той побърза да нахлузи официалната си роба, сложи си шапката и се запъти към залата. Стражниците и другите служители вече се бяха строили в две редици пред високата съдийска маса. Съдията зае мястото си зад масата и погледна към вратата. На входа стоеше човек от простолюдието, към четирийсетгодишен. Лицето му лъщеше от пот,

той беше силно развълнуван и от прага нареждаше жаловито, че станал жертва на несправедливост. Съдията нареди на двама стражници да доведат мъжа до масата и когато той коленичи пред подиума, запита:

— Кой си ти и каква неправда ти е дошла на главата, че удряш гонга преди часа за заседание?

— Недостойната личност, коленичила в краката ви — започна почтително мъжът, — се именува Кун Уандъ. Живея в село Шестата миля отвъд Южната врата. Домът ми е доста голям, а семейството малобройно, затова приспособих една част на къщата за странноприемница и вече над десет години мирно се занимавам с тази дейност. Вчера привечер се явиха двама пътуващи търговци на коприна и казаха, че идват от Цзянсу, за да продават стоката си, минавайки през нашата провинция. Ставаше късно и ме помолиха да пренощуват в странноприемницата. Разбрах, че доста път са били, и им дадох една стая. Те вечеряха, пиха вино, смяха се и си приказваха, което могат да потвърдят неколцина свидетели. Тази сутрин малко преди зазоряване двамата търговци си тръгнаха, а не след дълго се яви надзорникът на селото Бан Дъ и ми каза, че двамата мъже били намерени в крайпътния изкоп току до вратата на съседния пазар. „Двамата — вика ми той — са нощували в твоя хан и ти си ги убил, за да им вземеш парите. После си замъкнал трупове до вратата на пазарището.“ Така рече и преди аз дума да обеля, за да се защитя, нареди да докарат трупове пред дома ми и ги хвърли пред вратата. Започна да ме заплашва и да крещи, искаше 500 сребърника, за да потули работата. „Двамата са излезли от твоята странноприемница — викаше той, — ясно е, че ти си ги претрепал, а после си замъкнал телата им до пазара, за да прикриеш престъплението.“ Аз веднага хукнах насам в притеснението си, за да моля негово превъзходителство да поправи несправедливостта.

Съдията Ди изслуша оплакването на ханджията и внимателно се вгледа в коленичилата фигура. Човекът не приличаше на опасен престъпник, но пък, от друга страна, беше ясно, че става въпрос за сериозно дело, и не можеше да произнесе присъда единствено по признанията на Кун.

— Твърдиш, че си почтен жител на нашия окръг — каза съдията. — Защо тогава надзорникът Бан веднага е решил, че ти си

виновникът? Трудно ми е да повярвам, че си толкова невинен, колкото заявяваш. Трябва да изслушам и надзирателя Бан, за да сравня показанията.

И той нареди на стражниците да потърсят надзорника на селото и да го доведат. Не след дълго в залата се появи трийсетгодишен мъж със сбръчкано лице, облечен в синя роба. Той коленичи пред масата на съдията и заговори:

— Бан Дъ, надзорник на село Шестата миля, поднася на негово превъзходителство дълбоките си почитания. Тази сутрин открих трупове на двама души в канавката до пътя при входа на пазара. Не познавах тези мъже, затова поразпитах хората от махалата и от тях научих, че двамата били нощували в странноприемницата на Кун. Затова разпитах Кун и установих, че той е довякъл трупове до пазара, след като е убил търговците, за да ги обере. Защото според Кун те си били тръгнали призори, а тогава на пътя вече има доста хора, но никой не е забелязал някакви съмнителни люде. А и никой от живеещите около пазара не е чул викове за помощ. Тези факти според мен ясно показват, че жертвите са били убити през нощта в хана на Кун, а после той ги е довякъл до пазара, за да отклони подозренията. Виновникът вече е тук и моля негово превъзходителство да му предяви обвинение.

Съдията си каза, че разсъжденията на Бан не са лишени от основание, но, от друга страна, след като отново погледна Кун, още по-силно се затвърди убеждението му, че човекът е невинен и че не прилича на престъпник, способен да убие хладнокръвно за пари. Ди се замисли за миг и каза:

— Двамата дадохте противоречиви показания. Не мога да продължа делото без предварително следствие. Ще свикам следващото заседание след оглед на местопрестъплението.

После заповяда на стражниците да отведат Кун и надзорника на селото и даде нареждане да се направят необходимите приготовления за посещение на мястото на двойното убийство.

ГЛАВА II

КЛЕВЕТИТЕ НА НАДЗОРНИКА БАН СЕ ОБРЪЩАТ СРЕЩУ НЕГО; ОСТРАТА МИСЪЛ НА СЕРЖАНТ ХУН ГО ДОВЕЖДА ДО СЛЕДА

След като се прибра в личния си кабинет, съдията заповяда на стражниците да доведат регистратора на смъртните случаи. Когато гонгът прокънтя три пъти, отново облече официалната си роба и шапката, предназначена за по-представителни случаи, и потегли с носилката си за село Шестата миля, придружен от стражниците и останалите съдебни чиновници. Жителите от околността вече бяха научили за двойното убийство и понеже познаваха своя магистрат като вещ следовател и разобличител на престъпници, след шествието тръгна голяма тълпа, за да проследи по-нататъшния развой на събитията.

Стигнаха до селището около обед. Надзирателят Бан, помощникът му Цао Сан и старейшината на селото вече бяха стъкмили импровизиран трибунал и излязоха да посрещнат съдията. След като размениха обичайните поздравления, съдията Ди слезе от носилката и съобщи:

— Първо ще отида до странноприемницата на Кун, за да проведе оглед, после ще открия съдебното заседание и ще продължа с разпитите — и нареди да го отведат до странноприемницата на Кун, където пред вратата лежаха намущканите с нож жертви.

— Къде намери телата? — обърна се съдията към Бан.

— С позволение на негово превъзходителство тези мъже са убити от Кун Уандъ с цел грабеж и после са били пренесени до вратата на пазара, за да се заличи злодеянието. И тъй като не исках да замесвам невинни хора в тази история, наредих да поставят труповете

тук, пред хана на Кун. Моля негово превъзходителство да провери показанията ми.

Едва бе замлъкнал, когато съдията Ди избухна:

— Дървена главо! Не съм ти искал да ми казваш името на убиеца. Искам да зная защо ти, който си назначен на държавен пост и трябва да познаваш всички текстове на закона, си се осмелил така дръзко да поругаваш правосъдието? Добре ти е известно какво наказание се предвижда за онзи, който съзнателно премести тялото на жертва и по този начин унищожи важни улики. Каквато и да е вината на Кун, нямаш никакво право да местиш телата на убитите, без да си поискал изрично разрешение при съществуването на достатъчно основания и преди аз да съм провел моето разследване и да съм съставил и запечатал официалния си доклад. Така че питам те: защо си си позволил да нарушиш закона на страната и си проявил дързостта да преместиш трупове без разрешение? Очевидно е, че прикриваш някаква недостойна комбинация. Може би заедно с Кун сте организирали убийството и после сте се скарали при подялбата на парите, което те е накарало да хвърлиш върху него цялата вина... Най-напред ще ти наложа полагаемия ти се бой с пръчки, а после ще те разпитам с мъчения.

Съдията Ди нареди на стражниците веднага да отмерят сто удара с дебели бамбукови пръчки на надзорника на селото. Бан запищя до небесата и скоро изтерзаното му тяло се покри с кръв. Всички присъстващи бяха убедени, че Кун е обвинен несправедливо, и се възхитиха от проницателността на съдията Ди.

След като получи полагаемото му се наказание, надзорникът продължи да настоява, че е невинен. Съдията реши временно да го остави на мира и влезе в хана на Кун, следван от хората си.

— Странноприемницата ти е с доста стаи, покажи ми точно къде бяха настанени жертвите — обърна се той към Кун.

— Трите стаи в дъното на къщата са на моята съпруга, на малката ми дъщеря и моята собствена. Другите две стаи в източната част са кухните. В тези пет стаи никога не се приемат гости. За тях са стаите в първия и втория двор. На двамата клиенти, които дойдоха снощи и се представиха за търговци на коприна, дадох най-хубавата стая във втория двор. До нея не достигат шумът и прахът от улицата и им я дадох, защото знаех, че няма да се пазарят за цената — след това

Кун отведе съдията и помощниците му във втория двор и им показа стаята, наета от двамата убити търговци.

Съдията и помощниците му огледаха най-внимателно стаята. Остатъците от вечерята още си стояха на масата, до леглата се мъдреха двете нощни гърнета. Нямаше и помен от борба, още по-малко — от убийство. Но като си помисли, че Кун може би все пак крие нещо, съдията запита:

— Поддържаш тази странноприемница повече от десет години и вероятно имаш доста клиенти. Предполагам, че търговците на коприна не са били единствените ти посетители снощи?

— Имаше още трима клиенти. Един търговец на кожи, пътуващ за Шанси, и един господин от провинция Хънан, придружен от слугата си. И тъй като господинът се разболя, двамата са още в стаята си в първия двор.

Съдията нареди да му доведат търговеца на кожи и слугата на болния господин. Когато двамата застанаха пред него, той се обърна най-напред към търговеца:

— Кой сте вие?

— Търговец съм на кожи от Шанси — започна мъжът. — Упражнявам това занятие от две години. На минаване оттук винаги отсядам в тази странноприемница. Наистина видях двамата търговци да си тръгват преди изгрев слънце и освен това мога да заявя, че не съм чул нито викове, нито борба през нощта. Естествено, нямам никаква представа, как са били убити.

После съдията се обърна към прислужника, който потвърди показанията на търговеца на кожи и добави, че поради неразположението на господаря си не бил мигнал през цялата нощ. И ако в странноприемницата е станало нещо необичайно, той непременно е щял да научи.

След като изслуша свидетелските показания, съдията си каза, че те само потвърждават собственото му мнение за невинността на Кун Уандъ. Но тъй като все още не беше напълно удовлетворен, нареди на хората си да огледат и останалите стаи като през лупа. Когато и това бе сторено, не се откри нищо, което да сочи, че тук е било извършено убийство.

Съдията Ди вече напълно се убеди, че убийството е било извършено навън, след като двамата търговци са напуснали

странноприемницата. Защото, дори да се предположеше, че и тримата посетители са в заговор с Кун, то как са успели да заличат всякаква следа от престъплението? Потънал в мисли, съдията се върна заедно с хората си на пазара и внимателно огледа мястото, където бяха открити телата. Повече от очевидно беше, че убийството е станало именно тук. Цялата земя наоколо беше пропита с кръв. Наблизо нямаше никаква къща, самият площад беше по-нататък. Съдията нареди да доведат някои от жителите, за да ги разпита, но не научи нищо от тях. Само по кръсъците на ранобудните минувачи разбрали, че е станало убийство. Веднага предупредили надзорника на селото, чието по-нататъшно разследване установило, че жертвите били прекарали нощта в странноприемницата на Кун. Тези факти накараха Ди да предположи, че може би истинският виновник е Бан. Но понеже вече се свечеряваше, реши да отложи по-нататъшните разследвания за другия ден, като си рече, че няма да е излишно още тази вечер да изпрати тримата си помощници да научат какво се говори из селото. Заседанието можеше да се свика рано на следващата сутрин.

— От самото начало на този случай — обърна се той към селския старейшина — въпросите се трупат един след друг, кой от кой по-объркани. Затова пристигнах лично. В дела като това е много важно съдебното заседание да се проведе колкото може по-бързо, затова ще прекарам нощта тук и рано сутринта ще свикам заседание.

След като нареди трупите да бъдат строго охранявани, съдията се отправи към служебната резиденция, приготвена специално за него. Поговори още малко със старейшината, после отпрати всички, с изключение на Хун, и му каза:

— Очевидно престъплението не е извършено от Кун. По-скоро подозирам надзорника Бан. Той побърза да обвини друг човек, за да отклони подозренията от себе си. Няма да е зле тази вечер да пообиколиш селото и да се опиташ да събереш сведения. Научиш ли нещо интересно, незабавно ми съобщи.

Сержант Хун излезе от резиденцията и тръгна с трима стражници да търси Цао Сан, помощника на Бан. Той се оказа един от хората, които пазеха трупите. Сержантът пристъпи към него и каза приветливо:

— Аз съм от придружителите на съдията Ди и помагам в разследването на това дело. Досега не съм притеснявал твоя началник.

Единственото заключение, до което стигнах, е, че Кун е невинен. И макар с моите приятели да сме ревностни служители на държавата, никога не притесняваме невинни. Но имахме доста изморителен ден и стомасите ни съвсем олекнаха. По всяка вероятност вашият началник, надзорникът Бан, си има някое местенце, където може да се похапне и да се пийне винце? Не че търся някой да ни плати вечерята, всеки познава честността на нашия господар и утре той ще ни даде достатъчно пари, за да си платим храната с колегите. Но не ни оставяй дотогава да умрем от глад!

Цао Сан побърза да изрази почитанията си към сержант Хун:

— Моля да не се сърдите, сержанте. Надзорникът е толкова зает с това дело, че просто е забравил да се разпорежи за посрещането на хората на негово превъзходителство. Но тъй като вие и колегите ви сте гладни, направете ми честта да бъдете мои гости. Да отидем да хапнем в гостилницата на пазара.

Той заповяда на няколко души да застанат на стража до трупове и поведе сержанта и стражниците към гостилницата. Когато прислужниците разбраха, че клиентите им са от служителите, пристигнали да разследват убийството, ги обсипаха с въпроси и надонесоха всякакви ястия и много вино.

— Ние съвсем не сме от онези стражници — предупреди веднага Хун, — които, щом ги пратят някъде по работа, ядат и се наливат за сметка на господаря си, а отгоре на това искат от гостилничаря сребърници, за да им плати престоя. Донесете ни само две по-пълни блюда и на всеки по две чаши вино. Нищо повече! Сметката ще оправим по-късно.

След тази деликатна намеса от страна на сержант Хун всички се разположиха на масата. Естествено, Хун знаеше чудесно, че след като понесе наказанието си, надзорникът Бан бе задържан в странноприемницата на Кун, пазен от Ма Жун и Цяо Тай, но за да не нарушава благоприличието и добрия тон, не спомена тази неприятна вест в началото на разговора си с подчинения на Бан Цао Сан.

— Откровено казано, вашият началник се отнася доста нехайно към работата си. Например какво е правил тази нощ на улицата? А като се е прибрал у дома си призори, след като е открил убийството, изведнъж му е хрумнало, че Кун е богатичък и че няма да е трудно да го притисне. Затова е наредил да занесат трупове пред

странноприемницата на Кун. Май малко е попрекалил! Телата са били открити на пътя. Как така нито вие, нито той сте ги забелязали порано? Днес негово превъзходителство нареди да ударят сто бамбукови пръчки на Бан, а утре сигурно ще го принуди да признае кой е виновникът. Между нас да си остане, ама не си ли търси сам белята?

— Сержанте — започна Цао Сан, — вие не знаете подробности около тази история. Нашият надзорник отдавна не обича Кун. Само на Нова година тоя скъперник му пуца по няколко гроша, а иначе нищо не дава. И така, снощи надзорника Бан го бяха завлекли при Ли и там изгубил доста. Играл до зори, когато чул крясъците, че е извършено убийство. Веднага щом разбрал, че жертвите са нощували при Кун, видял сгода хем да отмъсти на стария, хем да му измъкне париците, от които в този момент се нуждаел. Както виждате, надзорникът Бан няма нищо общо със самото убийство. Просто се опита да натопи стария Кун, но си спечели здрав пердах. Вместо да навреди другиму, сам си изпати. А самото убийство наистина ми изглежда объркан случай. Съвсем ясно е, че престъплението е извършено призори, може би след последната стража, защото дотогава нямаше нищо нередно. Старият Кун си е голяма скръндза, но доколкото мога да съдя, със сигурност не той е убиецът.

Сержант Хун направи някои неутрални забележки, докато слушаше разказа на домакина си, но и той вече бе убеден, че Бан не е убиецът — надзорникът просто се бе опитал да измъкне няколко сребърника от стария Кун и вече си беше получил заслуженото с бамбуковата пръчка. Въпросът, кой беше извършил престъплението, оставаше нерешен. Като си поблъска известно време главата, Хун найсетне се нахвърли на яденето и набързо омете всичко.

Когато приключи с последната хапка и пресуши виното, Хун поиска сметката и за лице помоли гостилничаря да дойде сутринта в съдилището, за да му бъде заплатено, после се сбогува с всички и се запъти към господаря си. След като изслуша разказа на помощника си, съдията Ди заяви:

— Историята наистина е объркана. Ако Кун не е виновен, двамата убити вероятно са се похвалили по пътя колко са пълни ръкавите им, и някой злосторник ги е чул и ги е проследил. На сутринта, когато ги е видял да напускат странноприемницата, е намерил сгоден случай да ги убие. Само така може да се обясни защо

телата са намерени недалеч от пазара. Аз, магистратът на окръга, трябва да направя така, че виновникът да получи наказанието си. Само тогава бих могъл да гледам в лицето и нашия всемогъщ господар, и обикновените хора. Но днес не можем да сторим нищо повече. Ще се видим утре сутрин след заседанието.

И съдията Ди разреши на Хун да се оттегли.

ГЛАВА III

КУН ОТКРИВА ГРЕШКА В САМОЛИЧНОСТТА НА ТРУПОВЕТЕ; ПРЕОБЛЕЧЕН КАТО ЛЕЧИТЕЛ, СЪДИЯТА ДИ ТРЪГВА ДА ПРОДАВА ЦЕРОВЕ

На другата сутрин съдията Ди стана рано и след като си направи тоалета и закуси, нареди на своите хора да отидат пред странноприемницата, където около труповете на търговците се бяха струпали стражници и чиновници от съдилището. Магистратът напусна покоите си и се отправи към странноприемницата на Кун, където беше подготвено импровизирано съдилище. Седна зад високата маса и нареди да доведат Кун.

— Ти твърдиш, че си невинен — обърна се съдията към него, — но, тъй или иначе, твоята странноприемница е главната сцена, на която са се разиграли събитията. Тъй че в никакъв случай не можеш да се смяташ незасегнат от делото. Най-напред трябва да установим имената на жертвите, за да протече следствието според правилата.

— Когато тези двама мъже пристигнаха в странноприемницата — започна Кун, — ги попитах за имената им. Единият се наричаше Лю, другият — Шао. Двамата бяха заети с разопаковането на багажа си и не исках да ги безпокоя повече, та не можах да науча собствените им имена.

Съдията поклати глава, взе четката и написа с ален туш на една бланка: „Индивид от мъжки пол, фамилно име Лю.“ После нареди на регистратора на смъртните случаи да направи оглед на трупа. Регистраторът показа почтително, държейки го с две ръце, написания от съдията документ и с помощта на Цао Сан и другите стражници пренесе трупа на жертвата вляво от масата на трибунала.

— Моля негово превъзходителство — каза той — да нареди на Кун Уандъ да установи самоличността на мъртвеца, назован Лю.

Съдията издаде нареждане. Колкото и да беше притеснен, на Кун не му оставаше друго, освен да се приближи до покрития с кръв труп. Треперейки неудържимо, той положи огромно усилие да се овладее и се взря в жертвата.

— Това действително е така назованият Лю, който прекара нощта в моята странноприемница — потвърди той.

Регистраторът разстла тръстикова рогозка и нареди да положат тялото отгоре. Почисти го с топла вода, огледа го сантиметър по сантиметър и каза:

— Труп от мъжки пол. Рана от нож зад рамото, дълга около два и половина пръста и широка половин пръст. Отляво рана от удар с крак, дълбока половин пръст и е диаметър пет пръста. Рана от нож в гърлото, три пръста дълга, половин сантиметър широка. Трахея и артерия прерязани.

Помощниците на регистратора потвърдиха данните от огледа и документът бе положен на съдийската маса. Магистратът прочете замислено написаното, после излезе иззад масата и сам разгледа трупа. След като се увери в достоверността на заключенията, удари червения си печат върху протокола. После нареди да поставят тялото във временен ковчег и да окачат съобщение за населението, призоваващо всеки, който е познавал покойника, да се яви в съдилището.

След като се върна на мястото си, съдията взе нова бланка и написа с червения туш: „Фамилно име Шао.“ После регистраторът извърши същите операции и на Кун бе наредено да потвърди самоличността на трупа. Той пристъпи с наведена глава и я вдигна едва пред мъртвото тяло. Изведнъж отскочи рязко, с разширени от ужас очи. От устата му излязоха някакви несвързани звуци и той се строполи на пода в несвяст.

Съдията Ди разбра, че става нещо необичайно. Нареди на сержант Хун да свести Кун, за да даде необходимите обяснения за продължаване на разследването. В залата цареше гробно мълчание. Всички погледи бяха приковани в Кун.

Сержантът му помогна да седне на пода и нареди на съпругата му да донесе чаша сладък чай. Зрителите, които отначало се раздражиха от прекъсването и вече се приготвяха да си тръгват, отново утихнаха и наблюдаваха със затаен дъх развоя на събитията.

След няколко минути Кун се свести и се опита да каже нещо. Чу се накъсан, едва доловим шепот:

— Това... не е... той. Има грр... ешка!

— Негово превъзходителство чака вашите обяснения — каза му Хун. — Хайде, говорете, каква е грешката?

— Това не е правилният труп! — успя най-сетне да изговори Кун. — Господин Шао беше млад човек, а този тук е възрастен мъж с бакенбарди. Това не е моят клиент. Сигурно има грешка. Моля негово превъзходителство да разреши тази загадка!

Развълнувани от неочаквания развой на събитията, регистраторът и сержант Хун гледаха въпросително към съдията.

— Как е възможно? — удиви се магистратът. — Двата трупа не са премествани през целия ден. Защо Кун не е забелязал по-рано, че човекът е друг? Сега в последния момент си променя мнението, от което се вижда, че се опитва да ни измами — и строго заповяда на Кун да каже цялата истина.

Треперещ от главата до петите, Кун удари няколко пъти чело о пода и застана:

— Когато надзорникът Бан се опитваше да ме забърка в тази история, подхвърляйки двата трупа пред прага на странноприемницата ми, бях толкова разтревожен, че веднага се втурнах към града да обясня как стоят нещата. Нима бих могъл внимателно да разгледам жертвите! Освен това вторият труп беше почти скрит под тялото на Лю и за миг не се усъмних, че е на Шао. Откъде да предположа, че не е той? Невинен съм и предоставям живота си в ръцете на негово превъзходителство.

Съдията си припомни, че когато снощи видя труповете, наистина единият почти покриваше другия, и си каза, че вероятно грешката на Кун е съвсем неволна. Но това съвсем не опростяваше случая. Нареди да доведат надзорника. Бан се появи веднага, придружен от Ма Жун и Цяо Тай.

— Ти не само разместваш труповете — кресна съдията, — но и клеветиш невинни хора! Настояваше, че Кун бил убил тези двама мъже, и вчера си пренесъл телата им тук. Така че си имал достатъчно време добре да ги разгледаш. Опиши ги бързо!

Надзорникът Бан, който вече беше в течение на грешката при разпознаването на жертвите, сега се опасяваше, че съдията ще го

обвини и в убийство. Побърза да каже цялата истина.

— Казах, че Кун е убиецът, само защото жертвите бяха прекарвали нощта в странноприемницата му и понеже убийството е било извършено недалеч от нея. Единият беше млад мъж, а другият — доста по-възрастен, с бакенбарди. Но Кун Уандъ беше много ядосан, че съм пренесъл трупове пред дома му, и веднага изтича в града, а аз така и не успях да го попитам дали познава двамата убити. Дали има някаква грешка в установяването на самоличността им, не мога да кажа, понеже не съм виждал търговците при пристигането им в странноприемницата на Кун.

Съдията Ди заповяда да ударят още сто пръчки на Бан за клевета и опит да набеди невинен гражданин. После нареди да доведат другите трима гости на странноприемницата. Всички потвърдиха, че и двамата търговци били млади хора и че по-възрастният от двамата убити не е бил в странноприемницата. Не можах да кажат нищо за покойния и нямаха представа, как е умрял.

— Сега вече зная къде е виновникът — обяви съдията Ди и нареди на регистратора да огледа трупа на непознатия.

— Тяло на неизвестен човек от мъжки пол — започна регистраторът. — Три пръста широка синина от удар на лявата ръка, на кръста нараняване от ритник, три на пет пръста. Под ребрата рана от нож, пръст и половина широка, дълга пет пръста и половина и дълбока два пръста и четвърт. Още една рана от нож на гърба с дължина два пръста и три четвърти.

Всички тези данни бяха записани прилежно от помощника на регистратора. След като приключиха формалностите, съдията Ди обяви:

— Този човек вероятно е родом от този окръг и затова трупът ще остане тук във временен ковчег. Може би наблизо живеят негови роднини и приятели. Сега ще подпечатам призовка до всички, които познават жертвата, да се явят пред съда. Веднага щом виновникът бъде хванат, ще започне процес. Кун Уандъ се освобождава под гаранция, но трябва да се яви като свидетел при откриването на процеса. Дотогава надзорникът Бан остава под арест.

След като даде разпорежданията си, съдията Ди се качи в носилката си и придружен от служителите на съдилището, напусна село Шестата миля и се отправи към града. С пристигането си веднага

отиде в храма на божеството, закрилник на града, и запали благовония. После се върна в съдилището и се разположи зад високата маса. Събра целия персонал и след като се убеди, че всички са налице, се оттегли в личния си кабинет зад заседателната зала.

Взе четката и написа спешно съобщение до властите на провинция Цзянсу, с което им предоставяше подробно описание на жертвата на име Лю и ги молеше да открият семейството, за да го уведомят за случая. После състави циркулярно писмо до съдиите в съседните окръзи с молба да проведат разследване за личността на човек, отговарящ на описанието на Шао, изчезналият търговец. Предаде черновите на писарите, за да ги препишат, и повика Цяо Тай и Ма Жун.

— Засега всичко е ясно — каза той. — По всяка вероятност тъй нареченият Шао е убиецът. Щом го хванем, ще го осъдим и ще приключим случая. Затова ви заповядвам да го откриете, да го арестувате и да ми го доведете. Незабавно!

Когато Ма Жун и Цяо Тай излязоха, съдията Ди повика сержант Хун и му каза:

— Убитият непознат сигурно е от този окръг. Искам да разпиташ навред и да откриеш някой, който го познава. А и си мисля, че убиецът не е стигнал надалеч. Нищо чудно да е решил, че засега е по-добре да се крие някъде наблизо, докато нещата утихнат. Разпитай и за лъжливия Шао. Разбира се, без да бие на очи.

Няколко дни подред съдията чака помощниците му да се завърнат, но от тях нямаше никаква вест. Отсъствието им започна да го тревожи. Мислеше си: „Откакто съм назначен в този окръг, реших не един заплетен случай. Как се получи така, че нещо, което изглеждаше като последен етап от следствие, все още не е довело доникъде? Най-добре ще е да проведя собствено разследване и да видя дали ще успея да открия убиеца.“

На другия ден съдията стана рано и се преоблече като странстващ лекар. Като всеки учен мъж притежаваше солидни познания за лекарствата и медицината, така че нямаше опасност да го уловят в невежество. Добре знаеше, че обикновено хората с охота се доверяват на лекарите. Каза си, че е вероятно убиецът да е бил ранен по време на произшествието и сега, принуден да се крие, ще предпочете услугите на пътуващ лекар, а не на някой от местните.

Метна на рамо сандъче, пълно с билки, хапчета и всякакви прахове, и тръгна на път. Излезе от града през Южната врата и пое за село Шестата миля. Скита дълго, спираше по всички пазарища по пътя, но никой не го заговори. „Може би ще имам повече късмет, ако изложя стоката си пред входа на някой дюкян“ — реши той.

По някое време стигна до един пазар, доста многолюден, макар и не колкото градските. Разположен бе на оживен кръстопът, по който всеки ден минаваха чиновници, търговци и странстващи продавачи. В североизточния ъгъл се издигаше паметна арка с надпис „Хуан хуа шън“ — „Пазар на императорската слава“. След като мина под арката, съдията се озова пред двуетажна постройка, която се оказа заложна къща. Рече си, че свободното пространство пред входа е съвсем подходящо за импровизиран лекарски кабинет. Отвори сандъчето, постла парче плат на каменната настилка и нареди отгоре целия набор от лековити билки и прахчета. Направи дълбок поклон и зарецитира със силен глас:

*— Вие, дете от юг или от север идвате, забавете
крачка за миг.*

*Добре ли е човек, за болести не мисли,
ала не е лесно да намериш кадърен лекар.*

*Удари ли те болест, хубаво е отнапред да си го
открил.*

После продължи:

— Казвам се Жен, малкото ми име е Дзие и идвам от Шанси. От невръстна възраст залягам над церителски книги, до съвършенство владее тайните на лекуването. Не смея да се меря с прочутите учители от миналото, но онуй, което правят най-известните днешни лекари, го мога изцяло. Проверявам как бие сърцето на мъже и жени, правя операции и лекувам органите, няма по-добър от мен при по-особени заболявания. Моля елате да ви прегледам, сами ще се убедите. С моите илачи по-леките болезки минават на часа, по-тежките случаи оправям за три дни. Днес съм тук по молба на един пациент, който настоя да дойда лично. Дългът ми повелява да помагам на всеки, който има

нужда от уменията ми, и затова моля всеки, който страда от някоя болест, да се представи.

Докато произнасяше надутата си реч, съдията Ди бе заобиколен от тълпа зяпачи, които внимателно наблюдаваше с крайчеца на окото си. Изглежда, всички бяха тукашни хора и весело разговаряха помежду си. Направи му впечатление прегърбена възрастна жена, която се опитваше да си пробие път сред зяпачите. Когато съдията свърши с панаирджийските си хвалби, тя се обърна към него:

— Докторе, щом сте такъв майстор в церителското изкуство, сигурно можете да премахнете и моята boleжка.

— Разбира се — отвърна съдията Ди. — Ако не можех, щях ли да пътувам през планини и долини, да се хваля глупашки? Опишете ми точно какво чувствате, и аз ще ви излекувам.

— Корените на моята болка са в сърцето — обясни жената. — Ето тук вътре. Можете ли да лекувате такава болка?

— Нима има нещо невъзможно за мен — отвърна съдията Ди. — Страдате от сърдечно заболяване, имам лекарство за него. Обърнете лицето си към светлината, за да го разгледам.

Тя изложи лице пред съдията и той бързо го огледа. При целия маскарад, разигран в името на справедливостта, той си оставаше висш чиновник, а тя — една непозната жена, и би било в разрез с правилата на благоприличието да я остави да се приближи твърде близо до него.

— Виждам какво не е в ред — заяви той. — Кожата ви е суха и потъмняла, вените ви са изпъкнали. Това са сигурни белези, че черният ви дроб не е в ред, а нервната система е разклатена. Изглежда, в миналото сте преминали през тежки душевни премеждия, които са претоварили черния дроб и са нарушили храносмилането ви. Болката в областта на сърцето е постоянна, нали?

— Докторе, вие наистина сте голям лекувател! — побърза да отговори жената. — От години страдам от тази болест, но никой не беше установил причините с такава точност. След като толкова бързо открихте откъде идва болката, ще ми дадете ли и лекарство за нея?

ГЛАВА IV

ПРЕДРЕШЕН КАТО ЛЕКАР, СЪДИЯТА ДИ ПОСЕЩАВА ПАЦИЕНТКА; ЕДНО НЯМО МОМИЧЕНЦЕ СЪБУЖДА ПОДОЗРЕНИЯТА МУ

Щом установи, че жената се доверява на лекарските му умения, съдията Ди си каза, че, изглежда, ще трябва да се заинтересува по-подробно от болестта ѝ.

— Откога ви мъчи това заболяване? — попита той. — Сигурно имате съпруг и деца. Те е трябвало да повикат лекар. Защо са ви оставили толкова време да се мъчите?

— Тъжно ми е да разказвам — въздъхна жената. — Мъжът ми се спомина преди години. Остави ми един син, който сега трябваше да е на двайсет и осем години. Имаше дюкянче за вълна и памук на пазара. Ожени се преди осем години. Миналата година през май в деня на празничното състезание с корабите дракони си остана у дома до обед и после мина да ни вземе, мен, жена си и дъщеричката им, за да отидем при реката на празника. Беше весел както обикновено. Но след вечеря внезапно се оплака от остри болки в стомаха. Помислих, че докато е седял край реката, е слънчасал, и рекох на жена му да го сложи да си легне. Към третата стража внезапно го чух да стене, после жена му се втурна в стаята ми с викове, че синът ми умрял. За жена му и за мен това беше голям удар, все едно небето се стовари върху главите ни. Родът ни угасваше. Вярно, дюкянът си беше наш, но у дома нямахме почти никакви пари и с големи усилия успяхме да посъберем оттук-оттам нещо за погребението. А докато обличахме тялото, забелязах, че очите на мъртвия ми син са изскочили от орбитите. Тази ужасна картина още повече засили болките ми. Дни и ноци наред само оплаквах сина си. Ето как ми дойде тази болест на сърцето.

Докато съдията слушаше разказа на жената, обиграният му мозък веднага долови някои странности.

„Нищо чудно наистина — помисли си той — този млад мъж да е починал от слънчасване. Но тогава как да си обясним тези неочаквани викове преди смъртта му и изхвъркналите от орбитите очи? Като че ли нещо друго се крие зад всичко това. Дойдох тук, за да науча нещо повече за двойното убийство, но е твърде възможно, вместо да открия убиеца на Шао, да се нагърбя с нов случай!“

— Сега, след като изслушах историята ви — обърна се той към жената, — съм наясно, че заболяването ви е много по-сериозно, отколкото си мислех. Когато е предизвикано само от тъга, макар и сериозно, все пак може сравнително лесно да бъде излекувано. Но когато дълбока скръб разяжда сърцето и костите, ще е трудно да ви излекувам. Имам лекарство, което може да облекчи страданията ви, но е абсолютно задължително сам да го приготвя, за да сложа точното количество вода. Само тогава действа, както трябва. Но не е възможно да извърша толкова тънка операция посред улицата. А и не зная доколко сериозно желаете да се излекувате от болките си. Ако искате да се избавите веднъж завинаги, единственият начин е да отидем у вас, за да приготвя отварата.

Жената се поколеба, преди да отговори.

— Ако бъдете така добър да ме придружите до дома, докторе, ще бъда много щастлива, защото наистина искам да се отърва от тази болест. Но има едно неудобство, за което искам да ви предупредя отсега. От смъртта на сина ми съпругата му спазва най-строг траур. Среща се само с най-близки роднини. Следобед се затваря в стаята си и ако дори само за минутка се отбие външен човек, веднага започва да вика: „Майко, защо пускате хора в къща, където живее млада жена?“ Всичките ни роднини мъже знаят за твърдото решение на снаха ми да не се омъжи повторно и вече не ни посещават, а от известно време и жените престанаха да идват. Вече сме съвсем сами със снаха ми. Сутрин се занимаваме с домакинските работи, следобед всяка си стои затворена в стаята. Ако се съгласите да дойдете, ще трябва да пригответе лекарството в двора и ще трябва да ви помоля да си тръгнете веднага след това. Иначе снаха ми ще ме хока.

Тези думи потвърдиха съмненията на съдията Ди — в смъртта на младия мъж имаше някаква загадка. „Истина е — каза си той, — че за

щастие в нашата страна добродетелните вдовици не са рядкост, но тази млада жена явно е преминала всякакви граници. Достойно е да не желае мъже да влизат в дома и да бърборят в нейно присъствие. Но отказът да се вижда с други жени и това затваряне всеки следобед сама в стаята ѝ вече са много подозрителни. Ще отида с тази жена у дома ѝ и ще се опитам да изясня поведението на снаха ѝ.“

— Наистина възхитително и похвално е, че снаха ви до такава степен тачи паметта на съпруга си. Ще остана у вас само докато приготвя лекарството, и веднага ще си тръгна, без дори да изпия чаша чай или да ви притеснявам по друг начин.

Зарадвана, че съдията приема условията, жената каза припряно:

— Аз ще избързам да обясня всичко на снаха си и веднага ще се върна да ви взема.

Опасявайки се да не би младата жена да се възпротиви на посещението му, съдията отсече:

— Не! Веднага след като ви приготвя лекарството, трябва да се върна в града, защото имам работа. Поставете твърде много условия, макар че, както предполагам, нямате средства да ми заплатите прилично. Въпреки това ще ви придружа до вас само за да не пострада името ми на вещ лечител. Но трябва да тръгнем веднага.

И той започна да прибира билките и лекарствата в сандъчето, после се поклони дълбоко на тълпата зяпачи и последва жената.

Минаха по няколко тесни улички и стигнаха до скромно жилище. Момиченце на около седем години стоеше пред вратата и радостно изтича към тях, щом ги видя. Задърпа за ръкава жената, докато правеше някакви жестове с ръка, издавайки неразбираеми звуци. Съдията осъзна, че момиченцето е няма, и попита:

— Кое е това дете, изгубило дарбата на словото? Нямо ли се е родило?

Но жената вече беше отворила вратата и бързаше да влезе, по всяка вероятност за да предупреди снаха си за посещението. Съдията се страхуваше, че младата жена може да се скрие, преди да успее да я види, затова бързо последва жената в къщата. В дъното на двора имаше ниска постройка с три стаи, долепени една до друга. Вратата на дясната се пооткрехна, вероятно някой вътре бе чул отварянето на входната врата. В процепа се появи глава на млада жена и съдията се озова лице в лице с нея.

Жената беше на около трийсет години и носеше обикновена синя домашна рокля. Нямахше грим, но това ни най-малко не накърняваше сластната ѝ красота. Както установи съдията, можеше на часа да завърти главата на всеки мъж. Белоснежното ѝ чело беше съвършено изваяно, а страните ѝ бяха свежи като роза.

При вида на чужд мъж в къщата главата тутакси се скри и вратата се захлопна. Разнесоха се възмутени викове. Младата жена ругаеше свекърва си:

— Недостойна жено, и шарлатани започнахте да водите в къщата! След няколко дни спокойствие отново ще трябва да се карам цяла вечер с вас. С какво съм заслужила това нещастие?

Като чу това, съдията Ди си рече, че трябва да се опита да разбере какво точно става в този дом. „Младата очевидно е зла и непрокопсана — помисли си той. — След като видях всичко това, няма да си тръгна оттук, преди да науча повече, ако ще да ме засипят с обиди и ругатни.“

Той се настани на един стол в двора и каза почтително:

— Недостойната личност, прекрачила вашия праг за пръв път, не се е осведомила за почитаемостта ви име. Предполагам, че момиченцето, което изтича да ни посрещне, е вашата уважавана внучка?

— Фамилното ни име е Би — отвърна жената. — Покойният ми съпруг се казваше Би Джанпан, а синът ми — Би Сюн. Уви, след смъртта му ми остана само седемгодишната ми внучка — тя прегърна детето и се разрида.

— Госпожо — започна съдията, — вече става късно и ще ви помоля да ми донесете мангала за чай, за да сваря лекарството. Но като лекар ме интересува вашата внучка. Какво се е случило, че е загубила говора си?

— Всичко дойде от жестоката участ, която сполетя нашия дом — отвърна жената. — Още като бебе показваше забележителни способности. Беше много умна, на четири години говореше съвсем свободно. Но два месеца след смъртта на баща ѝ една сутрин се събуди онемяла. Оттогава разбира всичко, което чува, но не е изрекла една думичка. Не е ли ужасна беда толкова мило и обещаващо дете за една нощ да се превърне в безсловесна твар!

— В коя стая спеше през нощта, когато загуби говора си? — попита съдията. — Може би някой ѝ е дал някакво лекарство. Трябва

да се осведомите точно по този въпрос, защото, ако някой с долни намерения е дал на момиченцето някаква упойваща отвара, от която е онемяло, аз бих могъл да го излекувам.

Преди още госпожа Би да успее да отвърне, от стаята долетяха крясъците на младата жена:

— Този измамник се опитва нагло да измъкне пари от честните граждани, като им разказва небивалици. Кой ще даде нещо на дъщеря ми, след като е винаги с мен? Какви ли не лечители е имало от паметивека до днес, но не съм чувала някой да е успял да излекува ням човек. И вие, бабичко, сте домъкнали този шарлатанин в къщата само за да се развличате, без да се поинтересувате що за човек е. Чудесно споделяте моя траур, няма що!

Нахоканата госпожа Би не смееше да отвори уста.

„Няма начин тази млада жена да не е забъркана в някаква грозна комбина — помисли си съдията. — Свекърва ѝ не се досеща за нищо, защото е напълно празноглава. Въобразява си, че снаха ѝ наистина се е загрижила да опази неопетнено вдовството си. Аз пък подозирам, че е убила мъжа си. Истински целомъдрените вдовици са и почитателни снахи. Ако тачат паметта на съпрузите си, се тревожат и за здравето на майките им. Защо тази млада жена не желае да направи нищо, за да облекчи страданието на свекърва си? И вместо да се зарадва, когато някой заявява, че може да я излекува, не проявява никакъв интерес, а дори обижда и ругае. Освен това защо не направи нещо, за да излекува нямото си дете? Тези несъответствия са сигурно доказателство за вината ѝ. Но да избягваме прибързаните стъпки, за да не събуждаме излишни подозрения. Щом се върна в съдилището, ще се заема по-подробно с този случай.“

— Аз може и да съм само един обикновен пътуващ лекар — на висок глас заяви съдията, докато се изправяше, — но все пак изисквам от хората дължимото ми уважение. Иначе ми е невъзможно да ги лекувам. И така, щом снаха ви ме обижда безпричинно, аз, който не съм ви поискал и грош за старанията си, не виждам защо трябва да ви помагам. Потърсете си друг лекар.

С тези думи съдията си тръгна. Госпожа Би дори не посмя да го задържи или да го помоли да промени решението си, а само го съпроводи мълчаливо до вратата.

Когато съдията се озова на пазарния площад, слънцето вече залязваше. Беше късно да се връща в града и реши да пренощува в селото. Щеше да се прибере в Джанпин на другия ден, след като се опита да посъбере сведения за това място.

Точно срещу пазара зърна голяма странноприемница. Влезе в двора и към него веднага се завтече един прислужник, за да го попита само легло ли желае, или отделна стая. Дворът беше пълен с носилки и каруци. Не му се искаше да споделя една стая с неизвестен брой клиенти и каза:

— Сам съм, но възнамерявам да остана два дни и да посрещам пациенти, докато събера нужните средства, за да продължа пътя си. Тъй че предпочитам да наема отделна стая.

Щом научи, че лекарят ще преглежда болни и ще продава лекарства, което обещаваще допълнителни бакшиши, прислужникът отвърна с особена почителност:

— Добре, господине — и поведе съдията към стаите за гости във втория двор.

Прислужникът почисти стаята и понеже съдията не си носеше рогозка за леглото, изтича да му донесе своята. Оправи постелята и попита гостенина дали е вечерял. Съдията си поръча две ястия и стомничка вино, а докато чакаше да му ги донесат, изпи чаша чай. След като привърши с вечерята, си каза, че не би било зле да се опита да научи от многобройните клиенти нещо за убийството в село Шестата миля. На двора гостите още сновяха напред-назад, въпреки че прислужникът вече палеше хартиените фенери.

Сред пъстрата гълпа зърна един мъж, който се спря и понечи да го поздрави. Съдията мигновено го позна и преди още той да отвори уста, възкликна:

— Почитаеми господин Хун, какъв късмет да ви срещна тук! Последвайте ме моля, нека си поговорим в стаята ми.

ГЛАВА V

РАЗГОВОР В БАНЯТА РАЗКРИВА НОВИ ПОДРОБНОСТИ; В ГРОБИЩЕТО Е ПРИЗОВАН ДУХЪТ НА ЕДНА КЛЕТА ДУША

Мъжът, към когото се обърна съдията Ди, беше самият сержант Хун. След като получи заповед от господаря си да отиде в село Шестата миля и да разпита предпазливо за неизвестния убит и за Шао, той обикаля безуспешно няколко дни. Този ден бе кръстосвал пазара надлъж и нашир с надеждата да научи нещо и когато се свечери, реши да пренощува в същата странноприемница. За да не издаде самоличността на съдията, веднага се включи в играта и му заговори като на стар приятел:

— Не съм се и надявал да ви срещна тук! Каква радост ще е да си поговорим.

Съдията го поведе към стаята си и го покани. След като затвори вратата и я заключи грижливо, сержант Хун почтително се обърна към съдията:

— Кога пристигнахте, господарю?

— В такива странноприемници и стените имат уши — побърза да каже съдията. — Така че моля те не се обръщай към мен по този начин. А сега ми разкажи ти докъде стигна.

Сержант Хун поклати унило глава и отвърна тихо:

— Както ми наредихте, няколко дни поред проучвах къде ли не, но още доникъде не съм стигнал. Опасявам се, че тъй нареченият Шао вече е напуснал окръга. Дано Ма Жун и Цяо Тай имат повече късмет.

— Двойното убийство още не е разрешено, а аз попаднах днес в това село на нещо, което може да се окаже ново дело — заяви съдията. — Тази вечер трябва да понаучим още това-онова, за да започна утре сутринта следствие по него.

И той разказа на Хун за срещата си с госпожа Би и за онова, което последва.

— Вярно, историята е доста подозрителна — съгласи се сержант Хун. — И все пак никой не е подавал жалба и нищо не доказва, че е извършено убийство. Така че как да започнем следствие?

— Тъкмо затова са ни необходими повече сведения — отвърна съдията. — По-късно тази нощ можеш да отидеш на улицата, където живее госпожа Би, за да видиш дали няма да откриеш нещо. Освен това можеш да научиш от съседите нещо повече за смъртта на Би Сюн и за това, къде е заровен.

Съдията поръча вечеря за сержанта и след като той се нахрани, двамата зачакаха да мине първата нощна стража. Сержант Хун повика прислужника, поръча му да донесе чайник горещ чай и да помогне на Ди да си легне.

— Аз пък ще отида да навестя един приятел — непринудено заяви той. — Няма да се бавя.

От тона му прислужникът в никакъв случай не би допуснал, че пред него са окръжният магистрат и негов подчинен. Той изпълни всички поръчки, след което Хун напусна странноприемницата.

Следвайки указанията на съдията Ди, той лесно откри пътя по тесните криволичещи улички и скоро стигна до дома на госпожа Би. Мина няколко пъти пред него. Цареше мъртвешка тишина, не се мяркаше никакъв минувач. Хун си рече, че може би е още рано, и се върна на пазарния площад с намерението да пообиколи и отново да се върне при къщата на госпожа Би.

Дюкяните още не бяха пуснали кепенците, улиците бяха ярко осветени от безброй хартиени фенери. Пазарът се намираше на оживен кръстопът и още имаше доста хора.

Както обикаляше, сержант Хун се озова пред голяма сграда. Беше баня. „Защо пък да не се изкъпя? — каза си той. — На такива места винаги е пълно с тълпи безделници и има чудесна възможност за събиране на всякакви сведения.“

В банята наистина имаше много хора — и двата басейна бяха пълни с насядали в топлата вода мъже. Сержант Хун все пак успя да се намърда на голямата пейка от топъл камък до басейна.

— На какво разстояние сме от Джанпин? — попита той прислужника. — Колко бани има още наоколо?

— На около пет мили — обясни момчето на пришълеца. — Тази вечер ли възнамерявате да стигнете там?

— Тръгнал съм да навестя един роднина. Предполагам, че това село е под управата на магистрата на Джанпин... Кой е сегашният съдия и знаете ли дали нещо особено се е случило тук напоследък?

Зарадвано, че е попаднало на някой, който все още не е в течение на голямата новина от последните дни, момчето отвърна:

— Нашият магистрат е прочутият съдия Ди, един от най-добрите в империята. И жалко, че не пристигнахте преди няколко дни. Щяхте да присъствате на нещо, което не се случва всеки ден.

И той увлечено заразказва за двойното убийство в село Шестата миля и за неочакваните обрати на следствието. Сержант Хун изслуша разказа му с дължимото внимание, после се съблече и се отдаде на прелестите на горещата баня. Докато се сушеше, седнал на каменната пейка, подхвана отново разговор с момчето:

— Чух, че състезанието с кораби дракони по тия места е много интересно. Но разправят, че лани по празниците върлувал мор и много хора, дошли да гледат надпреварата, се заразили и умрели.

Момчето избухна в смях:

— Човече, вие се шегувате! Целия си живот съм прекарал тук и никога не съм чул такова нещо. Кой се е подиграл така с вас?

— Когато ми го казаха, и аз не повярвах — отвърна сержантът. — Но после научих, че някакъв господин на име Би умрял веднага щом се върнал у дома от състезанието. Какво ще кажеш, а?

Преди момчето да отвори уста, се намеси един осемнайсетинагодишен младеж:

— Да, точно така стана. Но човекът не умря, защото бе присъствал на състезанието. Доколкото знам, почина от нещо като язва на стомаха.

Намеси се и трети, който се обърна към прислужника:

— Наистина беше доста странна история. Как може як мъж като младия Би, който до този ден си беше съвсем здрав, изведнъж да закрепци от болки през нощта и да се гътне ей така? А и нали помните, че когато го приготвяли за погребението, очите му, разправят, били изскочили от орбитите. Страшно било за гледане! Според някои на гроба му ставали странни неща. И нищо чудно, че хората си задават въпроси около смъртта му. Виждали ли сте вдовицата му?

— Хайде, хайде — рече момчето от банята, — не бива да се вярва на всички глупости. Истината е, че вдовицата му, макар че е доста засукана женичка, не си подава носа от къщи и вярно пази паметта на съпруга си. Ще понася ли иначе всичко това? А в гробището Гаодзяуа има доста гробове. Откъде знаете, че призраците имат нещо общо тъкмо с гроба на младия Би?

— Казах го просто така — отвърна другият мъж. — В този свят ние само преминаваме като облаци по небето. Днес сме тук, утре може да ни няма. А след смъртта на Би Сюн момиченцето му онемя. Много тъжна история!

При тези думи той стана, облече се и си тръгна. Сержант Хун реши, че младежът знае доста повече за историята около смъртта на Би, и се обърна към момчето:

— Кой е този? Стори ми се приятен и честен.

— Има дюкянче на пазара — отвърна момчето. — И Би Сюн имаше, за вълна и памук, точно до него. Името му е Уан, но всички го помнят от дете и затова му викат Малкия Уан. Простодушно момче е, казва си всичко, което му мине през ума, но никому зло не мисли.

Сержант Хун промърмори няколко общи приказки и излезе от банята, след като възнагради с щедър бакшиш момчето. Насочи се към дома на госпожа Би, като по пътя си мислеше, че историята започва да се поизяснява, но нямаше никакви доказателства и се чудеше откъде съдията ще подхване разследването.

Повъртя се около половин час на уличката, където живееше госпожа Би, но не видя нищо подозрително. Всичко беше спокойно. Върна се в странноприемницата и разказа подробно всичко, което беше научил в банята.

— Най-доброто, което можем да направим, е да отидем утре на гробището Гаодзяуа.

На другия ден сутринта съдията и сержант Хун станаха рано, закусиха и след като дадоха няколко гроша на прислужника, напуснаха странноприемницата. Магистратът още носеше лекарското сандъче на рамо.

Попитаха един старец за пътя и поеха с бърза крачка. Не след дълго стигнаха поле, обрасло с висока трева. Навред се виждаха кости и надгробни могили. Сержант Хун огледа с посърнал поглед мястото:

— Как ще открием гроба на Би Сюн сред множеството други, господарю?

— Аз, магистратът на Джанпин, специално дойдох тук, за да отмъстя за убийството на Би Сюн. Живите и мъртвите обитават различни светове, но аз вярвам, че след като намеренията ми са праведни и достойни, починалият ще се яви пред нас. Ако Би Сюн е умрял от естествена смърт, разбира се, няма да открием гроба му. Но ако е бил убит коварно, душата му сигурно още се скита около тялото и ще ни намери по някакъв друг начин.

И изправен сред гробовете, съдията Ди се съсредоточи в безмълвна страстна молитва.

Беше точно по обед, но изведнъж притъмня и над гробището се завихри яростна вихрушка, увеличайки пясък и камъчета. Неясно се очерта някаква тъмна фигура и се залюля във въздуха пред тях. При това свръхестествено видение Хун побеля като платно, косата му се изправи и той се потули зад гърба на съдията. Съвършено неподвижен, магистратът изрече тържествено:

— Аз, съдията Ди, зная, че ви е сполетяла страшна беда, но не мога да я възмездя, ако не знам къде се намира гробът ви. Затова ви моля, покажете ни пътя до него.

Нов порив на вятъра понесе фигурата сред гробовете. Съдията Ди и сержант Хун я последваха, докато най-сетне тя се закова в един затънтен кът встрани от гробището, постоя малко и внезапно изчезна. В същия миг вятърът спря и всичко стана както преди.

Съдията и Хун внимателно огледаха могилката, която им се стори скорошна.

— Духът на покойника ни доведе дотук — каза съдията. — Иди да повикаш гробаря или някой друг, за да сме сигурни, че някой зъл дух не се е подиграл с нас и че именно това е гробът на Би Сюн. Чакам те.

Хун, който още не беше дошъл на себе си, тръгна видимо притеснен. След около половин час се върна с един сивобраз старец, който веднага се обърна към съдията:

— Ей, ама и вие, продавачо на илачи, май не сте много умен. Не сте намерили на кого да пробутате прахчетата си на пазара, и сега се опитвате да ги продадете в изоставеното гробище, така ли? Работех си

аз нивицата, а този, вашият човек идва и вика, че сте имали нещо да ме питате. Е, за какво става дума?

*Преоблечен като лекар, съдията Ди разпитва стария гробар до гроба
на Би Сюн*

ГЛАВА VI

ЕДИН СТАРЕЦ ИЗРИЧА НЕПОЧТИТЕЛНИ СЛОВА; СЪДИЯТА ДИ ЗАПОЧВА ОФИЦИАЛНО РАЗСЛЕДВАНЕ

— Дръжете се учтиво! Може и да съм обикновен неизвестен пътуващ лекар, но не съм глупак. Дошъл съм с определена цел. Според мен това гробище е на изключително благоприятно място. Ако човек е заровен тук, десет години след смъртта му децата и внуците му ще постигнат небивало охолство.^[1] Затова искам да ви попитам дали познавате собственика на тази земя и дали няма да е склонен да я продаде.

При тези думи старецът се изхили подигравателно, обърна се и си тръгна. Но сержант Хун го настигна, сграбчи го за яката и изкрещя ядно:

— Не си въобразявай, че почтената ти възраст ти позволява да се държиш невъзпитано! Ако беше с двайсет години по-млад, хубавичко щях да те натупам, та да видим ще продължаваш ли да обиждаш хората. Не си ням, нали? Тогава отговаряй, като те питат. Хайде, по-бързо!

Стиснат от здравата ръка на Хун, старецът бе принуден да се подчини.

— Не че не искам да говоря с твоя господар — каза той, — но поне малко по-смислена да му беше приказката. Разправя, че това гробище било на благотворно място. Защо тогава всички родове, заровени тук, са угаснали отдавна? Не виждате ли колко запустели са гробовете? От погребението миналата година нито аз, нито другите гробари сме видели някой да дойде и да се погрижи за този гроб. А на човека, погребан тук, момиченцето онемя след смъртта на баща си! Как можете тогава да разправяте, че мястото било благодатно? Не е ли това чиста глупост?

— Сигурно бъркаш нещо — отвърна сержант Хун. — Ние не сме тукашни, но често минаваме насам. Нямото момиченце е дъщеря на Би Сюн, нали? Значи според теб тук е погребан същият този Би?

— Е, май нещо все пак знаете — кисело отвърна старецът. — Този долу наистина се казва Би, освен ако не решите да го кръстите другояче. А стареца, който е пред вас, го чака още работа на нивата и няма време за повече дърдорене. И ако на мен не вярвате, вървете да попитате в селото.

Човекът се освободи от хватката на Хун и се отдалечи бързо. След като се убеди, че старецът няма да го чуе, Ди каза:

— Сега няма съмнение, че Би е бил коварно убит, както ясно ни показва явяването на духа му. Да се връщаме в града!

Отбиха се в една гостилница на пазара да закусят, после се отправиха на път и пристигнаха в града привечер. Съдията Ди се мушна тайно през служебния вход на трибунала и се прибра незабелязано в личния си кабинет.

През това време стражниците и другите служители бяха започнали да се тревожат от продължаващото втори ден отсъствие на съдията. Тъкмо говореха разпалено дали не е заминал, за да разследва лично двойното убийство, когато той се появи на подиума и зае мястото си зад високата маса.

След като направи проверка на присъстващите, съдията попита дали Ма Жун и Цяо Тай са се прибрали. Стражниците съобщиха, че двамата са се върнали в града още предишната вечер, но щом научили, че съдията отсъства, отново потеглили по своите пътеки. До този момент не бил получен никакъв доклад. Съдията поклати глава, нареди да повикат вестносеца и когато той се появи в залата, му заповяда:

— Утре призори тръгваш за Хуанхуа, за да доведеш надзорника на селото. На отиване се отбий в едно съседно селце на име Гаодзяуа и нареди и на гробаря да те последва. Ще разпитам и двамата на сутрешното съдебно заседание.

Вестносецът се отби в караулното и каза на хората, които завари там:

— Как спокойно си живяхме тези два дни: никаква работа. И ето че пак всичко започва. Какво ли е научил нашият съдия, та ме праща толкова спешно в Хуанхуа? Всъщност кой е надзорникът там?

— Ти да не си забравил Хъ Кай? — обади се един от стражниците. — Миналата година, когато го назначиха за надзорник на Хуанхуа, покани всички ни на богата вечеря. Не си ли спомняш? Няма начин да не го намериш, ако заминеш утре за Хуанхуа. Но побързай, нали го знаеш господаря!

Куриерът се прибра, наспа се хубаво и рано сутринта потегли за Хуанхуа. Първо отиде при Хъ Кай и му каза да изпрати някой от помощниците си да доведе стария гробар от Гаодзяуа, а докато чакаха, похапна здравата за сметка на надзорника. Вече свършваше, когато въведоха в стаята стария гробар. И тримата тръгнаха — куриерът в средата, надзорникът и гробарят от двете му страни.

Обедното заседание вече бе започнало, съдията Ди беше на мястото си зад високата маса. Той веднага се обърна към Хъ Кай:

— Какво се е случило в селото, откакто си надзорник? Как е възможно дотолкова да си занемарил задълженията си, че още не си ми докладвал?

Надзорникът се бе досетил, че съдията Ди е открил някакво престъпление, извършено в неговото село, и побърза да отговори:

— Недостойната личност пред вас бе назначена за надзорник през март и пое поста си през април миналата година. Оттогава изпълнявам най-съвестно задълженията си. Ала откак негово превъзходителство е наш магистрат, подчинените чиновници са честни и неподкупни, хората живеят в мир и нямаше нищо особено за докладване в моето село. Как бих се осмелил да нехая за задълженията си, след като ми е била оказана честта да бъда назначен на този пост? Моля за благоразположението на негово превъзходителство.

— След като си поел задълженията си през април, както твърдиш — продължи съдията, — как е възможно да не си в течение, че през май в селото е било извършено престъпление?

Тези думи поляха като със студена вода надзорника.

— Ден и нощ редовно правя обиколки — отвърна той с голямо смущение, — но не съм чул такова нещо. Ако наистина е било извършено престъпление, нима бих се осмелил да го потуля и да не съобщя на негово превъзходителство?

— Засега няма да се спираме на този въпрос — отвърна съдията, — но кажи ми, знаеш ли как е починал Би Сюн? Ти си надзорник в селото и би трябвало да си в течение. Кажи ми истината!

— Винаги съм смятал — започна Хъ Кай, — че за някои неща съм длъжен да докладвам, но, от друга страна, работата ми включва и задължения, които не се нуждаят от официален доклад. В моето село живеят неколкостотин семейства и не минава ден, без да ми съобщят за сватба, раждане или погребение. Нищо необичайно не видях в смъртта на Би Сюн. Близките не са се оплаквали от нещо подозрително, нито пък съседите. Не са постъпвали жалби или доноси. Зная само, че е починал миналата година на състезанието с кораби дракони. Това е всичко.

— Магарешка главо! — ядно извика съдията. — Бъди по-съзнателен в изпълнението на задълженията си! Аз зная истината, а ти ми дрънкаш празни приказки. Няма що, много се стараеш!

След като нахока надзорника Хъ Кай, съдията нареди да доведат стария гробар. Изплашен ужасно, старецът трепереше като лист.

— Аз съм гробарят на Гаодзюа — започна той, падайки на колене пред съдията — и поднасям почитанията си на негово превъзходителство.

Съдията едва успя да сподави усмивката си, припомняйки си грубото държане на стареца предния ден.

— Как се казваш и откога си гробар в това село? — попита Ди.

— Старецът пред вас се нарича Тао... — започна гробарят, на часа прекъснат от стражниците, които му закрещяха:

— Дърто куче, селяк недодялан! Как се осмеляваш да кажеш на негово превъзходителство „Старецът пред вас“! Не знаеш ли, че трябва да започваш с „Недостойната личност пред вас“, когато се намираш пред магистрат? Ще опиташ бамбука, нищо, че си толкова стар!

Не на себе си от уплах след тези крясъци, старецът започна:

— Недостойната личност пред вас заслужава смърт. Гробар съм от трийсет години. Какво мога да направя за негово превъзходителство?

— Вдигни глава — заповяда съдията — да видим дали познаваш своя магистрат?

Гробарят вдигна смутено глава и щом разпозна съдията Ди, му се стори, че душата му напуска тялото. Той заудря чело о пода и застана:

— Недостойната личност пред вас заслужава смърт. Вчера не знаех, че говоря с негово превъзходителство. Но повярвайте ми, отсега

нататък ще бъде внимателен с всеки, който се появи в онова проклето гробище.

При тези думи стражниците и останалите служители от трибунала разбраха, че съдията е провеждал тайно частно разследване.

— А сега ни разкажи как точно протече погребението на Би Сюн? Кой придружаваше ковчега? Разкажи всичко, което знаеш!

— Всеки път, когато някое семейство дойде на гробището, за да погребат някого — започна гробарят, — ми дава двеста гроша, за да изкопая гроб и да издигна могилка. Миналата година, три дни след празника на корабите дракони, дойдоха две жени, придружаващи един ковчег. Научих, че починалият е Би Сюн, по-възрастната жена — старата му майка, другата — вдовицата му. Отпърво понечих да го заровя сред останалите гробове, но когато изкопах трапа и се канех да спусна ковчега, ми се счу нещо отвътре. Много се уплаших и попитах двете жени дали са напълно сигурни, че човекът е мъртъв, и от какво е починал. Още преди майката да си отвори устата, вдовицата започна да ме ругае. Занарежда, че всичко отивало на провала, щом почтените хора вече не можели дори да погребат покойниците си. Намеси се и старата. Не ми се щеше да се разправам с две жени, но пък, от друга страна, не исках и да си навлека неприятности, ако се установеше, че човекът не е умрял от естествена смърт, и се наредеше изравяне на трупа. Затова избрах място, което лесно можех да разпозная — малко по-встрани от останалите гробове, и зарових там ковчега. Оттогава всяка нощ чувах духа да вие и не можех да спя. И вчера така се сопнах на негово превъзходителство, защото много ме е страх от онова място и не ми се искаше да се застоявам там. Но за това, как е умрял Би Сюн, не зная абсолютно нищо. Моля негово превъзходителство за снизхождение.

— Станалото — станало — отвърна съдията. — Можеш да си вървиш у дома. Гледай да бъдеш на гробището, когато ни потрѣбваш!

После съдията написа призовка и нареди на сержант Хун още същата вечер да отиде до Хуанхуа и да я връчи на госпожа Би и на снаха ѝ, за да се явят двете на обедното заседание за разпит. След това съдията се оттегли в личния си кабинет.

— Ходим до Хуанхуа по шест-седем пъти на месец — обсъждаха стражниците, поклащайки изумено глава, — но за такова нещо не сме чували. Съдията ни наистина има ухо за всичко! И все пак малко

пресилва нещата. Двойното убийство от село Шестата миля още не е изяснено, а той вече подхваща друго дело. Какъв живот ни се пише само! И няма ли сред всички тези замесени хора да се намери някой, от когото да изръсим някой грош?

Така си говореха стражниците, докато се приготвяха да придружат сержант Хун до Хуанхуа.

---

[1] От дълбока древност китайците вярват, че вселената се гради върху постоянното взаимодействие на две първични сили, едната отрицателна, другата положителна. Смята се, че местата, на които тези две сили се съчетават хармонично, са благоприятни за заселване, а когато на такова място се погребее мъртвец, душата му блаженства в отвъдното. В страна като Китай, където синовната почит и култът към предците играят толкова важна роля, последното обстоятелство е от особено значение. Освен това, ако мъртъвците са погребани на благоприятно място, могат да използват влиянието си в отвъдното, за да помагат на потомците си. С тези въпроси се е занимавала специална наука, геомансията, на която са посветени смайващ брой специализирани трудове. При поругаването на гроб деликатното равновесие между двете сили се нарушава и покоят на мъртвеца е застрашен. Затова в древния китайски наказателен кодекс поругаването на гроб е обявено за отвратително злодеяние, наказвано със смърт. Магистратите с изключителна неохота са прибегвали до ексхумация. Ако се оказало, че е била излишна, чиновникът, дал заповед за извършването ѝ, обикновено е бил свалян от длъжност, а нерядко е получавал и по-сериозно наказание. Читателят трябва да има наум тези подробности, за да разбере по-нататъшния развой на събитията — Бел.авт. ↑

ГЛАВА VII

ЕДНА ЖЕНА ОТРИЧА, ЧЕ СИНЪТ Й Е БИЛ УБИТ; СЪДИЯТА ДИ РАЗПИТВА ВДОВИЦАТА НА БИ СЮН

На другия ден призори, след като пренощуваха в Хуанхуа, сержант Хун и двамата стражници се явиха пред дома на госпожа Би и енергично затропаха на вратата.

— Кой чука толкова рано? — извика отвътре госпожа Би, отвори вратата и щом видя на прага тримата мъжаги, им препречи пътя. — Много добре знаете, че в този дом няма мъже, а само две бедни вдовици. Кои сте вие, та идвате да ни будите толкова рано?

— Идваме по заповед — обясни единият от стражниците, — не ни е скимнало сами да се явяваме! И на нас ни се искаше спокойно да спим по това време в домовете си. Защо според вас сме хукнали по никое време до вашето проклето село? За упражнение ли? Носим призовка от негово превъзходителство съдията, с което се нарежда на тук присъстващия сержант да отведе веднага вас и снаха ви в трибунала в Джанпин, за да бъдете разпитани на обедното заседание. Пуснете ни да минем!

При тези думи той избута госпожа Би и тримата мъже нахълтаха в двора. Видяха, че вратата на средната стая е отворена, и се насочиха натам. Стаята отдясно си стоеше плътно затворена. Сержант Хун се обърна към госпожа Би, показвайки съдебната призовка:

— Изпълняваме служебна задача и няма да търпим никакво протакане. Къде е снаха ви? Идете да й кажете да дойде и да ни последва в трибунала! И не се опитвайте да го увъртате.

Щом разбра, че тримата мъже са пристигнали в дома й по заповед на окръжния съдия, госпожа Би се разтрепери и занарежда през сълзи:

— Какво зло сме сторили, та искате да ни водите при съдията! Може би някой от кредиторите ни е подал оплакване за неизплатени дългове? Моля ви, господа, имайте милост към това нещастно семейство! Откак почина синът ми, с голяма мъка свързваме двата края. Как да си върнем борchoвете, които взехме, за да направим прилично погребение? Ние сме дребни хорица, но никога не сме били унижавани така — да ни водят под стража в трибунала. Моля ви, господа, имайте човещина и се върнете без нас в съда. Кажете на съдията, че ще продадем покъщнината и дрехите си, за да си върнем борchoвете. Проявете разбиране, не ни влачете насила в трибунала!

След тези думи госпожа Би се разрида горчиво. Сержант Хун видя, че жената е искрена, и каза с по-мек глас:

— Не се притеснявайте, госпожо, няма жалба срещу вас, подадена от кредитори. Нашият съдия просто иска да види снаха ви и да ѝ зададе няколко въпроса. Вие само ни я представете и ще ви оставим на мира. Ще отведем само нея в трибунала.

Сержант Хун не беше свършил, когато госпожа Би се разкреця:

— Не вярвам, че тези хора са истински стражници! Първо казахте, че и двете със снаха ми трябва да ви последваме, сега искате само тя да тръгне с вас. Искате да я отвлечете, понеже знаете, че в къщата няма мъж, който да ни закриля. Ясно ми е що за хора сте. Каните се да я изнасилите, а после да я продадете на някой публичен дом. Само през трупа ми ще стигнете до нея!

И тя скочи към сержант Хун. Загубили търпение, двамата стражници я бутнаха грубо и тя седна на пода.

— Слушай, старо! — ядно рече единият. — Не ти ли е ясно, че сержант Хун само от добро сърце ти каза, че няма нужда да идваш и ти. Не видя ли с очите си тази призовка, която негово превъзходителство сам написа? Толкова ли си изкуфяла, та не можеш да проумееш, че снаха ти през цялото време те мами? Ако негово превъзходителство не бе прозрял истината, дните ти бяха преброени!

В разправията никой не забеляза, че дясната врата се беше отворила. Изправена неподвижно на прага на стаята, младата госпожа Би не беше пропуснала нито една дума.

— Майко — обади се по някое време тя, — не се занимавайте повече с тях и ме оставете да им задам няколко въпроса. Вярно ли е, че носите само призовка и никаква заповед за арестуване? Не е ли вярно

освен това, че никой не е подавал жалба срещу нас? Нито майка ми, нито аз някога сме нарушавали закона. Нима древните не са казали „Колкото и остър да е, мечът никога не реже главата на невинния“? Може и да е окръжен магистрат, но вашият съдия не би трябвало да си позволява да издава неразумни заповеди. Когато императорският двор научи, че някоя вдовица е умряла вярна на паметта на съпруга си, понякога губернаторът издига светилище в нейна чест и пролет и есен високопоставени сановници оставят в него жертвени дарове. Няма никакво основание вие, стражниците, да арестувате две опечалени вдовици. Ако съдията иска да ни зададе някакви въпроси, може просто да го стори. Не сме извършили престъпление и не се страхуваме да се явим пред всички в съдилището. Но няма да позволим да ни водите като престъпници. И ако ни принудите да ви последваме, ще откажем да напуснем трибунала, докато цялата история не се изясни. Така съдията няма да може да каже, че не сме се подчинили на заповедите му.

След като изслушаха тази разпалена реч, всяка дума от която удряше в целта, обезсърчените стражници се обърнаха към сержант Хун да поеме той по-нататъшния развой на събитията.

— Чудесно, млада госпожо, вие притежавате рядко за възрастта си красноречие. Сега започвам да разбирам как сте успели да извършите такива смайващи престъпления. Не съм аз магистрат на Джанпин, за да ви кажа в какво точно сте обвинена. Знам само как трябва да се изпълни призовка за явяване в съдилището. Ако желаете да научите нещо повече, обърнете се направо към трибунала. Нас вашата пламенна реч ни най-малко не ни трогна.

И той направи знак на стражниците, които хванаха госпожа вдовицата Би за ръцете и я повлякоха навън, без да й дадат възможност да се обади повече. Като видя, че не може да се противопостави на въоръжените мъже, старата госпожа Би се хвърли ничком на земята в изстъпление. Без да я погледне, сержантът тръгна след стражниците, отвеждащи снаха ѝ. На улицата се беше събрала тълпа любопитни селяни.

— Водим тази жена на разпит в съдилището по заповед на негово превъзходителство магистрата на Джанпин. Ако някой ни попречи да изпълним задълженията си, ще бъде призован да отговаря в съда. И знайте, че не става въпрос за нещо дребно!

Уплашените зяпачи се пръснаха тозчас, тъй като никой не искаше да си има работа с правосъдието. Сержантът и малката групичка тръгнаха с бърза крачка към Джанпин и по обед стигнаха в съдилището. Когато съобщиха на съдията Ди, че четиримата са пристигнали, той нареди да чакат в заседателната зала. Облече официалния си костюм и сложи магистратската шапка. Завесата се разтвори пред подиума, за да се появи съдията, седнал зад високата маса. Той се обърна към писарите и стражниците, застанали срещу него:

— Доведете обвинената!

Стражниците извикаха „На вашите заповеди!“, изтикаха младата госпожа Би пред съдията и я накараха да коленичи пред подиума. Но страховитата съдебна церемония не направи особено впечатление на госпожа Би. Още преди съдията да се обърне към нея, тя заговори:

— Аз, недостойната личност госпожа Би, родена Джоу, поднасям почитанията си на негово превъзходителство, като удрям чело о земята. Доведоха ме тук по заповед на негово превъзходителство и бих искала да науча какво е моето престъпление. Аз съм млада опечалена вдовица и едва ли ще остана дълго време коленичила на плочите.

Раздразнен от това безочие, съдията извика:

— И вие се осмелявате да се наречете „опечалена вдовица“? Можете да лъжете глупавата си стара свекърва, но не и мен, съдията. Вдигнете глава и ме погледнете!

Госпожа Джоу, както ще я наричаме оттук насетне, се подчини и се сепна изумена.

„Това е докторът, който онзи ден беше у дома — каза си тя. — Сега разбирам защо още тогава ми се стори подозрителен и все се питах какво странно има в него.“

Но колкото и притеснена да бе, това не пролича нито по изражението ѝ, нито по уверения ѝ глас:

— Не знаех, че лекарят от онзи ден е не друг, а негово превъзходителство, и се показах неучлива. Обидих ви, без да го желая, но вие не можете да използвате това срещу мен. Негово превъзходителство има репутация на добър съдия. Как е възможно такава дреболия да го ядоса?

— Вие още не ме познавате, развратна жено! Мъжът ви е бил още млад и сте можели да живеете щастливо и заедно да остарееете.

Защо предпочетохте прелюбодейството, а после убихте съпруга си? Знайте, че съпругът ви, чиято душа не може да намери покой в гроба си, ви обвини в мое присъствие. Нима не ви е известно, че за една жена убийството на съпруга ѝ е най-тежкото престъпление в очите на закона? Кажете как убихте мъжа си и кой е любовникът ви.

Когато чу, че я обвиняват в убийството на Би Сюн, госпожа Джоу усети, че сърцето ѝ замира, но пак успя да овладее вълнението си и заяви спокойно:

— Негово превъзходителство е баща на всички нас, дребните хора. Миналия път ви обидих, без да искам. Може ли заради едно дребно провинение да ме обвинявате в толкова страшно престъпление? Та това се наказва със смърт. Не би трябвало да подхващате с лека ръка толкова сериозни въпроси.

Съдията Ди си даваше сметка, че госпожа Джоу разчита на красотата си и се опитва да го постави в неудобно положение с намеци, че я е посетил със задни мисли и се мъчи да ѝ отмъсти, понеже е бил отблъснат.

— Наясно съм, че умът ви е остър — каза той, — но вашият отровен език няма да ви помогне. И сега ще ви дам доказателство за това, а после ще видим дали няма да признаете. Вашият покоен съпруг ясно ми даде да разбере, че сте го убили, и освен това от страх дъщеря ви да не издаде истината сте ѝ дали да пие някакво лекарство, от което е загубила говора си. Видях я вчера със собствените си очи. Все още ли се осмелявате да отричате престъплението си? Ако не признаете веднага, ще ви разпитвам с изтезания.

Но госпожа Джоу не се поддаваше на сплашване.

— Как да призная нещо, което не съм извършила? — отвърна тя. — Можете да ме изтезавате, докато смъртта ме освободи, но няма да ме накарате да призная нещо ненаправено!

— Вие се осмелявате да ми противоречите пред трибунала! Добре, залагам тази черна магистратска шапка и ще рискувам да мина за жесток съдия. Ще видим дали ще признаете след изтезанието. Най-напред четирийсет удара с камшик!

Стражниците разкъсаха роклята ѝ, разголиха гърба ѝ и ѝ нанесоха заповяданите четирийсет удара.

ГЛАВА VIII

ОБВИНЕНА В УБИЙСТВО, ГОСПОЖА ДЖОУ ПРОИЗНАСЯ ИЗКУСНА РЕЧ; ГЛУПОСТТА НА СВЕКЪРВА Й ПРЕДИЗВИКВА ВСЕОБЩО СЪЧУВСТВИЕ

Вместо да направи самопризнание, след наказанието госпожа Джоу произнесе следното:

— Негово превъзходителство е общият баща на всички ни в този окръг. Как можете да причинявате зло на честните хора без никакво доказателство? Това ли е вашето разбиране за действията и поведението на един магистрат? Ако си въобразявате, че изтезанията ще ме накарат да призная, грешите! Твърдите, че съм убила съпруга си, без друго доказателство освен свидетелството на един призрак. Как ще го докажете? Можете ли да ми представите обвинение, написано от този дух? Не забравяйте, че не сте всемогъщ, макар и магистрат на окръга. Ако поради някакво лично огорчение продължавате да петните името ми и да ме изтезавате, нали казват, че вратите на висшестоящите са отворени за преследваните и потиснатите. И дори вашите началници да откажат да предприемат мерки срещу вас, аз ще представя моя случай пред съдиите в ада, когато след изтезанията ви се озова там. И не забравяйте, че когато един магистрат погрешно е обвинил невинен човек, законът предвижда обвинителят да изтърпи наказанието, което е изтърпял обвиненият. Аз, беззащитната вдовица, ще направя всичко, което е по силите ми, тази черна шапка да ви бъде отнета.

Съдията нареди на стражниците да стегнат ръцете ѝ в менгеме. Но колкото по-силно затягаха те винтовете, толкова по-високо госпожа Джоу крещеше, че е невинна.

— Зная, че сте сърцата жена — рече съдията, — но кожата и плътта ви не са от бронз. Ако трябва, изпитанието ще продължи целия

ден.

И той нареди на стражниците да продължат да затягат винтовете. Нестихващите протести на подложената на мъчение госпожа Джоу накараха стражниците да се усъмнят в нейната виновност. По таен знак помежду си те си дадоха вид, че затягат винтовете, и все така крещяха на госпожа Джоу да си признае, докато в същото време отпускаха по малко хватката на дървеното менгеме. Началникът им пък направи знак на застаналия до подиума сержант Хун да се отмести извън полезрението на съдията, пристъпи и му каза:

— Какви точно улики открихте, сержанте, когато вчера започнахте разследването с господаря? Съдията ни нареди да затягаме винтовете, но ако тя умре, а после се докаже, че е невинна, на негово превъзходителство това ще струва поста и името, а на нас живота. Тази история с призрака на мъжа ѝ, който я е обвинил, е просто измислица, за да я накарате да признае, но не се получи. Струва ми се, сержанте, че на нашия съдия, толкова прозорлив обикновено, днес като че ли не му върви. Ако наистина има неоспоримо доказателство, че тя е убила мъжа си, защо не нареди веднага да изровят тялото и ако пред очевидното за всички тя продължи да настоява, че е невинна, тогава да я подложи на мъчения. Сержанте, моля ви използвайте влиянието си, за да накарате съдията да прекрати изтезанието, поне за днес. Утре ще видим.

Хун си помисли, че доводите на началника на стражата не са лишени от смисъл. И наистина, фактите бяха отпреди една година, а не бе постъпила никаква жалба, нямаше и помен от недвусмислено доказателство. Недопустимо бе в съдилището да се приемат показанията на призрак. Сержантът се качи на подиума и тихичко прошепна на съдията, че може би е по-добре за днес да се прекрати изтезанието.

— Това, което открих, ми е достатъчно, за да потвърдя достоверността на обвинението — троснато отвърна съдията. — Нима мога да намеря оправдание пред самия себе си, ако оставя това убийство ненаказано? Щом хората се страхуват да продължават мъченията, ще наредя утре да се изрови трупът. И ако тялото не ни представи задоволително доказателство за извършено убийство, с готовност ще приема наказанието, отредено за тази жена. Нямам намерение да оставя делото по средата. Продължавате да твърдите, че

сте невинна — обърна се той към госпожа Джоу. — Но знайте, че на следващия разпит ще бъдете изправена пред доказателство, което не ще можете да отречете.

След това нареди на стражниците да махнат менгеметата и да я отведат в тъмницата. После заповяда на дежурния стражник да отиде в Хуанхуа и да доведе госпожа Би в съдилището. Най-сетне се разпореди един стражник да отиде в гробището на Гаодзяуа и да извърши всички необходими приготовления за утрешната ексхумация.

Разпитът на госпожа Джоу. Надписът отляво гласи: „Почитание и тишина“

След закриването на заседанието стражниците и пазачите оживено заобсъждаха делото. Гризяха ги съмнения и се страхуваха да не би съдията да загуби поста си.

„Не е шега работа — мислеше си всеки. — Много неща са съмнителни, но нашият съдия се излага на огромен риск. Ако при огледа на трупа не се открият никакви следи от насилствена смърт, той е загубен.“

Стражникът, пратен да доведе госпожа Би, стигна в селото чак привечер. Последните новини от съдилището вече го бяха изпреварили и на ъгъла на уличката група съседи и зяпачи оживено обсъждаха вината на госпожа Джоу. Тълпата бе запречила улицата и стражникът се развика:

— Разпръсвайте се, аз изпълнявам официална заповед! Разпръсвайте се, няма нищо за гледане! Ако наистина искате да видите нещо, елате утре в Гаодзяуа.

И той затропа по вратата на госпожа Би, която му отвори с обляно в сълзи лице.

— Такава беда да ни пратят небесата! — проплака тя. — Вчера той каза, че е лекар, а и приличаше на такъв. Снаха ми му се сопна по-грубичко, но това не е никакво престъпление, нали? Тогава той защо толкова раздухва историята? Още утре ще ида в съдилището и макар че съм само една старица, ще му кажа в очите какво мисля.

— Глупава жено! — отвърна стражникът. — Не разбираш ли, че негово превъзходителство иска само да въздаде справедливост за смъртта на сина ти? Това, дете си го намислила, да ходиш в съдилището, е чудесно! Аз затова съм дошъл, да те отведа, за да не стои снаха ти самичка в тъмницата.

И стражникът помъкна към вратата възрастната жена, която виеше от гняв и мъка:

— Куче мръсно, само това знаете вие, да обвинявате невинни хора. Аз и без това вече не я ща тази къща, и покъщнината не я ща!

И като се отскубна от стражника, започна да изхвърля всичко, което ѝ попаднеше подръка.

— А, ето те и теб! — възкликна възмутено стражникът, като видя Хъ Кай да се приближава. — Бих толкова път за нейно добро, а тя виж какво прави! Не е лесно да се разбереш с този народ! Тази покъщнина може и нищо да не струва, но ти за всеки случай нареди на двама от твоите хора да пазят, защото, ако вземе някой да ѝ открадне нещо, пак ние ще си имаме неприятности.

Хъ Кай кимна и двамата, стражникът и госпожа Би, тръгнаха по пътя, огрени от лунната светлина. Вече късно през нощта почукаха на градската врата. За щастие дежурната охрана разпозна стражника и разтвори тежките крила. В съдилището стражникът настани госпожа Би в една от стаичките на караулното.

На другия ден съдията Ди я призова на сутрешното заседание.

— Госпожо — вежливо се обърна той към нея, — името на вашия съпруг е било Би, но как е моминското ви име? Искам веднага да заявя, че онзи ден дойдох у вас преоблечен като лекар единствено заради смъртта на сина ви. Той е починал при твърде странни обстоятелства и според мен е бил убит от жена си. Като магистрат аз съм длъжен да овъзмездявам злините, причинени на гражданите от моя окръг. Духът на вашия син ме помоли да накажа убийцата. Наредих да ви доведат тук само защото снаха ви упорито отказва да признае престъплението си и освен това ме набеждава, че нарочно я клеветя. Ако трупът не бъде изровен и не се направи внимателен оглед, този случай никога няма да бъде разрешен. Затова реших, че е мой дълг да запозная вас, майката на покойния, с всичко това.

Но госпожа Би не се разчувства от тези благосклонни думи.

— Измина вече цяла година от смъртта на сина ми — с обвинителен тон заяви тя. — Защо трябва днес да се изследва тялото му? Много хора видяха тялото му тогава. Негово превъзходителство каза, че иска да поправи несправедливостта, която синът ми бил понесъл, но той не е понасял нищо подобно. Защо сте подложили на мъчения снаха ми, без да имате никакво доказателство срещу нея? Вие сте като баща за нас, хората от народа, защо тогава ни налагате страдания по толкова незначителен повод? А иначе моминското ми име е Тан. От много поколения родът ми живее в тази област. Ние сме почтени хора, могат да ви го кажат всички съседни. Направо ви казвам, че няма да напусна съдилището, докато не освободите снаха ми, дори ако трябва да умра тук! И няма повече да ви слушам какво приказвате.

Не стига, че преследвате живите, ами сега сте решили да смущавате и покоя на мъртвите!

И тя се разрида неудържимо. Съдията разбра, че жената е колкото честна, толкова и глупава и със затворени очи вярва на всяка дума на снаха си. Той отсече нетърпеливо:

— Глупава жено, смъртта на сина ви не ви е накарала ни най-малко да се усъмните, а и сега, когато ви разкривам причините за нея, пак отказвате да проумеете. Ето, пред вас заявявам, че ако снаха ви се окаже невинна, аз, вашият магистрат, ще понеса наказанието, отредено за виновния. Готов съм и на това заради спасението на покойния ви син. А вие, неговата майка, отказвате да се изрови тялото и да се докаже престъплението, извършено срещу него. Като съдия аз не мога да оставя това престъпление ненаказано. Ще заложа черната си шапка в името на истината. Така че заповядвам трупът да бъде изровен със или без вашето съгласие.

Той нареди да изведат жената и насрочи ексхумацията за следващия ден. Определено бе всички да излязат от съдилището в осем часа, а изравянето на трупа да бъде извършено в два. Съдията се прибра в личния си кабинет и написа подробен доклад до висшестоящите власти.

Стражниците видяха, че всичките им опасения се потвърждават. Но въпреки че одумваха помежду си съдията, никой не се осмели да възрази пред него и макар и неохотно, всички се заеха с подготовката за следващия ден.

Още призори стражниците се събраха в двора, гонгът удари три пъти и съдията зае мястото си зад високата маса в заседателната зала. После се обърна към регистратора на смъртните случаи:

— Отнася се за нещо много особено. Ако не открием нито рани, нито други следи от насилствена смърт, аз ще загубя репутацията и мястото си. Това е последната ми грижа, но в такъв случай ще има тежки последствия и за вас, и за стражниците, взели участие. Затова ви призовавам да изпълните задължението си с цялото възможно внимание и отговорност, за да можем да завършим това дело и да отмъстим за покойния — после нареди да доведат госпожа Би и госпожа Джоу и се обърна към младата вдовица: — Предпочетохте да изтърпите изтезания, само и само да не признаете вината си. Донякъде успяхте да хвърлите прах в очите на другите, но пред мен хитрините

ви не минават. И двете със свекърва ви ще присъствате на аутопсията. Ще видим тогава какво ще кажете!

Госпожа Джоу разбра, че съдията държи за изравянето на трупа, и понеже не вярваше, че това ще доведе до откриването на някакви следи от престъпление, реши отново да покаже, че с нея не могат да си играят така лесно:

— Бях изтезавана и злостно оклеветена, но поне покойниците бяха оставени на мира. Но нечуван скандал е една година след кончината на съпруга ми да се тревожи мирният му сън. Направете го и ако по тялото му откриете и най-малката следа от насилие, с радост ще призная, че аз съм го убила. Но ако, напротив, такова доказателство не се намери, то вие въпреки високия си сан ще бъдете наказан тежко. Законите на нашата страна не бива да се нарушават, те не позволяват невинен човек да бъде обвинен несправедливо!

Съдията се усмихна студено.

ГЛАВА IX

ГРОБАРЯТ ПОКАЗВА МЕСТОНАХОЖДЕНИЕТО НА ГРОБА; СЪДИЯТА ДИ СЕ РАЗПОРЕЖДА ТРУПЪТ ДА СЕ ИЗРОВИ, ЗА ДА МУ БЪДЕ НАПРАВЕН ОГЛЕД

Стражниците настаниха госпожа Би и госпожа Джоу на две носилки и поеха към Гаодзюа. След тях и съдията Ди напусна трибунала в официалната носилка, последван от регистратора на смъртните случаи и помощниците си.

Мълвата, че тялото на Би Сюн ще бъде изровено, подсказа на хората от околността, че случаят е извънредно сериозен. И когато съдията и свитата му излязоха на главния път, млади и стари се присъединиха към шествието.

Малко преди обед множеството пристигна в Хуанхуа, където надзорникът Хъ Кай и старият гробар посрещнаха съдията и му съобщиха, че всичко е приготвено. Съдията Ди повика Хун до носилката си и му каза тихичко:

— Онзи ден момчето от банята ти е споменало за някакъв младеж, който имал дюкян в съседство с дюкяна на Би Сюн. Иди го намери и се опитай да го накараш да проговори. Освен това, тъй като денят се очертава доста дълъг, няма да се връщам в града, а ще остана да спя в странноприемницата, където бяхме отседнали предния път.

На гробището вече бе издигнат обширен тръстиков навес, под който щеше да се разположи съдилището. Стражниците бяха заели мястото си, отпред бяха подредени необходимите за ексхумацията инструменти.

Съдията слезе от носилката си и веднага се запъти към гроба на Би Сюн. След като се увери, че нищо не бе пипано от последното му

идване, се отправи към високата маса, седна в креслото и призова стария гробар и госпожа Джоу.

— Ти ми каза, че това е гробът на Би Сюн — обърна се съдията Ди към стареца. — Трябва да те предупредя, че ако се окаже, че си допуснал грешка, наказанието ще е много тежко. И ще е късно за угризения.

— Как бих могъл да лъжа за подобно нещо! — възкликна гробарят. — При това в присъствието на майката и вдовицата на покойника?

— Не съм казал, че не ти вярвам — рязко изрече съдията. — Но госпожа Джоу се опитва да ме измами с всички възможни средства и дори ме заплаши с наказанието, отредено за клеветниците. Ако се окаже, че гробът не е на Би Сюн, не само делото ще бъде прекратено, но аз ще бъда обвинен в нарочно оскверняване на гроба на някой невинен клетник. Затова искам да сложиш палеца си под този документ, с който се удостоверява, че именно това е гробът на Би Сюн. В случай на грешка ти ще понесеш последствията — после се обърна към госпожа Джоу: — Чуйте ме добре. Ще заповядам да се изрови трупът в името на справедливостта, а не за да докажа правотата си. Но при всички случаи това означава жестоко отношение към останките на съпруга ви. Вие сте негова законна съпруга и независимо дали сте го убили, или не, ваш дълг е, преди да започнем, да се помолите за успокоението на душата му.

Съдията Ди нареди на гробаря да я отведе до гроба. Госпожа Би, която чак сега осъзна, че тялото на сина ѝ наистина ще бъде извадено, заплака с горещи сълзи и смазана от мъка, задърпа снаха си за ръкава:

— Дъще моя, неумолима е нашата участ. Не стига, че синът ми си отиде в разцвета на младостта си, ами сега и ще омърсят гроба му, а ние сме изправени лице в лице с този безчовечен чиновник.

Госпожа Джоу оставаше безучастна.

— Безполезно е сега да плачете — на висок глас отвърна тя. — У дома не ме оставяхте на мира. Все водехте какви ли не хора и ето докъде се стигна накрая. Плачът с нищо няма да помогне. Почакайте края, за да се види, че Би Сюн не е бил убит. Не се страхувам от този магистрат. Законите, установени от нашия августейши император, му повеляват да управлява хората, а не да им причинява страдания. Той ще трябва да изтърпи наказанието, което готви за мен. Щом ми

заповядва да се моля за съпруга си, ще го сторя, за да се сложи колкото може по-бързо край на тази история!

Тя избута свекърва си, застана до гроба и се поклони три пъти. Не само че не изглеждаше скръбна, а, напротив, цялото ѝ държане беше предизвикателно. Дори нахока гробаря, нарече го „магарешка глава“ и му — обеща да се заеме с него след ексхумацията.

— Какво чакате? — подвикна тя. — Госпожата привърши, хващайте се за работа!

Старият гробар бе възмутен докрай от грубостите ѝ, но не желаше да се препира пред всички с една жена. Той пристъпи към съдията и го попита дали да започва.

Съдията Ди не бе пропуснал нищо от сцената. Той накара госпожа Джоу да се моли пред гроба само за да проследи реакциите ѝ. И щом видя, че не е ни най-малко опечалена, а дори нагруби стария човек, още повече се увери във вината ѝ. Нареди на гробаря да започва. Старецът и помощниците му хванаха инструментите и започнаха да копаят. След половин час цялата предна част на могилката беше изравнена и се показа ковчегът. Мъжете го извадиха и внимателно го почистиха от пръстта, с която беше покрит.

Съдията им нареди да го донесат под навеса и да го поставят на две дървени магарета пред високата маса. После заповяда на Хъ Кай и на двамата му помощници да отворят ковчега.

Щом видя току пред очите си ковчега на своя син, госпожа Би падна в несвяст. Двама стражници я повдигнаха и ѝ помогнаха да седне.

Когато тежкия капак беше отместен, напирщата отвред тълпа изведнъж се дръпна назад. Трупът бе изваден внимателно заедно с дебелия рогозка, върху която бе положен, и бе преместен върху друга рогозка, постлана за целта на земята пред високата маса. Ковчегът бе запечатан херметически, а сухият въздух беше забавил разложението и тялото едва бе увредено. И все пак гледката беше зловеща, още повече че широко разтворените клепащи разкриваха посивели изсъхнали очни ябълки. Няколко селяни започнаха на висок глас да обсъждат това, заявявайки, че Би несъмнено е умрял от насилствена смърт.

Съдията Ди стана от креслото си зад високата маса и се приближи до трупа. Дълго се визира в угасналите очи на мъртвия, преди да изрече властно:

— Би Сюн, Би Сюн, твоят магистрат е тук, за да поправи несправедливостта, която ти е била нанесена. Ако си умрял от насилствена смърт и ако душата ти все още ме чува, аз те моля да го покажеш, затваряйки очи.

За ужас и потрес на всички присъстващи пергаментовите клепачи на мъртвия потрепнаха и се склопиха над очите му.

Когато вълнението от това свръхестествено явление се поуталожиха, съдията Ди нареди на регистратора да се заеме с огледа. След като се въртя дълго около трупа, регистраторът заяви:

— Ваше превъзходителство, трупът е бил заровен преди много време и ми е невъзможно да го огледам в това състояние. Позволете моля ви преди това да го почистят.

Съдията даде съгласието си и регистраторът и помощниците му бавно започнаха да отвиват савана. Платното се повдигна лесно, но там, където разложението вече беше започнало, трудно можеше да се отдели, без да се повреди залепналата за тъканта кожа. Регистраторът нареди на гробаря да стопли вода в един железен котел. Той на няколко пъти напръска трупа с топлата вода, после внимателно отдели савана. После изми тялото от главата до петите с една стомна чисто вино. Накрая заяви, че е готов за огледа.

Макар че се бяха струпали неколкостотин души, цареше пълна тишина. Всички точеха шии, за да не пропуснат и един жест на регистратора.

Той внимателно огледа лицето и шията на мъртвия, после продължи сантиметър по сантиметър надолу. Тълпата следеше движенията му в напрегнато мълчание. След като привърши и с корема, без все още да каже дума на съдията, хората се размърдаха неспокойно и тук-там започнаха да шушукат. Когато стигна до стъпалата, регистраторът нареди на помощниците си да обърнат трупа ничком и започна да преглежда гърба от основата на черепа и врата. Но продължаваше да мълчи.

Сега вече съдията Ди се разтревожи. Стана и се приближи, като внимателно следеше огледа. Когато завърши, регистраторът на смъртните случаи се обърна към съдията:

— След външния оглед на тялото заявявам, че нищо не говори за насилствена смърт. Моля негово превъзходителство да ми разреши да

извърша по обичайния начин и вътрешен преглед, при който е възможно да се открият следи от отравяне.

Преди съдията да отвърне, госпожа Джоу яростно се разкрещя, че ако съпругът ѝ е бил отровен, не може да не са останали външни белези. Тя не позволяваше повече да оскверняват тялото на мъртвия.

ГЛАВА X

ГОСПОЖА ДЖОУ НЕ ЖЕЛАЕ СЪПРУГЪТ Й ДА БЪДЕ ЗАРОВЕН; СЪДИЯТА ДИ ТЪРСИ ДУХОВНА ОПОРА В ХРАМА

— Тъй като по трупа няма външни следи от отрова, ще трябва да пристъпим към вътрешен преглед — заяви твърдо съдията Ди. — Това е необходимо, за да е редовен и законен огледът.

И като предвари всякакви протести от страна на госпожа Джоу, нареди на регистратора веднага да започне работа. Регистраторът наля топла вода в устата на мъртвия и натискайки с ръце гърдите и корема му, накара тялото да я поеме, а после да я изхвърли. После взе едно полирано сребърно ножче, около осем пръста дълго, и го заби внимателно в гърлото. Обърна се към съдията и го помоли отблизо да наблюдава изваждането на острието.

Съдията Ди се изправи до мъртвеца. Регистраторът извади острието. Цветът му изобщо не бе променен.

— Много странно, ваше превъзходителство — с невярващ глас проговори регистраторът. — Принуден съм да заявя, че нищо не ни дава основание да допуснем насилствена смърт. И все пак ми се иска някой мой по-възрастен и опитен колега с неоспорима репутация да извърши повторен оглед, за да провери и да потвърди моите заключения.

Съдията Ди стоеше в крайно изумление. Бавно отиде на мястото си, седна и каза:

— Госпожо Джоу, тъй като при огледа на тялото не се откриха доказателства за извършено престъпление, аз ще уведомя висшестоящите власти и ще понеса всички последствия от действията си. Междувременно не можем да оставим трупа в това положение, трябва да го върнем в ковчега и да го заровим.

Още преди да завърши, госпожа Джоу ритна едното от дървените магарета, върху които беше поставен ковчегът. Той падна на земята и се разпадна на парчета.

— Аз казвах, че той умря от болест — изкрещя тя, — но вие, чиновническо псе, държахте да изровите тялото му. Сега, след като не открихте доказателство за извършено престъпление, искате отново да го заровите, все едно че нищо не е било. Какъв магистрат сте вие! Аз съм обикновена жена от народа, но вие нямате право да биете и да измъчвате невинни хора. Вчера се опитахте да изтръгнете от мен фалшиви самопризнания, днес осквернявате гроб. След като изровихте тялото, то няма вече да бъде закопавано. Може да сме дребни хора, но няма да се оставим да ни тъпчат като нищожества. Този труп ще бъде заровен едва когато делото приключи и вие изгубите черната си шапка на магистрат.

Госпожа Джоу продължи да ругае съдията със същия тон, последвана и от свекърва си. Магистратът не можеше да отвърне нищо на тези ругателства. Присъстващите, които бяха убедени в честността и справедливостта на съдията, бяха възмутени от сцената. По-възрастните наобиколиха госпожа Джоу и свекърва ѝ и остро ги порицаха, като настояваха, че след като тялото вече е било поругано от огледа, е срамота да го оставят така изложено на светлината. Други се обадиха, че съдията е честен чиновник и макар че в този случай е допуснал грешка, намеренията му са били почитени и са целели най-вече спасение на душата на покойника. Трети заявиха, че няма да позволят една жена от тяхното село публично да обижда държавен служител. Всички хора от околните махали ще има да се подиграват, че в Хуанхуа не познават правилата на доброто поведение. Разумно ще е тя да се подчини на изискванията на съдията и да се съгласи тялото отново да бъде заровено.

При това единодушие госпожа Джоу реши, че няма да е разумно да се инати. Мислеше си също, че със законите и обвиненията си поне беше избягнала призоваването на втори регистратор, който да извърши нов оглед. Наистина беше най-добре тялото да бъде поставено в нов ковчег и грижливо заровено.

Съдията се увери, че старият ковчег вече не може да бъде използван, и нареди на няколко стражници да отидат до селото и да купят нов. Веднага щом се върнаха, обвиха набързо тялото и ковчегът

веднага беше затворен. Засега щеше да остане върху двете дървени магарета.

След като попълни документите за изравянето на трупа, съдията тръгна към Хуанхуа, следван от тълпа зяпачи. Вече се мръкваше и той се запъти към странноприемницата, където бе отседнал предния път. Нареди да пуснат госпожа Би да се прибере, но госпожа Джоу да бъде върната в тъмницата и държана там до нова заповед. После се оттегли в стаята си, обладан от мъчителни мисли. По някое време се появи сержант Хун, за да докладва за своето разследване. Поклони се и започна:

— Съгласно заповедта на господаря разпитах младия мъж, който държи дюкян до този на Би Сюн. Бил близък приятел с покойника и смъртта му много го разстроила. За престъплението не знае нищо. Все пак спомена, че приживе на Би Сюн жена му обичала да се разхожда накичена по улицата, подмятала шеги и се смееела на висок глас на обществени места. Във всеки случай съвсем не се е държала, както подобава на благопристойна съпруга. Би Сюн неведнъж ѝ правел забележки, но всичко свършвало с жестоки караници. И всички много се зачудили, когато след смъртта му се затворила и отказала да се среща с други хора освен със свекърва си. Сега, след като не се откри нищо при огледа на трупа — добави сержантът, — как ще продължим разследването? Макар да сме твърдо убедени, че Би Сюн е бил убит, докато не открием доказателство, едва ли ще можем отново да подложим госпожа Джоу на разпит с изтезания. Освен това двойното убийство в село Шестата миля също не е разкрито, а вече изминаха две седмици, откак Цяо Тай и Ма Жун напразно търсят убиеца. Вярно е, че господарят няма основания да се страхува за името си, но виновниците за тези ужасни убийства трябва да бъдат наказани в съответствие със закона. Не можете ли да измислите някакъв начин, господарю, за да...

Думите на сержанта бяха заглушени от силни викове, идващи от двора. Опасявайки се да не би госпожа Би отново да е дошла да безпокои съдията, сержант Хун изскочи, за да предотврати сцената. Тогава се обади стражникът, пазещ при входа:

— Значи искате да се срещнете с негово превъзходителство? Може и да сте съпруга на този човек, но не бива да изпадате в такива състояния. Негово превъзходителство прави всичко, което е по силите

му. Поемете си дъх и ми разкажете всичко. А аз ще съобщя на негово превъзходителство. Откъде знаете, че става въпрос за мъжа ви?

Сержант Хун излезе и научи, че съпругата на неизвестната жертва от село Шестата миля бе дошла, за да изложи своя случай пред съдията. Хун съобщи на господаря си и съдията нареди да я въведат.

Наближаваше четирийсет години, косата ѝ бе разчорлена, лицето — обляно в сълзи. Жената падна на колене и с викове призова съдията да накаже виновниците за смъртта на мъжа ѝ. Той я подкани да обясни по-подробно и тя разказа следното:

— Клетият ми съпруг се казваше Уан и беше каруцар. Ние живеем в Люшуйкь, на двайсетина мили от село Шестата миля. Вечерта преди да бъде убит мъжът ми, на жената на съседа ни ѝ стана много зле и тя помоли мъжа ми да отиде и да доведе колкото може по-скоро нейния мъж, който бил по работа в Шестата миля. А мъжът ми и бездруго трябваше да ходи там с ръчната количка на пазар. Тръгна същата вечер, като смяташе да се върне призори. На другия ден го чаках напразно. Отпърво не се разтревожих много, понеже помислих, че може да са го наели да пренесе нещо. Но когато след три дни съседът се върна и каза, че не е виждал мъжа ми, започнах сериозно да се безпокоя. Обаче изчаках още няколко дни и после помолих наши близки да разпитат по пътя за Шестата миля. Те случайно зърнали при караулното ковчег и прочели обявата. По описанието познали моя мъж, подло убит от неизвестен злодей. Моля негово превъзходителство да отмъсти за смъртта му!

Развълнуван от скръбта на жената, съдията се помъчи да я успокои и ѝ каза, че вече са предприети всички необходими мерки, за да бъде намерен убиецът. После ѝ даде няколко сребърника, за да направи прилично погребение на съпруга си.

След като отпрати вдовицата на Уан, съдията потъна в тъжни мисли. Беше се провалил като магистрат, не виждаше начин да запази поста си, след като се бе оказал негоден да служи на държавата и народа си.

Прислужникът донесе вечеря, но той не чувстваше никакъв глад и едва хапна. Вечерята в компанията на необичайно посърналия сержант Хун премина в унило мълчание. После съдията побърза да си легне.

На другата сутрин се върна в града, придружен от свитата си. Пътьом се отби в село Шестата миля и лично нареди на старейшината да помогне на госпожа Уан да пренесе тленните останки на съпруга си.

Щом влезе в личния си кабинет, съдията веднага хвана четката и нахвърли доклада си до висшите власти. С подробности описа как е извършил престъпно оскверняване на гроб, и изиска за себе си полагащото се в такива случаи наказание. Когато свърши, заповяда на прислугата да му приготвят банята и каза да не му носят вечеря, защото възнамерява да се отдаде на пост. След като се изкъпа и преоблече, изпрати сержант Хун в градския храм, за да предупреди игумена, че желае да прекара нощта там. Главната зала се затваряше за посетители след свечеряване и всички, с изключение на свещенослужителите, бяха длъжни да напуснат храма. Съдията Ди пристигна по здрачаване. Пред входа освободи придружителите си и влезе сам в главната зала.

Сержант Хун вече му бе постлал в един ъгъл на голямата зала и бе поставил възглавничка пред олтара. Верният помощник на съдията запали нова благовонна пръчица, втъкна я в кадилницата и се дръпна настрана. Разположи се за нощта върху рогозка на едно от широките стъпала към главната зала.

Съдията Ди коленичи на каменния плочник пред олтара и започна пламенно да се моли. Призова висшите сили да му посочат верния път. Те знаеха колко пламенно жадува той да бъде въздадена справедливост. Седна на възглавничката с кръстосани крака и изправен гръб, затвори очи и се помъчи да постигне омиротворение на духа.

ГЛАВА XI

СЪДИЯТА ДИ ОТКРИВА КЛЮЧ ЗА НЕИЗВЕСТНОТО В ЕДНА КНИГА; СЪНОВИДЕНИЕ ОБЯСНЯВА МИНАЛИ ЗАГАДКИ

Съдията установи, че му е невъзможно да се съсредоточи. Трудностите по делото Би Сюн, напрежението при изравянето на трупа и огледа, заканите на госпожа Джоу и жалбите на госпожа Уан продължаваха да терзаят сърцето му. Той остана дълго на молитвената възглавничка, но колкото и да се опитваше със спуснати клепачи да си наложи вътрешно успокоение, съмненията и подозренията все така го измъчваха.

Когато първото бдение почти изтичаше, съдията Ди започна да усеща раздразнение. Беше дошъл в храма, за да открие във видение разрешение за безизходицата, а унесът не идваше и всичко сякаш бе напразно.

Той стана и тръгна надолу по стъпалата, където се натъкна на дълбоко заспалия сержант Хун. Не искаше да го безпокои, върна се в голямата зала и се заразхожда напред-назад.

Когато мина може би за двайсети път пред голямата олтарна маса, зърна някаква книга, оставена отгоре.

„Казват, че четенето призовава духа на съня. Ще почета малко. С книгата няма да усетя времето, а може и така да ми доскучае, че да заспя накрая.“

Той взе книгата и я отвори наслуки.

Оказа се тълковник за гадаене с бамбукови пръчици.

„Дойдох тук за помощ от висшите сили — помисли си съдията. — Защо да не се допитам до съдбата, като хвърля бамбукови клечки. Кой знае дали духовете няма да изберат тъкмо този начин, за да покажат присъствието си?“^[1]

Той почтително остави книгата на мястото ѝ, запали свещите и нова ароматна пръчица. Направи дълбок поклон пред олтара и се помоли безмълвно. После се изправи, вдигна съда с две ръце и го разклати, докато от него не изпадна една пръчица. Вдигна я бързо. Номерът беше 24. Отвори книгата и потърси отговор 24. Заглавието беше от два йероглифа, които означаваха съответно „среда“ и „чифт“, а отдолу бе изписано едно име: „Госпожа Ли“.

Съдията си спомни, че тази госпожа Ли беше известна историческа личност, живяла преди повече от хиляда години. Била наложница на един цар и го накарала да убие престолонаследника. Не след дълго царството било завладяно и царят бил принуден да спасява живота си с бягство. Съдията си помисли, че историята може би има връзка с госпожа Джоу, която с убийството на мъжа си бе навлякла беда на дома.

Следваше кратко стихотворение:

*Кокошка вместо петела зората никога
не известява.*

*Защо ли царят с почест обдари госпожа
Ли?*

*В женското сърце дяволски планове
кипят.*

*Няма край споделянето в общата
постеля.*

Съдията си каза, че, отнесени към убийството на Би Сюн, тези стихове с нищо не му помагат да реши загадката. Първият стих можеше да се свърже с непристойното държане на госпожа Джоу, заела мястото на мъжа в дома, както и с обидите, които нанасяше на свекърва си и на самия съдия. Вторият би могъл да се разтълкува, че Би Сюн сам си е навлякъл нещастieto, вземайки госпожа Джоу за жена, а третият — че госпожа Джоу стои в основата на убийството на

съпруга си. А в четвъртия, който би трябвало да предостави ключ за загадката, като че ли нямаше особен смисъл. Би Сюн и госпожа Джоу бяха женени — какво по-естествено от това да споделят постелята и да имат нормални съпружески отношения?

В несигурната светлина на свещта съдията Ди отново и отново се взираше в последния стих, без да долови някакво правдоподобно тълкувание.

Когато удари часът на второто нощно бдение, се почувства малко по-спокоен и усети как го завладява умората. Загърна се плътно с дрехата си и легна да поспи. В мига, когато потъваше в съня, видя някакъв мъж с дълга бяла брада да влиза в залата. Той поздравя съдията като равен и му каза:

— Негово превъзходителство прекара един ужасен ден. Защо да оставате тук в това пусто място, по-добре елате с мен до чайната и докато опитваме ароматната напитка, ще послушаме какво си приказват хората.

Възрастният човек изглеждаше странно познат на съдията, но той не можеше да си спомни къде го е виждал. Реши, че няма да е учтиво да му покаже недосетливостта си, стана забързано и тръгна подир посетителя.

Улиците гъмжаха от народ. Двамата повървяха и не след дълго стигнаха до една чайна, която съдията не си спомняше да е виждал. Възрастният господин го въведе вътре.

Озоваха се в просторен двор. В единия ъгъл се издигаше шестоъгълен павилион, пълен с малки масички и насядали около тях гости. Хората отпиваха, без да бързат, от чая си и разговаряха. Двамата мъже изкачиха стъпалата на павилиона и се настаниха на една свободна маса. Съдията забеляза, че павилионът е обзаведен с безупречен вкус. Дървените решетки между колоните бяха със сложни мотиви, по гредите висяха лакирани в черно дъски, върху които, изписани със златни йероглифи, се четяха гравирани стихове и мъдри слова на древни учители. Погледът му попадна на стихове, които силно го заинтересуваха. Сториха му се познати, но не можеше да си спомни къде ги е чел.

*От постелята тръгваме по следите на Изгубеното
дете*

и намираме отговор на всички минали загадки.

И искаме от Йо Фу гадателските тайни да разкрие.

Излиза, че е трудно да откриеш човека в Съчуан.

Заинтригуван, съдията се обърна към възрастния господин:

— Може да се очаква, че по стените на такава чайна ще бъдат окачени класически четиристишия на поети, възпяващи прелестите на тази напитка. Защо са избрали точно тези стихове? Те са посветени на исторически личности, за които повечето от тукашните жители не са и чували. Освен това римите не са правилни.

— Забележката ви е напълно основателна — отвърна усмихнат възрастният господин. — Но кой знае, може би тези стихове са тук именно за да ги прочете високообразован човек като вас, а не обикновените посетители. Може би един ден ще разгадаете смисъла им.

Съдията не можа да проникне докрай в значението на тези думи и се поколеба дали да не помоли за по-подробно обяснение, когато ненадейно гръмнаха оглушително гонгове и зазвуча силна музика. Той вдигна глава и видя, че павилионът е изчезнал, а той се бе озовал в някакъв театър сред шумна тълпа зрители.

На сцената се изпълняваше акробатичен номер, имаше танцьори, гълтачи на саби и жонгльори. Сред акробатите забеляза трийсетинагодишна жена, легнала по гръб на един стол. С вдигнати нагоре стъпала тя жонглираше с голяма делва. После красив млад мъж се приближи до жената и ѝ се усмихна. Тя сякаш много се зарадва, че го вижда, и с рязко движение на краката запрата делвата нависоко. После скочи с необикновена бързина и я улови с ръце. След като номерът свърши, тя се усмихна на младия мъж:

— Ето че се завърна, съпруге мой!

В този миг от делвата изскочи слабичко момиченце и се вкопчи в дрехата му. Тримата се заляха в смях, тълпата внезапно се разпръсна, сцената се опразни и съдията остана сам-самичък. Дори не му остана време да се зачуди на всичко това, когато до него застана възрастният господин и каза:

— Видяхте първото действие, но не и второто. Елате с мен.

И без да даде възможност на съдията да го запита нещо, го поведе към някакъв пущинак, обрасъл с трева и бурени. Стелеше се гъста мъгла, през нея прелитаха странни птици. Тук-там сред високата трева лежаха трупове.

Изведнъж съдията забеляза гол зеленикав труп. Червена усойница изпълзя от ноздрата му и се насочи към съдията. Той отскочи ужасен и се събуди, плувнал в пот.

Лежеше на мястото си в главната зала на храма. Удари третото бдение. Той се надигна и известно време остана седнал, опитвайки се да дойде на себе си. Гърлото му беше пресъхнало и той повика сержант Хун. Сержантът донесе мангала за чай и не след дълго му наля една чаша. Когато съдията утоли жаждата си, Хун попита:

— През цялото време ли спяхте, господарю?

— Дремнах малко — отвърна съдията. — Не мога още да се съвзема. Ти какво сънува там на стъпалата?

— Да си кажа право, господарю — отвърна Хун, — тези дни толкова търчах насам-натам и толкова се притесних от всички неприятности, които ви причини делото на Би Сюн, че съм спал като пън. И да съм сънувал нещо, не си го спомням. Може би вие сте имали повече късмет, господарю?...

Тогава съдията разказа подробно на Хун всичко, от гадаенето с бамбукови пръчици до странния сън. Взе тълковника и прочете на глас стиховете, на които се бе натъкнал.

— Обикновено обясненията в тези книги са много объркани — забеляза сержантът. — Но този път и без да съм литератор, ми се струва ясен смисълът на това четиристишие. Не прехвърлям древните събития, за които се намеква, приемам всичко едно към едно. Според мен първият стих се отнася до последните часове на нощта преди зазоряване. Това е най-спокойният миг на нощта, когато любовниците напускат бързешком дома на своята любима. „Споделянето“ от четвъртия стих не е свързано със съпружеските взаимоотношения, а с тайните на госпожа Джоу и нейния любовник. Вие от самото начало предположихте, че такъв човек съществува. И стихотворението подсказва, че той е присъствал на самото престъпление или е бил съучастник. Това се връзва с развоя на събитията — известно ни е, че госпожа Би, синът ѝ и снаха ѝ са вечеряли, след като са се върнали от

състезанията с кораби дракони. Би Сюн се е оплакал от болки в стомаха по-късно през нощта и госпожа Би е накарала снаха си да отведе мъжа си да спи. После е поразтребила малко, направила е нощния си тоалет, приготвила се е за сън и посред нощ е била разбудена от виковете на сина си. Не е ли възможно любовникът на госпожа Джоу да е дошъл някъде около третата стража, Би Сюн да го е изненадал и тогава госпожа Джоу да го е убила по все още неизвестен за нас начин? Не е изключено според мен нещата да са се развили именно така.

— В думите ти има доста смисъл — поклати глава съдията. — Предполагам, че е замесен трети човек, защото иначе госпожа Джоу не печели нищо от смъртта на мъжа си, а, напротив, само губи. Но бях сигурен, че тя ще признае и че така ще разберем кой е бил любовникът ѝ и каква роля играе в убийството. И не направих нищо, за да открия този човек. А това е сериозна грешка. Сега е още по-важно да го открием, защото точно той може да ни каже как е извършено убийството. Но как да стигнем до него?

— Не би трябвало да е толкова трудно — каза Хун. — Щом се върнете в трибунала, заповядайте да пуснат госпожа Джоу. Ще изпратим някой от най-добрите ви помощници да следи къщата на госпожа Би, и то главно през нощта, в часовете преди разсъмване. Този любовник сигурно не е далеч оттук и щом разбере, че госпожа Джоу е на свобода, рано или късно ще потърси начин да се види с нея. Тогава ще го хванем.

Съдията Ди поздрави Хун за находчивите му разсъждения и го попита какво мисли за съня му.

— Когато сте стояли угрижен тук, преди да заспите, само за убийството на Би Сюн ли мислихте, или и за двойното убийство от Шестата миля?

— Преди да задрема — отвърна съдията Ди, — през главата ми преминаха събитията и от двете дела. Но не виждам връзка между съня и някой от двата случая.

— Трябва да призная, че и на мен този сън ми изглежда много загадъчен — призна сержант Хун. — Дали господарят ще има добрината да ми изрецитира четиристишието, което е прочел в павилиона за чай? Споменаваше се нещо за дете и за легло.

[1] В Китай са съществували най-различни начини за гадаене. Този, за който става дума, е много популярен и до днес и се практикува в повечето храмове. Петдесетина номерирани бамбукови клечици, дълги около стъпка и половина, се поставят в съд с височина около една стъпка. Който иска да се допита до оракула, запалва благовоние и без да мърда устни, произнася въпроса, на който желае да получи отговор. После вдига с две ръце съда над олтара и го разклаща, докато от него не изпадне една пръчица. Тогава намира в тълковника съответстващия на номера на пръчицата отговор. Обикновено това са доста неясни стихове, в които се търси някакво указание, за да се отговори на зададения въпрос. Както в повечето китайски четиристишия последният стих и в гаданията е най-важният — Бел.авт. ↑

ГЛАВА XII

СТИХ, ПРОЧЕТЕН НАСЪН, НАСОЧВА ПОДОЗРЕНИЯТА КЪМ НЯКОЙ СИ ГОСПОДИН СЮ; МА ЖУН ПОПАДА НА ВАЖНА СЛЕДА В СЕЛСКА СТРАННОПРИЕМНИЦА

Като видя, че сержант Хун не може да долови литературната основа на стиховете, съдията Ди се усмихна:

— Тук думата „дете“ означава име. Преди много години живял мъдрец на име Сю, чийто прякор бил „Детето“. В неговия град живеел един човек, който много почитал мъдреца и всеки път, когато трябвало да вземе решение, го канел в дома си, за да се посъветва с него. В гостната специално за мъдреца било поставено голямо легло и стопанинът не разрешавал на никого да сяде на него. Затова тази история за господин Сю и неговата постеля се разказва като пример за това, колко много са тачели мъдреците в древността. Но не виждам каква може да е връзката с някой от нашите случаи.

— Господарю — разпали се сержант Хун, — струва ми се, че смисълът е съвсем ясен. Последният стих от първото четиристишие ни подсказва, че трябва да намерим любовника на госпожа Джоу. Значи съществува пряка връзка между този стих и първия от другото четиристишие. Ясно става, че този любовник се казва Сю. Господарю, бихте ли ми обяснили какъв е този Яо Фу от втория стих?

— Втората част — каза съдията — е горе-долу ясна. Яо Фу също е историческа личност. Така са наричали големия гадател Шао Юн. И това напълно се покрива с нашата хипотеза, според която убиецът от Шестата миля е Шао, изчезналият търговец, който или се крие при свои роднини, дошли от Съчуан, или е избягал в тази провинция. И ти,

и всички останали трябва да сте нащрек, когато срещнете човек, който говори на съчуански диалект.

— Сигурно това е вярното обяснение — съгласи се сержантът. — Остават акробатката, която жонглира с делва, и полето с трупове. Тези два образа могат да се обяснят по толкова много начини, че не ми е ясно откъде да ги подхвана. Може би ще разберем значението им, когато понапреднем със следствието.

Докато съдията Ди и Хун си блъскаха главата, зората започна да обагря в розово хартията на прозорците и скоро дневната светлина заля храмовата зала. Съдията Ди нямаше желание да спи повече, стана и подреди дрехите си.

Когато игуменът, който от известно време чакаше в коридора, разбра, че съдията е станал, влезе забързано и пожела добро утро. После се помоли пред олтара и нареди на един млад свещеник да стопли вода за утринния тоалет на съдията и да донесе чаша горещ чай. Когато младежът се върна, съдията изплакна лицето и устата си и се среса. Междувременно сержантът беше оправил постелята и предаде завивките на игумена да ги пази, докато съдията не изпрати някой да ги вземе. Освен това му нареди да не споменава на никого, че господарят му е прекарал тук нощта, и изскочи навън след съдията.

В съдилището пред личния кабинет на съдията чакаше Тао Ган. Помощникът бързаше да разбере дали нощта, прекарана в храма, е била ползотворна, и Хун накратко му разказа какво се бе случило. После помоли Тао Ган да отиде до кухнята и да поръча да приготвят закуската на съдията.

Утринта беше прекрасна и съдията закуси в малкото дворче пред кабинета. Сержант Хун и Тао Ган чакаха търпеливо да привърши с яденето. Съдията нареди на Хун да отиде заедно с вестносеца до Хуанхуа и да доведат надзорника Хъ Кай. После поиска стражниците да му донесат текущите дела.

Сержант Хун се завърна с надзорника Хъ Кай следобед. Този път съдията го прие без много церемонии в личния си кабинет, а не в заседателната зала. Надзорникът се поклони почтително и зачака прав до писалището на съдията.

— Ако не успеем да открием по какъв начин е бил убит Би Сюн — започна съдията, — това дело ще означава позор не само за мен, а и за теб като надзорник на селото. Предполагам, че през последните дни

си положил всички усилия да откриеш някакви нови сведения. Какво си свършил и защо трябваше аз да те повикам? Говори! Защо не дойде сам да ми докладваш докъде си стигнал?

Надзорникът Хъ Кай се хвърли ничком на пода и заудря главата си.

— Недостойната личност пред вас — застана той — посвети последните дни и нощи на разследване, без да си даде и миг почивка. Но до този момент не съм открил нищо ново и не виждам как ще се разplete този случай.

— Засега няма да обсъждаме начините за разрешаване на това дело — сръза го съдията. — Няма повече да говорим за твоята небрежност в работата. Искам да ми кажеш това-онова за селото, на което си надзорник. Например колко семейства живеят в него и колко от тях носят името Сю?

— В селото са около триста семейства, десетина от тях се наричат Сю. За кое по-точно семейство Сю негово превъзходителство желае да научи нещо повече? Веднага ще тръгна и ще разуча.

— Магаре такава! — избухна съдията — Ако знаех, отдавна сам да съм извикал този човек, за да го разпитам. Известно ми е само, че някой си Сю е замесен в случая и дори има вероятност да е съучастник на госпожа Джоу. Открием ли този човек, делото ще бъде решено. Сега искам да ми кажеш дали някой от тези Сю в селото ти има нещо общо с Би Сюн, или със семейството му.

Надзирателят Хъ Кай се замисли дълбоко и след малко каза:

— Трябва да призная, че не знам нищо за приятелите и връзките на Би Сюн. За щастие семействата Сю в селото не са толкова много. Ако негово превъзходителство ми нареди, ще тръгна веднага и ще направя необходимите проучвания.

— Изглежда, си въобразяваш, че си измислил нещо много хитро! — отвърна съдията. — Твоят план е най-добрият начин да се събудят подозренията и човекът да си плюе на петите. Затова най-важното е проучването да става тайно. Подпитай издалеч съседите на Би Сюн. Научиш ли нещо, веднага тичай тук да ме уведомиш. Аз ще се погрижа нататък.

След като изпрати надзорника, съдията нареди на сержант Хун и на Тао Ган по свечеряване да отидат в Хуанхуа и да проследят как Хъ

Кай провежда разследването. След това двамата трябваше да се потулят до дома на госпожа Би и да го наблюдават цяла нощ.

Съдията Ди нямаше високо мнение за умствените способности на Хъ Кай и не бе никак очарован, че му се налага да прибегне до неговите услуги в едно толкова тънко разследване. Но още от началото селяните познаваха по лице сержант Хун и Тао Ган и съдията се опасяваше, че виновникът може веднага да си плюе на петите, когато научи, че помощниците му издирват някой си Сю. От друга страна, такива проучвания влизаха в обичайните задължения на надзорника на селото и колкото и несръчно да действаше Хъ Кай, оставаше слабата надежда, че престъпникът няма да направи връзка между тези въпроси и криминалното разследване. Но съдията реши, че все пак не е зле действията на надзорника да се следят, за да може при нужда да се намеси в тях. Освен това искаше да провери дали Хъ Кай е небрежен, или просто е глупав.

Когато съдията приключи с текущите дела, вече се стъмваше. Той нареди да му донесат свещи и се зае в пустия кабинет да поработи върху някои изоставени напоследък дела. По някое време поиска да му донесат вечерята и тъкмо се бе унесъл след нея в лека дрямка, когато го сепнаха кръсъци отвън. Още преди да отвори очи, в стаята нахълтаха Ма Жун и Цяо Тай. Двамата поздравиха съдията и Ма Жун заговори:

— Открихме нещо, но още не можем да преценим доколко е важно. Има опасност, ако проверим, да си навлечем неприятности, затова решихме да се върнем и да ви докладваме всичко. Вие ще се разпоредите как да постъпим.

— Разкажете, храбреци, какво сте направили — подкани ги съдията, — за да обсъдим положението.

— След като получихме вашата заповед — започна Ма Жун, — аз обходих целия окръг и внимателно разпитах тук и там. Преди няколко дни по здрач стигнах до малък мост и реших да пренощувам в един от хановете, с които там е пълно. Заприказвах се за това-онова с посетителите и един от тях подметна нещо за убийството в Шестата миля, а двамата му спътници се позасмяха и поклатиха глава. Опитах се да им развържа езиците, но те млъкнаха като риби. Разбрах от прислужника, че са търговци на кожи, почерпих ги по чашка и им казах, че моят занаят е същият като техния. Добавих, че, естествено, се

интересувам за това убийство, защото човек от нашата гилдия е нощувал тогава в хана на същото село. Тогава те се поотпуснаха като пред техен човек, който няма да раздрънка чутото. След няколко чашки вино научих следното: в деня на убийството бутали една голяма ръчна количка по главния път към село Шестата миля. По някое време срещнали як мъжага на трийсетина години, който идвал от селото и също бутал количка, по-малка от тяхната, отрупана с бали. Мъжът, изглежда, много бързал и щял да се размине с тях без обичайните поздрави при среща, но тяхната количка закачила лявото колело на количката му. Колелото излязло от оста, всички бали се изтърколили в калта. Те очаквали той да се нахвърли с юмруци върху тях или най-малкото да ги обсипе с ругатни, но нищо такова не станало. Без да обели дума, мъжът сложил набързо колелото на място и събрал балите. Една от тях се разтворила и те видели, че вътре има коприна. Той я завил криво-ляво, като промърморил някакви извинения на диалекта на Цзянсу. После си тръгнал. Сетне, когато научили за двойното убийство в Шестата миля, били сигурни, че са срещнали убиеца. Попитах ги защо не са разказали на властта за тази среща, за да получат и някой сребърник за награда, а те се разсмяха и ме попитаха за глупаци ли ги смятам. Убиецът и без това бил избягал надалеч, а те не изгаряли от желание да ги забъркват в убийство. Имали си достатъчно работа, а със залавянето на убиеца да се занимавали онези, на които им плащат за това. След като се намерихме с Цяо Тай, двамата останахме още няколко дни в хана, но не научихме нищо ново. После хванахме пътя, по който бе заминал непознатият, като пресичахме по преките пътеки в планината, където човек с ръчна количка не може да мине. Вече бяхме извън нашия окръг, когато видяхме на главния път тълпа селяни, които ругаеха, побеснели от ярост, край една количка, излязла от пътя. Мушнахме се в групата зяпачи малко по-встрани и станахме свидетели на следната сцена: един млад як мъжага беше стъпил на количката, без ни най-малко да се плаши от крещящата тълпа. Напротив, сам ги ругаеше и ги наричаше „мръсна сган“. Крещеше, че бил пребродил империята от север на юг, бил преживял какво ли не и не се страхувал от никого. „И да съм стъпкал пършивата ви нива — викаше им той, — тази келява земица не струва повече от шепа грошове. Ако ме бяхте оставили да мина, ако си бяхме поговорили по човешки, щях да ви платя с коприна. Но щом

сами си търсите белята, ще си я получите!“ И той скочи от количката и се хвърли в тълпата, налагайки наляво-надясно с юмруците си. Селяните вдигнаха мотики и копрали и се скупчиха около него, но мъжът изтръгна мотиката от ръцете на един селянин и ги започна с нея. Пръсна тълпата, отиде до количката си, подпъхна рамо отдолу и я изправи на пътя. Ние го проследихме отдалече до едно търговско средище, наречено Гадателско село. Там той нае стая в една странноприемница, а ние научихме от собственика, че щял да остане най-малко седмица, докато не си продаде стоката. Понеже бяхме излезли от нашия окръг, решихме, че може да си имаме неприятности с местните власти, ако го арестуваме на място. А и как да докажем, че точно той е убиецът, когото търсим? И тъй като се канеше да стои там поне една седмица, побързахме да се върнем тук, за да ви докладваме, господарю, и да изпълним каквото наредите.

ГЛАВА XIII

СЪДИЯТА ДИ ОТИВА В ГАДАТЕЛСКО СЕЛО; ТЪРГОВЕЦЪТ НА КОПРИНА СКЛЮЧВА ПЪРВИТЕ СИ СДЕЛКИ

Съдията Ди остана доволен от разказа на помощника си. Помисли известно време и каза:

— Според мен има голяма вероятност човекът, когото сте проследили, да е загадъчният Шао, оня млад търговец на коприна, прекарал нощта в странноприемницата на Кун. Той трябва да е, както личи от странното му държане при срещата с кожарите недалеч от мястото на убийството, от това, че е бил натоварен с бали коприна и че е родом от Цзянсу. Яростното му нахвърляне срещу селяните показва освен това, че е опасен престъпник, способен да убие както спътника си, така и нещастния селянин Уан, станал неволен свидетел на кървавото злодеяние.

Ма Жун обаче не беше докрай убеден, че наистина е попаднал на убиеца. Той отбеляза, че повечето търговци на коприна са от Цзянсу и че доста от тях бродят по пътищата. Можеше да се окаже просто съвпадение и да излезе, че човекът си е честен търговец, макар и избухлив.

Но съдията Ди поклати глава:

— Имам доказателство, че не е просто съвпадение.

И разказа на Ма Жун и Цяо Тай за съня си в храма. Цитира им стиховете, които бе прочел в павилиона за чай, и отбеляза, че в тях може да се види намек за Гадателско село.

— Затова е ясно — добави той, — че ще открием убиеца тъкмо там.

Ма Жун и Цяо Тай много се зарадваха и веднага попитаха какви ще бъдат следващите им задачи.

— Въпросът е как да арестуваме този човек извън моя окръг — каза съдията. — Аз, естествено, бих могъл да поискам помощта на колегата си, но се страхувам, че докато се уредят всички формалности, пиленцето или вече само ще си е заминало, или нещата ще се разчуют и то ще се е потулило в някой затънтен край, където никога няма да успеем да го открием — съдията свъси вежди и се замисли. — Единственият начин, който виждам, е следният — продължи след малко той: — Утре сутринта тръгваме за натам. Ще наемем стая в най-добрата странноприемница и ще разпитаме кой е най-големият търговец на коприна в селото. Вие ще го посетите и ще му кажете, че аз съм представител на известна фирма за коприна в Пекин, тръгнал за Цзянсу, за да купя голямо количество сурова коприна за пекинските тъкачници. Ще му кажете също, че по пътя съм се разболял и се е наложило да прекъсна пътуването за две седмици. Ще добавите, че се опасявам да не би да изпусна сезона на коприната в Цзянсу и че би ми дошло добре, ако успея да купя тук на място коприна на разумна цена. За него това ще е доста съблазнително предложение и съм готов да се обзаложа, че ще побърза да изкупи всичката коприна, която може да намери наоколо. С останалото ще се заема аз.

След като планът за действие бе готов, съдията подхвана административната работа, тъй като искаше да уреди всички текущи дела, преди да тръгне, и дори състави подробен доклад до висшите власти за положението на делата в окръга. После извика тъмничаря, връчи му печата, възложи му да го замества по време на отсъствието му по всички възникващи въпроси и накратко му съобщи за пътуването си до Гадателско село. Накрая добави, че се надява да се върне най-късно до две седмици, и го предупреди на никого да не казва къде е.

Когато привърши, вече беше станало късно и той легна да спи на кушетката в личния си кабинет.

На другата сутрин се събуди преди изгрев слънце и се облече съвсем простичко. Написа писмо до колегата си, магистрата на съседния окръг, и го скри в дрехата си заедно с известна сума пари. Още не се беше развиделило, когато излезе от съдилището с Цяо Тай и Ма Жун. Никой не ги видя.

Не е нужно да описваме пътуването им, тъй като по време на него не се случи нищо интересно. След три дни стигнаха до

Гадателско село с наети носилки и спряха пред него. Ма Жун беше научил, че най-голямата странноприемница принадлежи на някой си господин Цан, и съдията изпрати двамата си помощници да наемат една стая.

— Има ли някой? — провикна се Ма Жун пред странноприемницата на Цан. — Пристигаме от Пекин, нашият господар е голям търговец на коприна там. Имате ли свободна стая за нас?

Прислужникът разбра, че са състоятелни клиенти, и побърза да им отвори и да ги покани да влязат. Предложи им сами да си изберат стаята. Поинтересува се имат ли багаж. Ма Жун отвърна, че носилките и багажът са пред селото, и помоли Цяо Тай да отидат заедно със слугата, за да посрещнат съдията Ди и да го доведат. Съдържателят излезе на двора лично да покаже на Ма Жун стаите. Ма Жун избра две доста чисти помещения и остана да наглежда прислугата, докато ги приготви. После излезе на двора, където пристигна съдията Ди на носилката, последван от Цяо Тай и прислужника с багажа. Ма Жун уреди сметката с носачите, отведе съдията в стаята му и нареди да донесат чайник с горещ чай. Когато утолиха жаждата си, в стаята влезе съдържателят, за да приветства гостите, както изискваше вежливостта.

— Дойдох да попитам за името на почитаемия гост — заяви той. — Разбрах, че господинът идва от Пекин и желае да търгува в нашия край. Аз често посреднича в различни сделки и пътуващите търговци винаги ми оказват честта да отседнат в моята странноприемница, когато минават оттук. Освен това нашата кухня може да ви предложи каквито ястия си пожелаете.

— Фамилията ми е Лян — отговори съдията Ди, — името Дигун. Представител съм на влиятелна тъкачница за коприна в Пекин. Тръгнахме от столицата преди около месец на път за Цзянсу, където трябва да купим големи количества коприна за нашата тъкачница. За зла беда по пътя се разболях и пристигаме тук едва днес. Така че се опасявам да не би да пристигна в Цзянсу, след като сезонът на коприната е свършил. И понеже тук се събират главните пътища на коприната и от север, и от юг, си помислих, че може при вас да намеря необходимите ми количества. Как е сега пазарът?

— Нашето градче е доста далеч от Цзянсу — отвърна ханджията, — но ние редовно следим за пазара там. Говори се, че пролетта била

много топла и коприна има много. Пет кила вървят само за около трийсет и пет сребърника. Тук при нас са трийсет и девет. Като се има предвид, че от Цзянсу до тук са поне три седмици път, според мен с разходите за превоз цената при нас е дори по-изгодна, отколкото в Цзянсу.

Съдията си даде вид, че се колебае, и започна да разпитва за качеството на коприната, която се продава в градчето. След като изслуша изчерпателните отговори на стопанина Цан, той уточни, че тъкачницата, която представлява, за първи път го изпраща да прави подобна покупка.

— Стариат ни търговски представител — каза той — се спомина наскоро и изпратиха мен да го замествам. Тукашните цени ми изглеждат разумни и ще ви помоля да ме представите на някой вероятен продавач, за да видя дали ще се разбере с него. Ако успея тук да купя цялото количество, от което се нуждая, ще си спестя пътуването до Цзянсу.

Стопанинът Цан бе много доволен от възможността, защото не само щеше добре да спечели от посредничеството, но и щеше да закръгли печалбата си от неколкодневния престой на богатия търговец и двамата му помощници в странноприемницата. Той с готовност обеща да направи всичко възможно, за да представи „господин Лян“ на някой заслужаващ доверие търговец на коприна.

След като привършиха с храненето, съдията нареди на Цяо Тай да остане, за да пази багажа, а той слезе с Ма Жун долу, за да попита съдържателя дали не би излязъл с тях.

Стопанинът Цан побърза да изскочи иззад тезгяха си, заявявайки, че много ще се радва лично да ги разведе. Навън по няколко тесни криви улички стигнаха до търговския квартал. Озоваха се между два реда големи дюкяни с процъфтяващ вид. Ханджията се спря пред заможна наглед търговска къща. Един от служителите побърза да излезе, за да ги посрещне.

— Влизайте с приятелите си, господин Цан. Господарят ей сега ще се върне.

Съдията си каза, че отсъствието на стопанина е добър повод да понаучи нещо повече от служителя, и каза на ханджията:

— Нямаме бърза работа, нали? Да поизчакаме собственика.

Съдията Ди влезе в просторно помещение без тезгях или нещо друго, по което да проличи, че това е магазин. Само до едната стена бяха струпани всевъзможни стоки. От другата страна имаше красива маса за чай и няколко стола. На бялата стена с червени йероглифи бе изписано името на търговската къща, а отдолу бе добавено, че тя се занимава и с транспортиране на стоки до северната и южната част на страната.

Тримата мъже се разположиха, а служителят им поднесе чай. След като си размениха обичайните учтивости, съдията и хората му научиха, че собственикът се нарича Луо Чанпо и че семейството му живее тук от много поколения. Служителят поразпита съдията за работата му, интересува се точно за коя търговска къща в Пекин работи. За щастие съдията си спомни, че като студент в Пекин често му се бе случвало да минава по улица Яодзя, където се намираше голяма копринарница, наричана Уайи или нещо подобно. Затова отвърна, че работи за Уайи. Лицето на служителя грейна в широка усмивка.

— Та това е известна фирма! — възкликна той. — Моля да ме извините, че не ви посрещнах с подобаващо внимание! Докато беше жив предишният ми господар, много търгувахме с вашата къща. После, с разширяването на търговията в Пекин, фирмата ви изпрати собствени представители в Цзянсу и вече не се нуждаеше от услугите ни. Как става така, че отново идвате да купувате сурова коприна оттук?

Съдията разказа и на него измислената история и още не беше привършил разказа си, когато в стаята влезе четирийсетинагодишен мъж. Ханджията Цан скочи от стола си и обяви:

— Управителят господин Луо се завърна.

След като се представиха един на друг и управителят научи за намеренията на съдията Ди, той заяви:

— В добър момент ни посещавате. Преди няколко дни от Цзянсу пристигна един търговец на коприна на име Цао. Той е стар клиент на фирмата и ми повери балите, за да ги продам. Ако желаете, можете да им хвърлите едно око — и отведе съдията в другия край на помещението, където му показва голям куп бали коприна.

Съдията ги огледа. Повечето носеха печата и марката на известна търговска къща в Цзянсу, изписани с големи йероглифи. Но две от

балите бяха изцапани с кал и фирмата не се четеше. Това беше достатъчно за съдията и той се обърна към Ма Жун:

— Ти си опитен оценител на коприна, ела да погледнеш. Струва ми се, че лъскавината не е свършена.

Ма Жун разбра, че съдията беше открил нещо. Упъти се към струпаните бали и първо поразтвори няколко от чистите, преди да се захване с онези, които го интересуваха.

— Качеството е добро, но балите са били изложени на влагата по пътя и коприната е позагубила от блясъка си — заяви той. — Но макар и зацапана, коприната от тези две бали притежава блясък. Ако собственикът още е в селото, можем да разговаряме.

Съдията кимна в знак на съгласие и додаде, че ако цената е разумна, може да купи цялата пратка. После се обърна към собственика и попита дали търговецът е още тук. Нетърпелив да склучи час по-бързо сделката, господин Луо се обърна към своя служител:

— В момента господин Цао играе у надзорника на селото. Изтичай дотам и му кажи, че един човек иска да купи цялата пратка. Веднага да идва!

Служителят излезе, а малко след него и Цан, тъй като вече се смрачаваше и трябваше да посреща в странноприемницата си гостите за през нощта.

Останалите изпиха още няколко чаши чай. Не след дълго служителят се върна с як млад мъж. Ма Жун веднага разпозна побойника, по чиито пети неотдавна бе вървял.

ГЛАВА XIV

МА ЖУН И ЦАО СИ РАЗМЕНЯТ ЮМРУЦИ; СРЕЩА НА ДВАМА СЪБРАТЯ ОТ ЗЕЛЕНИТЕ ГОРИ

Ма Жун тайно даде знак на съдията, че това е човекът. Съдията се вгледа внимателно в него. Беше над шест стъпки на ръст, със загоряло лице и малки живи очи, които просветваха под гъстите вежди. Носеше къса куртка с тесни ръкави и бе завързал робата си на чатала над панталоните. Сандали с тънки подметки довършваха костюма му, който напомняше много повече за облеклото на братята от зелените гори, отколкото на някой почтен търговец.

Щом се появи на прага, господин Луо се изправи, за да го посрещне, и каза с усмивка:

— Според поговорката човек трудно намира купувач, когато иска да продаде едно яйце. Но вие май имате късмет. Само преди няколко дни ми възложихте да продам коприната ви и ето, намерих ви купувач — и той обясни за съдията Ди.

*Първата среща на преоблечения като търговец съдия Ди с Цао
Уанчуан*

През това време търговецът Цао се настани и докато слушаше, внимателно огледа съдията. Накрая се усмихна с крайчеца на устните и заяви:

— Съвършено вярно е, че искам да продам стоката си. Но се страхувам, че този господин изобщо няма намерение да я купи.

Слисан от думите му, господин Луо побърза да се намеси:

— Шегувате се, господин Цао. Нямам никакво намерение да ви заблуждавам. Този господин е представител на фирмата Уайи от Пекин, една от най-уважаваните в нашия бранш.

Но забележката на якия мъж порази съдията. Този човек, който с един поглед бе подразбрал нещо, очевидно беше необикновено прозорлив и наблюдателен. Разбира се, трябваше да го убеди, че е станала грешка. И съдията стана, поклони се ниско и каза:

— Господин Цао, поднасям ви най-искрените си почитания.

С още по-нисък поклон мъжаката отвърна почитателно:

— Моля негово превъзходителство да не става! Незначителната особа пред вас непростимо закъсня да се яви, за да ви поднесе почитанията си, и ви моли да я извините за нехайството.

Тези думи съвсем слисаха съдията. Очевидно човекът бе наясно с кого си има работа.

— Старши братко — отвърна съдията, — кое ви кара да се обръщате така към мен? Нима и двамата не сме търговци, свикнали да разговарят като равни? Как се казвате?

— Фамилното ми име е Цао — отвърна мъжът, — а личното Уанчуан. Пътувал съм много, пребродил съм империята от север на юг и освен това съм изкушен от изкуството на лицегадаенето. Какво точно води негово превъзходителство по тези места? Мога ли да си позволя да ви запitam за името и за официалния пост, който заемате? Лъжа ли се, предполагайки, че сте магистрат на този окръг?

След тези думи съдията не знаеше къде да се дене от срам, защото явно твърде зле се бе справил с ролята си на търговец. И понеже не можеше повече да продължава комедията, отвърна сухо:

— След като така добре знаете кой съм, би трябвало да сте наясно и защо съм тук.

И той направи знак на Ма Жун, който скочи напред и изкрещя:

— Пършив крадец, мислиш си, че можеш да се скриеш! Обаче нашият магистрат лично дойде, за да те арестува. Ще те откараме в окови до съдилището!

И той зае входа, за да не позволи на Цао да избяга. Наведе се, готов да се хвърли върху здравеняка.

При този неочакван обрат на събитията господин Луо просто не можеше да повярва на очите си.

— Но моля ви, господа! — възкликна той — Та това е почтен магазин. Тук не е място за бой!

Още преди да завърши, Цао Уанчуан запретна ръкави и като изкряска на съдията Ди и Ма Жун съответно „продажен чиновник“ и „господарско псе“, се метна като светкавица и отпрати силен удар в гърдите на Ма Жун, заемайки позата „тигър, грабващ овца“. Но Ма Жун избегна удара с крачка вляво — хватка, наречена „извеждане на тигъра от гората“. В същото време той стрелна два пръста във вената при лакътната свивка на ръката, която Цао бе протегнал. За миг ръката на нападателя бе обездвижена, което спря атаката му, и докато той се опитваше отново да се върне в позиция, Ма Жун се възползва, за да го цапардоса здравата в ребрата. Цао осъзна, че има насреща си сериозен противник, и започна строго да следва бойните предписания. Пазейки се с ударената ръка, той успя да хване с лявата длан десния юмрук на Ма Жун, но преди да му извие ръката, помощникът на съдията приложи друга хватка, наречена „фениксът разтваря криле“. Изхвърли двата си крака напред във въздуха, като едновременно с това се освободи от захвата на Цао, и го изрита с левия крак право в лицето. Ала Цао предвиди удара, хвърли се ниско между двата крака на Ма Жун и преди той да стъпи на земята, го просна на пода.^[1]

Когато видя помощника си на земята, съдията помисли, че играта е загубена и че сега Цао ще избяга. Тъкмо се питаше как да постъпи, когато в стаята нахълта трийсетинагодишен мъж със снага на мечка и кръст на тигър. Той погледна към Ма Жун и Цао и извика:

— Стига, братко Цао! Това е приятел — и като се обърна към Ма Жун, попита: — Братко Ма, какво правиш тук? Защо се биеш със събрат?

И той се наведе и помогна на Ма Жун да стане. Помощникът на съдията се усмихна на новодошлия и каза:

— Старши братко, най-сетне да се видим пак! Само почакай първо да се оправя с този негодник, за да не избяга. Гоним го за убийство.

Новодошлият нареди на Цао да не мърда и изкрещя на зяпачите, струпали се пред входа, да изчезват. После се обърна към Ма Жун:

— Цао Уанчуан е мой приятел. Защо се биете? Какво чувам за убийство?

— Дълга история — отвърна Ма Жун. — Нека първо ти представя магистрата на Джанпин, негово превъзходителство съдията Ди.

Мъжът коленичи и каза:

— Значи негово превъзходителство е прочутият магистрат на съседния окръг! Почтително моля да ми простите, че не ви познах веднага.

Съдията Ди го накара да стане.

— Ти си извън моята власт, юначе — каза той, — и не са нужни толкова церемониалности. Седни и ми разкажи кой си и какви са ти отношенията с моя помощник Ма Жун и с Цао.

— Фамилията ми е Дзян — отвърна мъжът, — а името Цун. Порано бях брат от зелените гори с Ма Жун, при един и същ учител сме учили изкуството на бокса и меча. Ала скоро си дадох сметка, че този живот не е за мен. Реших да се отдам на по-благородна кауза. Заселих се в това градче и не след дълго ме избраха за надзорник. А пък Цао Уанчуан е от Цзянсу. Баща ми го изучи на лечителство, бокс и лицегадаене. Скита се известно време, после наследи пари от една леля и се хвана с търговия с коприна. Потръгна му, прекоси империята нашир и надлъж за една известна търговска къща. Често се отбива тук по работа и винаги отсяда при мен. Днес бяхме седнали да поиграем, когато ей този момък дойде да го извика. Рекох и аз да дойда да видя какво става. Аз лично поръчителствам за Цао. Почтено момче е, макар че лесно кипва. Ако беше убил някого при сбиване, щеше сам да се предаде. За нищо на света няма да хукне да бяга и да се крие при мен, и то без да ми каже нищо.

---

[1] Китайският бокс е древно бойно изкуство. Датира още от началото на нашата ера. През I в., когато в Китай навлиза северният будизъм, китайските майстори се вдъхновяват от психическата и

физическата дисциплина на индийските йоги, както и от даоисткия мистицизъм. От сливането се ражда изключително ефективно бойно изкуство за нападение и отбрана с голи ръце, което достига съвършенство към края на периода Мин (XVII в.). След манджурското завоевание повечето бойни изкуства замират. Известен брой бегълци пренасят изкуството си в Япония, където от него израстват популярните днес джудо и джиу-джицу. За да се предотврати разпространението на хватките сред непосветени, някои от тях били пазени в тайна и се предавали само устно от учителя на подбрани ученици. По същата причина малкото публикувани наръчници по това изкуство са написани на особен език, неразбираем за всеки. Споменатите имена на пози и хватки са част от този професионален жаргон. През последните години бойното изкуство се възражда сред китайците и печели множество млади последователи — Бел.авт. ↑

ГЛАВА XV

ЦАО ОПИСВА ТОЧНО ИСТИНСКИЯ УБИЕЦ; СЪДИЯТА ДИ ПУСКА ГОСПОЖА ДЖОУ ДА СИ ОТИДЕ У ДОМА

Речта на Дзян направи впечатление на съдията, но не успя да го убеди докрай. В неговите очи Цао си оставаше закоравял престъпник. В края на краищата Дзян Цун беше бивш разбойник и нищо чудно да се опитваше да защити приятеля си Цао. Ма Жун отгатна мислите на господаря си.

— Прогонете всяко съмнение от сърцето си, господарю — обади се той. — Щом брат Дзян казва, че Цао е почтен търговец, значи той със сигурност не е замесен в тази история. Но пък най-вероятно ще ни разкаже откъде се е сдобил с балите на жертвата.

— Братко Цао — обърна се Дзян към приятеля си, — разкажи на негово превъзходителство какво точно се е случило. Събратя сме, между нас не трябва да има нищо скрито. Освен това съм надзорник на това градче, недалеч от границата на съседния окръг Джанпин, и съм длъжен да помогна истинският убиец да застане пред правосъдието.

— Много неприятна история — започна Цао. — Убийството извърши човек на име Шао, който не стига, че уби, а и мен намеси в тази мръсотия. Цялото му име е Шао Лихуай и е от Цзянсу. И той като мен купува евтино стоката от Цзянсу в разгара на сезона, за да я продаде по пътищата на Шантун. Неведнъж сме се срещали по пътищата. Миналия месец, когато купувах коприна от Цзянсу, той тръгна по-рано с едно по-младо момче от нашите, Лю. И оня ден срещам Шао недалеч от Джанпин. Буташе количка с бали. Попитах го къде е Лю и защо пътува сам. Това не е много разумно, когато човек е със стока. Той запъшка и ми заразказва патилата си. Лю се споминал по пътя от някаква внезапна смъртоносна болест. С много преমেждия успял да му купи ковчег и го оставил да го оплачат в един храм, като

дал последните си грошове на монасите. Докато се разправял с това, минал моментът, когато можел най-изгодно да продаде стоката си. Да не се бил блъскал да намери приличен ковчег за колегата си, вече щял да си е у дома с добра печалба. Повярвах и го попитах накъде е тръгнал. Отвърна ми, че засега не смятал да се връща на юг, защото се страхувал да не би семейството на Лю него да изкара виновен за смъртта на сина им. Взе от мен триста сребърника и ми даде количката със стоката си. Като продам коприната, да дам половината от парите на семейството на Лю. От другата половина би трябвало горе-долу да си върна тристата сребърника. Ето така негодникът успя да ме намеси в тази работа и си плю на петите с моите пари.

— Знаете ли накъде пое, след като ви даде коприната? — побърза да попита съдията Ди.

— Не ми каза — отвърна Цао, — но не е трудно да се отгатне. По-рано познавах стопанина, при когото работеше Шао. Беше решил, че е добра партия, и му даде дъщеря си за жена. Но наместо да отвърне с благодарност и почит за бащинското отношение, Шао тормозеше съпругата си и тя почина от дамла. После научих, че живеел с някаква жена от тази провинция в едно селце на име Сляпа клисура или нещо такова. Нищо чудно да е отишъл там, за да похарчи с любовницата си парите, задигнати от Лю. Готов съм и сам да тръгна да го търся, за да си уредим сметките.

Сега вече съдията Ди напълно се убеди в искреността на Цао и още веднъж се удиви на достоверността на съня си в храма. Поемата подсказваше, че името на престъпника е Шао, неясна оставаше само връзката със Съчуан. И понеже не си спомняше да е чувал за село на име Сляпа клисура, разпита господин Луо. Търговецът най-сетне бе започнал да проумява случилото се и се впусна в безкрайни извинения, задето и не подозрял, че толкова високопоставен сановник е почел скромния му дом, и така нататък. Съдията Ди го прекъсна с думите, че се е отнесъл с нужното уважение към търговеца, за какъвто той се бе представил. След това господин Луо усилено, но безуспешно се опита да си спомни нещо за Сляпа клисура.

Навън вече палеха хартиените фенери и съдията стана, за да се прибере в странноприемницата. Извини се на господин Луо за притесненията и покани Цао и Дзян на вечеря. Двамата приеха с радост.

Цяо Тай вече бе започнал да се тревожи за тях, а и нямаше търпение да научи новините. Ма Жун го запозна с Цао Уанчуан и с надзорника Дзян и му заразказва какво се е случило, а съдията Ди се оттегли за малко. Скоро пристигна и стопанинът на странноприемницата Цан, на когото Ма Жун разкри истинската самоличност на съдията Ди и причината за посещението им в селото. Възхитен, че е приел такъв висок гост, стопанинът хукна към готварницата, за да заръча богато угощение.

Когато се появиха изпускащите пара блюда и стомната с вино, съдията Ди покани гостите си да седнат непринудено и да си поприказват приятелски, без да държат сметка за възраст и ранг.

Цао Уанчуан се оказа неуморим разказвач на истории из живота на търговците копринари. Надзорникът Дзян припомни някои от общите им подвизи с Ма Жун от времето, когато и двамата шетали из горите. По някое време Цао Уанчуан каза на съдията:

— В нашата гилдия вестите се разнасят бързо. Опасявам се, че ако не побързам да пипна Шао в Сляпа клисура, той скоро ще научи, че сме по петите му, и ще се скрие някъде надалеч.

Ма Жун намери забележката за основателна и добави:

— Господарю, в Джанпин делото на Би Сюн засега е в застой, затова ви предлагам да ни възложите на двамата с Цао да арестуваме Шао Лихуай, след като утре се приберем в Джанпин. Вярно, почти със сигурност знаем къде се крие Шао, но пък първо трябва да намерим тази Сляпа клисура. В града ще прегледаме съдебните архиви, ще разпитаем хората.

Съдията Ди се съгласи. След още няколко чаши надзорникът Дзян и Цао Уанчуан си тръгнаха и всички се разотидоха да спят.

На другата сутрин съдията поръча каруци с коне, за да се върнат час по-скоро в Джанпин. Ма Жун уреди сметката с ханджията и сред виковете на кочияшите и плющенето на камшиците потеглиха, отвеждайки Цао Уанчуан със себе си. Надзорникът Дзян и ханджията се сбогуваха с тях пред вратата на странноприемницата с дълбоки поклони.

Пристигнаха в Джанпин предобед. Съдията Ди отиде в трибунала, където прибра от тъмничаря печатите, които му беше оставил на съхранение, после извика в кабинета си главния архивар и му поръча да открие в документите къде се намира Сляпа клисура.

После нареди да донесат служебната поща и отговори на най-неотложните депешни.

Едва след като свърши с всичките си задължения, той се отправи към личните си покои и се потопи във ваната. Обядва късно и когато се върна в кабинета си, най-напред попита няма ли новини от сержант Хун и Тао Ган. Служителят докладва, че са се появявали на два пъти по време на отсъствието му. Първия път сержант Хун казал, че надзорникът Хъ Кай си върши съвестно работата, но че всички хора с име Сю, разпитани досега, са почтени граждани, които на това отгоре почти не познавали Би Сюн. Втория път Тао Ган дошъл сам и оставил бележка с молба госпожа Джоу да бъде освободена в най-скоро време. Двамата със сержант Хун не се отделяли от дома на госпожа Би, но нямало нищо за докладване, освен че госпожа Би се оплаквала на всичките си съседи за ужасния начин, по който се бил отнесъл с нея и снаха ѝ съдията. Според него нямало да се случи нищо, преди госпожата да излезе на свобода, за да послужи за примамка. Съдията Ди кимна одобрително и даде нареждане да пригответ заседателната зала.

Когато му съобщиха, че писарите и стражниците са на местата си, той си сложи високата шапка и официалната роба и излезе от личния си кабинет.

Завесите се дръпнаха и седнал зад високата маса, съдията обяви началото на заседанието. Първо му поднесоха няколко документа, свързани с текущи дела. Разгърна първия свитък, прочете го набързо и докато разгъваше втория, вече даваше нареждания на писарите. За половин час привърши с административната работа, натрупана по време на отсъствието му. После написа до тъмничаря нареждане да освободи госпожа Джоу и заповяда на един от стражниците да я доведе. Щом се появи, още преди да коленичи, тя започна да обижда съдията. Той я скастри остро:

— Дръжте си езика, нагла жено! Много скоро виновникът ще бъде открит, но не е редно дотогава старата ви свекърва да гледа сама дома. Освобождавам ви под гаранция, за да можете да се грижите за свекърва си, както повелява дългът ви.

Госпожа Джоу обаче изкрещя:

— Чиновническо псе, насилствено домъкнахте в съдилището и изтезавахте една невинна жена, а сега ми разправяте, че горката ми

свекърва била самичка у дома! Вие сте виновен за всички нещастия, вие затворихте безмилостно снаха й в тъмницата, вие осквернихте пред очите й тялото на нейния злощастен син! И си мислите, че аз спокойно ще се прибера у дома, за да можете вие да потулите скандала? Пак ви повтарям онова, което вече ви казах! Няма да мръдна от съдилището, докато не видя как властите ви наказват и ви отнемат съдийската шапка. Само отмъстена ще изляза оттук!

Тогава я прекъсна Ма Жун:

— Жено, я почакай малко! Позволяваме ти да изпълниш дълга си към старата си свекърва. Това е изключително благоволение. Но щом се отказваш — хубаво! Нека всички разберат що за снаха си.

Всъщност зарадвана, че ще си ходи у дома, госпожа Джоу не искаше да събужда подозрения, съгласявайки се бързо. Думите на Ма Жун й позволиха да приеме предложението на съдията, запазвайки привидността:

— Добре, ще пожертвам личните си огорчения заради семейния дълг. Ще се прибера у дома. Ако искате гаранция, изпратете някой от вашите хора да ме придружи, за да вземе подпис от свекърва ми, че няма да се опитвам да бягам.

Съдията нареди на стражниците да й свалят веригите и натовари Ма Жун да я придружи до Хуанхуа с малък стол люлка.

ИНТЕРМЕДИЯ

Сцената е на брега на река. Пролетта преваля, но сливовите дръвчета още са отрупани с цвят. Актьорите са трима: „девойка“, „влюбен“ и „старец“.

ДЕВОЙКАТА:

— Толкова пъти съм идвала на това място, но нивга цветовете не са ми изглеждали толкова прекрасни.

(Пее.)

*— Пей за красотата, пей за любовта,
дълга забрави, когато мислиш за любов!*

СТАРЕЦЪТ:

— Може ли толкова красиво момиче да се разхожда тук самичко? Не може у дома ви да няма някой, който нежно ви обича.

ДЕВОЙКАТА:

— И така да е. В ден като днешния кой мисли за онези, които го чакат у дома?

ВЛЮБЕНИЯТ:

— Онзи ден, когато минавах оттук, пак се любувах на тази прекрасна гледка.

ДЕВОЙКАТА:

(С интерес.)

— Забелязахте ли зелените върби, когато сте се разхождали покрай реката?

ВЛЮБЕНИЯТ:

(Пее весело.)

— Навред цветя, навред цветя покрай пътя.

На цъфналите храсти вдъхвам аромата нежен.

— Късно е вече, трябва да се прибирам.

ДЕВОЙКАТА:

— Не ми се връща у дома. Там има един жесток човек, много жесток, и все ме пита и разпитва. Толкова е досаден, че понякога ми иде да се хвърля в кладенеца.

СТАРЕЦЪТ:

— Хайде заедно да се полюбуваме на цъфналите дръвчета. Искате ми се да ви помогна.

ДЕВОЙКАТА:

(Смее се и пее.)

*— Миналата година, миналия месец, вчера
не знаех какво е любовта, болката не знаех.
Тази година, този месец, днес
и любовта, и болката открих.*

СТАРЕЦЪТ:

— Да идем и тримата. Жалко ще е да се откажем от такава радост.

ВЛЮБЕНИЯТ:

— Пролетта вече преваля, кой ли днес се сеца за ланския цъфтеж!

СТАРЕЦЪТ:

(С тъга.)

— Гледат ли я грижовно, цъфналата клонка дълго трае.

ДЕВОЙКАТА:

— Мечтая си за свещи, за червени свещи. Кой ли мисли за утре през сватбената нощ!

ВЛЮБЕНИЯТ:

— На празника на цветята, изглежда, не играят различията в сан и пост. Да вървим тогава тримата и да не се питаме за имената си. Нали след този ден няма да се видим никога повече.

ДЕВОЙКАТА:

— Да, толкова е тъжно, че няма нищо по-кратко от мечта в края на пролетта!

ВЛЮБЕНИЯТ:

(Пее весело.)

— *Когато търсиш красотата, когато търсиш
любовта,
дълга си забрави, само за любов мисли!*

ГЛАВА XVI

ЕДИН ГЛУХ СТРАЖНИК РАЗРЕШАВА ЗАГАДКА; СЪДИЯТА ДИ ИЗПРАЩА ХОРА ДА ЗАДЪРЖАТ ОПАСЕН ПРЕСТЪПНИК

Щом излезе от заседателната зала и се прибра в личния си кабинет, съдията Ди повика главния архивар. Служителят му съобщи, че не е открил нищо в старите архиви на окръга. Никъде не се споменавало за Сляпа клисура в провинция Шантун. Той почтително предложи на съдията да изпрати циркулярно писмо до колегите си от съседните окръзи.

Съдията промърмори нещо и го отпрати. Нямаше време да пише на колегите си — докато пристигнат отговорите им, Шао Лихуай щеше да е научил за издирването и да си е плюл на петите. Съдията се замисли за момент, после нареди да доведат всички по-възрастни стражници.

Не след дълго в кабинета влязоха трима възрастни мъже и се поклониха почтително. Той ги попита дали по време на дългата им служба не са чували за село или местност на име Сляпа клисура. Двама от стражниците веднага отговориха, че не помнят такова име.

Третият стражник беше близо седемдесетгодишен и почти не чуваше. Той едва разбра какво го пита съдията, и замърмори нещо, подръпвайки брадата си. Когато другите млъкнаха, се обади с кудкудякащ глас:

— Ряпа ли? Това ли желае негово превъзходителство... Не й е още времето, но щом негово превъзходителство иска, ще му донеса от моята градинка. Имам един сорт, донесох го от едно място в нашата област. Ранен, много воден. Ако негово превъзходителство иска, за мен ще е радост да...

От страх да не би съдията да се ядоса, другите стражници побързаха да обяснят, че старецът е глух, но иначе познава всички

търговски хитрини и говори смислено. И до днес го бивало за всекидневните дела. Съдията Ди се усмихна и каза на стареца, че точно сега не му трябва ряпа, но с удоволствие би опитал от неговата. Старецът обаче реши, че съдията се съмнява в качеството на ранната му ряпа, и настоя:

— Нека да отида да ви донеса, ваше превъзходителство. Не мога да я изям всичката, а от Съчуанската клисура съм я носил, много е сладка!

При тези думи Ди наостри уши. Спомни си колко вярна се бе оказала първата част от прочетения насън стих, свързана с Шао и Гадателско село. Нима не бе възможно втората част да се отнася не до далечната провинция, а до едноименно място в тукашната провинция Шантун? Дали старецът не му поднасяше решение на загадката с двойното убийство? Той се обърна към двамата стражници и заяви:

— Искам малко да си поприказвам насаме с този човек. Можете да се оттеглите.

Двамата си рекоха, че не е лесна работа да говориш с глух човек, но побързаха да се подчинят. Когато останаха сами, съдията отначало зададе няколко делнични въпроса на стареца: как се казва, къде е роден, от колко време служи в съдилището. Когато реши, че го е предразположил и човекът е свикнал с гласа му, запита:

— Разкажи ми малко повече за твоята съчуанска ряпа. Много я обичам. Къде се въди? Далеч ли е оттук?

— Тия младоци не са и чували за това място — отвърна старият стражник. — Аз може да съм стар и глух, но още знам някои неща, от които младите си нямат хабер. Не, не че не ме зачитат, а и негово превъзходителство за късмет е толкова добър господар и...

— Попитях те — побърза да се намеси Ди, преди старецът отново да се отплесне — на колко време оттук расте тази ряпа?

— Тъй, тъй, и дотам ще стигнем. Съчуанска клисура е едно селце в планината, недалеч от Лайчъ, в нашата провинция. През миналата династия един човек от Съчуан често идвал тъдява да продава стоката си и добре печелел. Накрая се заселил, отворил дюкян и забогатял. След като умрял, децата и внуците му продължили търговията и станали от важните хора в окръга. И затуй почнали да викат на селото Съчуанска клисура, защото родът им оттам идвал. Ама сетне търговията им западнала, имотите се стопили и те се пръснали.

Хората забравили за тях и взели да наричат селото Ряпа клисура, защото в него расте хубава едра ряпа. Преди години един от по-предишните съдии ме беше пратил там по работа и научих от хората за този род от Съчуан. Донесох си тогава пълна кошница ряпа и я насадих в моята градинка. Прихвана се и да не се хваля, ама такава няма да намерите в целия окръг. Ей сега ще отида да донеса, щом негово превъзходителство иска...

Но съдията вече не го слушаше. Значи Цао Уанчуан не беше чул добре — когато са му споменали за любовното гнезденце на Шао Лихуай, бе разбрал „Сляпа клисура“ вместо „Ряпа клисура“. И ето че сега глухотата на стария стражник поправяше грешката. Съдията бе поразен от деликатността, с която в четвъртия стих му се подсказваше къде се укрива виновникът.

— Нали вече си ходил там? — каза съдията. — Много добре, възнамерявам да изпратя мои хора там по работа. Искат ми се да идеш с тях, за да им показваш пътя. Ще издържиш ли на толкова дълъг път?

— Ваше превъзходителство — отвърна стражникът, — може да съм стар и глух, но още ме бива да изпълнявам заповедите ви. А и не е много далече. За девет-десет дни ще стигнем, само негово превъзходителство да каже кога тръгваме.

Съдията Ди отпрати стареца с няколко дружелюбни слова и му заповяда на никого да не казва за разговора им.

На другия ден след сутрешното съдебно заседание съдията извика Цао Уанчуан и му съобщи, че вече се знае къде е Ряпа клисура. Цао зяпна от учудване, когато чу добрата новина.

— Пътищата на небесното правосъдие са наистина непроницаеми! — извика той. — Да тръгваме и да хванем убиеца.

Съдията Ди го помоли да изчака завръщането на Ма Жун от Хуанхуа. Написа писма до магистратите на окръзите, през които щяха да минат, уведомявайки ги за мисията и молейки ги съгласно официалния ред за помощ в случай на нужда.

Ма Жун се върна същата вечер и много се зарадва на добрата вест. Съдията му нареди да се приготви, за да тръгне още на другата сутрин с Цао Уанчуан, Цяо Тай и стария стражник и му връчи препоръчителните писма.

Четиримата мъже пътуваха без произшествия и на седмия ден стигнаха в Лайчъ, последния град преди планините. Изпратиха напред

стария стражник да запази стая в някоя странноприемница, а тримата се отправиха към магистрата на окръга, за да го уведомят за пристигането си. Докато чиновникът им връщаше документите, през вратата на съдилището влезе старият стражник и им каза, че намерил доста прилична стая в малка странноприемница. Когато пристигнаха, се представиха на съдържателя като пътуващи търговци на коприна.

Един прислужник им донесе вечеря и Ма Жун го подпита за пазара в планините. Бил добър според прислужника, хората там имали пари, добави той. Но се надявал, че не възнамеряват да ходят дотам, по-добре било да си останат в града. Срещу скромно възнаграждение той щял да ги представи на заинтересовани купувачи. Цао Уанчуан го прекъсна и заяви, че още утре заминават за Ряпа клисура, а тукашният пазар не ги интересува. Прислужникът ги изгледа подозрително и каза, че се минавало през пуцинаци, по лоши пътища. Имало гарнизон с около шестстотин войници, които пазят проходите, но това, разбира се, било известно на господата.

Ма Жун му отвърна, че изобщо не познават местността, но прислужникът явно не му повярва. Когато отново го попитаха може ли да им кажи името на някой тамошен по-едър търговец на коприна, той с неохота каза, че бил чувал за някой си Ли Да. След това побърза да излезе от стаята, без да дочака бакшиш.

— Какво му стана на тоя кучи син? — възкликна Ма Жун.

— Приятели мои — със смръщено чело се обади Цао Уанчуан, — сега се сещам, че съм ходил по ония места, макар да не съм чувал за Ряпа клисура. Мога да ви кажа, че няма да е лесно. Хората там не са от сговорчивите. Лятно време, когато израсне житото, се крият в него покрай пътищата, грабят и убиват пътници и търговци. Много лошо име им е излязло на онези места и по-предпазливите пътници гледат отдалеч да ги заобикалят през лятото. Гарнизонът там е не толкова за да пази проходите, колкото да предотвратява размирици. Всички разбойници са организирани в шайки и нищо чудно Лихуай да се е присламчил към някоя от тях. Ако речем да го заловим там, току-виж ни е скочила цялата шайка!

— Странни приказки в твоята уста, братко Цао. Остава да кажеш, че те е страх!

— Не — отвърна Цао. — Но знам за какво става дума, а смелостта и неблагоразумието не са едно и също!

Цяо Тай се съгласи с Цао и добави:

— Да не забравяме, че сме доста далеч от нашия си окръг и тукашните власти няма да се зарадват, че им създаваме неприятности. Готов съм да се обзаложа, че тукашният съдия е оставил разбойниците да грабят на мира по проходите, само и само да не се бунтуват и да не отказват да си плащат данъците.

— А войниците? — попита Цао Уанчуан. — Имаме препоръчителни писма и можем да поискаме помощ от коменданта на гарнизона чрез магистрата.

В този миг старият стражник избухна в смях:

— Момчета, може и да сте здравеняци и да ставате за бой, но в такава тънка работа сте направо хлапета. Послушайте стареца, побелял на държавна служба. Или комендантът на гарнизона получава дял от пляката, или много му харесва спокойният живот, дето си го живее там. Опитайте се да му поискате помощ срещу бандите и гледайте какво ще стане! Ако само ви набият с камшици и ви върнат оковани в Джанпин като подбудители на размирици, можете да се имате за късметлии.

Ма Жун се съгласи със стареца. Всички се умълчаха замислени. Изведнъж Цао Уанчуан удари с юмрук по масата и извика:

— Приятели, сетих се! Обещах на съдията, че ще хвана Шао Лихуай, и ще го направя! Утре, като стигнем до планините, ще намерим някоя странноприемница и там ще се разделим. Аз ще отида в дюкяна на този Ли Да и ще се опитам чрез него да стигна до Шао. Щом го намеря, ще му кажа, че господин Луо ме е преметнал с коприната и му предлагам да се върне с мен, за да си вземем парите, а и нещо в добавка за разкарването. Ще го поканя в странноприемницата, там ще го нагостим и ще го убедим да тръгне с нас на другия ден. И щом стигнем до вратите на града, ще му кажем, че е задържан.

Всички единодушно обявиха плана за велик и Ма Жун похвали Цао за хитростта му. Изпиха по още една чаша вино и си легнаха рано, за да се наспят добре.

ГЛАВА XVII

ЦАО ОПОЗНАВА ОБИЧАИТЕ НА ПЛАНИНЦИТЕ; ШАО Е ОТКРИТ И ЛОВКО ПОДМАМЕН

В ранни зори четиримата излязоха от странноприемницата и вече по пладне зърнаха развети на вятъра знамена. Скоро пристигнаха във военен лагер, защитен от всички страни с високи стени от сушена глина.

След укреплението навлязоха в неприветлива планинска пустош. Тук-там сред камънаците се мяркаха обработени нивици. Следобедът вече преваляше, когато минаха първия проход и влязоха в заможно на вид село. От двете страни на улицата се редуваха дюкяни, хората бяха облечени спретнато. Не след дълго забелязаха табелата на странноприемница. Съдържателят не прояви охота да ги приеме, но след пазарлък се съгласи и им даде една стая.

Ма Жун, Цяо Тай и старият стражник отидоха да се настанят, а Цао Уанчуан метна балите на рамо и тръгна да търси дюкяна на Ли Да. Попита две хлапета как да стигне, и скоро се озова пред врата, на която беше изписано името на собственика. Цао Уанчуан влезе и попита един млад нехранимайко зад тезгяха това ли е магазинът на Ли Да. На часа бе обсипан с поток от ругатни.

— Не можеш ли да четеш, празноглавецо! Или надписът не е достатъчно голям за теб?

Цао се беше зарекъл да избягва на всяка цена разправиите, но такава грубост не можеше да се отмине.

— Отговаряй възпитано, когато те питат, кучи сине! — кресна той.

— Търсиш си го значи! — зарадвано изпищя младият негодник, изскочи с изумителна бързина иззад тезгяха и незабавно стовари юмрука си в стомаха на Цао.

Цао беше с балите на рамене и не можеше да използва ръцете си. Всеки друг на негово място, не толкова снажен, би изпаднал в доста неприятно положение. Но Цао беше първокласен боец, той просто вдигна десния си крак и го заби в слабините на противника си. Не можа да удари достатъчно силно, но знаеше, че се притуря и устремът на нападателя. Побойникът веднага се строполи останал без дъх на земята и се запревива от болка.

— Нали виждаш, че тия игрички още никак не ги умееш! — процеди през зъби Цао. — Сега няма да те правя на просена каша, но другия път, когато чужд човек вежливо те попита за нещо, не забравяй да се държиш възпитано!

Докато нехранимайкото се опитваше да стане, в дъното на магазина изникнаха четирима мъже и запитаха Цао какво означава всичко това.

— Просто се интересувам — отвърна той — как мога да намеря един мой клетвен брат — Шао Лихуай.

Мъжете на часа омекнаха.

— Ела, пътнице, да изпиеш чаша чай с нас — покани го единият. — Не обръщай внимание на момчето, днес не е в настроение. А и твоят урок ще му е от полза.

Изад стената се обади един глас:

— Кой пита за мен?

Цао пристъпи в помещението зад дюкяна и се озова очи в очи с Шао Лихуай. Поздравиха се сърдечно и Шао го отведе в една стая, където се настаниха. Шао попита:

— Как успя да ме намериш и какво те води насам?

— Дълга история — отвърна Цао, след като отпи няколко глътки. — С една дума, прекараха ме жестоко, а и ти си замесен. Трябва двамата да се оправим, и то без много обяснения. Няма да е лесно, но ще падне нещо. Обаче не мога сам, трябват ми поне две яки момчета. За късмет се сетих, че ми беше споменава за това място, и си рекох да дойда да те потърся за помощ.

Шао очевидно се интересува от разказа му и пожела да научи повече подробности. И Цао измайстори една потресаваща история. Отишъл до Гадателско село и дал на господин Луо балите с коприна на Шао и на покойния Лю, за да ги продаде. Луо му обеща да се погрижи най-съвестно за стоката и казал, че ще вземе скромна

комисионна. И още на другия ден продал всичката стока на някакъв търговец от Пекин. Но когато Цао отишъл да си получи парите, Луо го напсувал и заявил, че не бил и помирисвал някаква коприна от него. На това отгоре платил на банда биячи, които го пребили, когато настоял на своето. Селският надзорник Дзян точно тогава гостувал на някакви роднини, та Цао нямало на кого да се оплаче, и нищо не можел да направи.

Шао Лихуай се разпали и се закле на Цао, че може да разчита на него, за да си оправи сметките с мошеника Луо. В края на краищата това били негови пари и той щял хубавичко да научи оня мерзавец как да се отнася с почтените търговци. Всичките пари, получени от Луо за коприната, по право си били техни, пък ако паднело още нещо, Цао щял да бъде обезщетен за боя, а той, Шао, щял да си върне разноските за пътя.

— Знаех си аз, че на теб мога да разчитам, братко Шао — изрази одобрението си Цао. — Вече съм намерил трима души, двама отдавнашни братя от зелените гори и един изпечен стар крадец. Чакат ме в странноприемницата на главната улица. Защо не дойдеш с мен: ще хапнем, ще пийнем и ще решим как точно ще му видим сметката на оня измамник Луо.

— Готов съм да тръгна с теб — отвърна Шао Лихуай. — Много ще се радвам да се запозная с приятелите ти. Трябва много внимателно да изпипаме работата, защото тоя Луо е от стар род и там в Гадателско село всички са негови хора. Но петима не може да не се оправим.

И те отидоха в странноприемницата, където Цао представи Шао на Ма Жун, Цяо Тай и стареца. Шао повика стопанина и обяви, че господата са негови приятели. Опакият ханджия се поотпусна и обеща да приготви хубав обяд и да донесе вино. Групата скоро се развесели, чашите се пресушаваха една след друга. Вечерта вече бе напреднала, когато Цао предложи на Шао Лихуай да тръгнат още другата сутрин, а плана да съставят по пътя към Гадателско село.

Но Шао не искаше и да чуе. Заяви, че след като Цао е бил толкова път, той, Шао, който не е кой да е в селото, държи да го посрещне, както трябва. Предложи им да останат два дни, за да ги нагости и да ги запознае с приятелите си.

Цао се опита да отклони поканата, като настояваше, че не искат да го притесняват, но Шао отвърна, че трябва да уреди това-онова,

преди да тръгнат, да си прибере един дълг от комар. Накрая се разбраха да тръгнат вдругиден. Шао си тръгна с обещанието на следващия ден да дойде да ги вземе.

Веднага щом напусна стаята, Ма Жун тихичко поздрави Цао за успеха. Явно хитрината „подмамване на тигъра извън планината“ действаше чудесно. Само отлагането на заминаването помрачаваше донейде картината. Всеки миг в селото можеше да пристигне някой амбулантен търговец, научил, че съдията Ди е бил в Гадателско село, за да разследва убийство в околностите на Джанпин. По пътя на коприната новините се разпространяваха бързо и подробности за сбиването на Ма Жун с Цао Уанчуан, както и за сдобряването им, със сигурност вече се носеха насам. Ако Шао случайно откриеше измамата и разбереше, че четиримата са изпратени от съдията Ди, нямаше да излязат живи от селото.

Докато Ма Жун, Цяо Тай и Цао Уанчуан обсъждаха възможните опасности, в разговора им се включи старецът:

— Ето че пак опряхте до стария стражник, дето опитът му е по-дълъг от брадата. Опасността е много по-голяма, отколкото си мислите. Разбойници като тия не може да нямат свои си хора в съдилището на Лайчъ. А вие представихте там препоръчителните си писма и бас държа, че още утре от града ще потегли човек, за да съобщи, че четирима души от съдилището в Джанпин са дошли да заловят убиеца от село Шестата миля. Ако ни накълцат с брадва тук, магистратът на Лайчъ просто ще съобщи в Джанпин, че сме се провалили, и съдията Ди няма да може нищо да стори. Чуйте сега какво ще ви кажа. Един от нас ще тръгне преди изгрев, за да стигне колкото може по-бързо в Лайчъ. Ще каже на магистрата, че сме открили убиеца и че следобед се връщаме в Лайчъ. Ще го помоли да изпрати въоръжен отряд, за да ни помогнат да заловим убиеца.

— Че това не е ли същото? — попита Ма Жун.

— Не е. Първо, магистратът ще бъде лично намесен в случая. Ако двама служители от съдилището в Джанпин заловят опасен престъпник в Лайчъ, местният магистрат не печели нищо. Обаче ако докладва на висшестоящите, че съвместно прочиства окръга си от престъпници, че е пратил войници да заловят отдавна търсен убиец и че го е предал на съдията на окръга, където е било извършено престъплението, това ще направи много добро впечатление на

началниците му и може да ускори повишението му. Бъдете сигурни, веднага ще изпрати хора. А щом магистратът официално сам се заеме със случая, тукашните главорези ще се позамислят дали да ни очистят, ако Шао Лихуай открие измамата, преди да сме заминали, или няма да тръгнат да ни гонят, ако вече сме потеглили. Може, без да им мигне окото, да видят сметката на стражници от някой далечен окръг, но ще предпочетат да си нямат разправии с местните власти. Шао може да им е заклет брат, но все пак не е тукашен.

Ма Жун и Цяо Тай поклатиха възхитено глава и се съгласиха, че за тази работа трябва не само храброст и владееене на бойното изкуство. Цао Уанчуан също се запали и ги увери, че ще успее да убеди Шао Лихуай да тръгнат още на другия ден.

Решиха Ма Жун да потегли преди изгрев слънце за Лайчъ. Ако останалите успееха да напуснат заедно с Шао Лихуай селото предобед, отрядът трябваше да ги пресрещне на половината път между гарнизонния лагер и града. След като взеха решение, легнаха да поспят няколко часа.

ГЛАВА XVIII

В ПЛАНИНСКАТА ОБЛАСТ Е ЗАЛОВЕН ПРЕСТЪПНИК; В СЪДИЛИЩЕТО НА ДЖАНПИН СЕ ГЛЕДА ДЕЛО

След закуска Цао Уанчуан, Цяо Тай и старият стражник отидоха в дюкяна на Ли Да, за да се видят с Шао Лихуай. Ма Жун беше тръгнал преди час.

Шао Лихуай ги посрещна сърдечно и ги представи на дюкянджията. Когато всички се разположиха да пият чай в салона, Шао Лихуай се зачуди, че Ма Жун не е с тях. Цао Уанчуан обясни, че тръгнал да навести някакъв роднина, който май живеел наблизко. Казал, че може би няма да успее веднага да го намери, и помолил да го извинят за отсъствието.

Шао Лихуай отговори, че един приятел няма защо да се извинява. Отново им донесоха чай. Шао като че ли искаше да смае новите си приятели и канеше всеки на масата си. Отбиха се още няколко души и всички бяха представени на Цао и спътниците му.

Друг път това нямаше да е никак неприятно, но сега изтръпваха при появата на всеки нов посетител: дали не беше това човекът, който ще донесе гибелната за тях вест? Освен това старецът от време на време се отнасяше и се страхуваха да не би да изтърве нещо. За щастие в такива мигове той сякаш още повече оглушаваше и Шао Лихуай и приятелите му се отказаха от опитите да говорят с него.

Към обед Шао ги изведе да се поразходят, докато дюкянджията нареди масата за гощавка. Щом излязоха на главната улица, Цао зърна отдалеч едрата фигура на един мъж, който му заприлича на Ма Жун. Когато се приближи, видя, че това наистина е Ма Жун, който вървеше насреща им с доста объркан вид. Цао едва успя да прикрие тревогата си и му подвикна:

— Е, какво, братко Ма, намери ли твоя роднина?

— Не можах — отвърна Ма Жун. — Разпитвах наляво-надясно, но, изглежда, се е преместил — и добави, като се обърна към Шао Лихуай: — Много съжалявам, братко Шао, че не можах да те навестя тази сутрин, но моята разходка излезе полезна и за двама ни. Недалеч от прохода срещнах един стар приятел, търговец на коприна, който идваше от Джанпин с малка количка, на път за север. Доста бързаше, но все пак спря да си поприказваме и от него научих, че господин Луо бил открил следите ми, а срещу теб и Цао бил подал жалба за измама пред съдията в Джанпин. Чувал съм, че този съдия, известният Ди, е справедлив мъж. Той ще ни оправдае и ще накаже за клевета оня кучи син Луо. Но както са рекли хората: „Ако в трибунала е казана една дума срещу теб, и девет вола не могат да те изтеглят оттам.“ За разправиите и изгубеното време да не говорим! Затова бързах да ви предупредя.

Щом чу името Джанпин, Шао Лихуай пребледня.

— Все едно колко справедлив е този съдия — заяви той. — Не ми се влиза в съдилище! По-добре да караме по вашия план. Да тръгваме още сега за Лайчъ. Имам приятели там, ще можем да се скрием за ден-два, докато намерим начин да си оправим сметките с оня кучи син Луо. Най-добре първо да го сплашим, за да оттегли жалбата си. После ще му окачим червен гердан, преди да ни е скроил нещо друго — Ма Жун сякаш се поколеба, но Шао Лихуай, който изведнъж стана много припрян, добави: — Вие вървете в странноприемницата да си вземете багажа, а аз ще изтичам до дюкяна да предупредя моя човек. Колкото по-бързо потеглим, толкова по-добре.

Щом се скри, Цао Уанчуан попита Ма Жун защо се е върнал.

— Излезе ни късметът — ухили се той. — След като отминах гарнизонния лагер, срещнах един вестоносец на кон, който бързаше за трибунала в Лайчъ. Оказа се бивш стражник от нашето съдилище в Джанпин. Свястно момче е, може да му се има вяра. Преди две години често ме придружаваше, когато съдията ме изпращаше по работа. Това, че попаднах на него точно сега, ми се стори добра поличба. Обясних му нещата и той ми обеща да съобщи на магистрата. Както е на кон, сигурно вече е стигнал и ако всичко е наред, войниците ще ни пресрещнат на половината път по пладне. А аз реших, че най-добре ще е да се върна, и по пътя измислих тази история. Сигурен бях, че Шао

Лихуай ще се разтревожи и сам ще настоява да тръгнем колкото може по-скоро.

Прибраха си набързо багажа и тъкмо плащаха сметката, когато се появи готовият за път Шао Лихуай. Излязоха с бърза крачка от селото и не след дълго задминаха лагера. Изтичаше вторият час, когато Цао Уанчуан внезапно спря и се обърна към Шао Лихуай:

— Време е вече да си поговорим откровено.

— Какво има, братко Цао?

— Ти тръгна от Цзянсу с един млад търговец на име Лю — обади се Ма Жун и го хвана здраво. — Да си го убил случайно? А също и още един човек от село Шестата миля?

Въпросите сякаш поляха с ледена вода Шао. Той успя да се овладее, обърна се към Цао Уанчуан и извика:

— Мръсен кучи син, успя да ме пипнеш! Да, аз убих Лю. И какво?

Той рязко блъсна Ма Жун назад, с един скок се озова на насипа и оттам се метна сред храстите към гората. Ма Жун се прокле, че беше подценил самообладанието на Шао Лихуай, който познаваше добре местността и потънесе ли веднъж в гората, щеше лесно да им избяга.

Изведнъж от всички страни се разнесоха викове, сред дърветата засвяткаха пики и алебарди. Скрити в засада, войниците се нахвърлиха като рояк оси на Шао. Той се замята диво, но след малко бе окован във вериги. Известно време руга яростно, после потъна в мрачно мълчание.

Войниците тръгнаха, обградили от всички страни Шао Лихуай. Ма Жун и приятелите му крачеха най-отзад. Вече се мръкваше, когато стигнаха в Лайчъ. Посрещнаха ги стражници от трибунала с големи фенери, за да им светят. Пътят вече бе задръстен от тълпа зяпачи и стражниците се разкрещяха:

— Разпръсвайте се! Разпръсвайте се! По заповед на негово превъзходителство магистрата на Лайчъ е задържан опасен престъпник.

Възхитените жители на Лайчъ завикаха:

— Да живее нашият магистрат!

В трибунала Ма Жун попълни и запечата документите за залавянето на Шао Лихуай, после магистратът нареди да предадат убиеца на тъмничаря. След като всички формалности бяха изпълнени,

Ма Жун и спътниците му си наеха стая в една голяма странноприемница срещу трибунала. Приятелите се нагостиха юнашки и разговаряха до късно през нощта.

На другата сутрин им предадоха Шао Лихуай, както бе уговорено. Единственото, което помрачи настроението на Ма Жун, бе големият бакшиш, който му поиска началникът на стражата, задето му оказал помощ при задържането на Шао Лихуай. Възмутеният Ма Жун понечи да откаже, понеже всъщност войниците свършиха работата, но старият стражник го дръпна настрана и му пошушна: „Може след две години магистрата да го преместят другаде, но началникът на стражата ще си е тук дълги години. По-добре му дай нещо. Не знаеш кога може да опреш до него.“ Ма Жун пусна на началника няколко сребърника от предвидените за пътни разходи и двамата се разделиха с учтиви благопожелания.

По пътя не се случи нищо за отбелязване. Цао Уанчуан и Цяо Тай се опитваха да убедят Шао Лихуай, че е най-добре да признае всичко пред съдията Ди, за да му смекчат наказанието или да го отсрочат. Но Шао само ругаеше и крачеше с наведена глава. Ръцете му бяха вързани на гърба с верига, чийто край държеше Цао.

Сутринта на седмия ден пристигнаха в Джанпин и се отправиха право към съдилището. Предадоха затворника на тъмничаря и се явиха на доклад пред съдията Ди. Слънцето едва се показваше, но съдията вече пиеше чай в личния си кабинет. Зарадва се много, когато разбра, че всичко е приключило успешно, и скоро след това нареди да започне заседание.

Доведоха Шао Лихуай пред съдията, стражниците свалиха оковите му и магистратът запита:

— Как ти е името и в какво си се провинил?

— Ваше превъзходителство, фамилията ми е Шао, малкото име — Лихуай. Родом съм от Цзянсу. От най-ранна възраст си изкарвам хляба с търговия с коприна. Неотдавна научих, че в Шантун много се търсела сурова коприна, и дойдох тук да продавам. После изведнъж ме задържаха стражниците на това съдилище и не зная в какво съм съгрешил.

— Не се опитвай да лъжеш твоя магистрат с красиви приказки — с ледена усмивка го прекъсна съдията Ди. — Не знаеш ли стария обичай пътуващите търговци да си помагат взаимно по пътищата?

Защо уби младия си колега Лю в село Шестата миля и след като му открадна количката с коприна, извърши повторно убийство на съвсем невинен човек, който просто е минавал оттам? Признай незабавно истината!

Шао Лихуай все още се надяваше, че срещу него няма никакво доказателство, затова реши да направи всичко възможно, за да спаси кожата си.

— Моля негово превъзходителство да прояви милосърдие към мен. Цялата тази история с убийството, в което ме обвиняват, е подла измама, съчинена от Цао Уанчуан, който заради стара разправия помежду ни се опитва сега да ме натопи. Как може дори през ум да ми мине да убия спътника си? Всеки знае, че в нашия занаят най-хубаво е да пътуваш с другар. Обвинението е несправедливо и моля негово превъзходителство да възстанови справедливостта!

— Нагъл мерзавец! — изкрещя съдията Ди. — Цао Уанчуан е тук и сега ще ви срещна двамата.

Магистратът заповяда да доведат Цао, който повтори как е срещнал Шао Лихуай по пътя, как той му казал, че Лю бил умрял от скоротечна болест, и така нататък.

Но Шао Лихуай не преставаше да вика, че е невинен, че всичко това са лъжи и че го обвиняват несправедливо. Съдията Ди направи знак на стражниците. Те повалиха Шао по гръб, сложиха дървени менгемета на китките и глезените му и ги стегнаха. Стенейки от болка, Шао продължаваше да крещи, че е невинен. Тогава съдията нареди на двама стражници да нашибат Шао от главата до петите с тръстикова пръчка, без да свалят менгеметата. До този момент Шао се държеше, закален от дългогодишното упражняване на бой с тояги, но сега рухна. Тръстикова пръчка проникваше дълбоко в тялото му и скоро той престана да крещи. Беше изпаднал в несвяст.

Съдията Ди нареди на стражниците да отпуснат менгеметата и да го полеят със студена вода. Когато Шао се свести, съдията каза:

— Кучи сине, за шепа сребърници си убил двама души и си навлякъл неприятности на други двама невинни. Смъртта е твърде меко наказание за такива престъпления. А сега утежняваш положението си с отказа да признаеш. Утре ще бъдеш изправен пред друг свидетел, да видим дали ще продължаваш да отричаш!

Съдията Ди стана и напусна подиума, размахвайки ядосано дългите ръкави на робата си.

ГЛАВА ХІХ

СЪДИЯТА ДИ ПРИКЛЮЧВА ДЕЛОТО ОТ СЕЛО ШЕСТАТА МИЛЯ; ГОСПОДИН ХУА ПРИСТИГА В СЪДИЛИЩЕТО ДА СЪОБЩИ ЗА УБИЙСТВО

Същия ден съдията Ди изпрати Ма Жун в село Шестата миля, за да доведе стопанина на странноприемницата Кун Уандъ и надзорника Бан. Трябваше да се отбие също така в селото на госпожа Уан и да ѝ предаде да се яви на следващия ден на сутрешното заседание. Но Ма Жун за нищо на света не биваше да съобщава, че убиецът е заловен. На другия ден още с откриването на заседанието съдията нареди да доведат Кун Уандъ:

— След като внесохте жалбата си — започна съдията, — се сблъсках с какви ли не трудности, за да разплетя това дело, но успях да заловя убиеца. Това е търговецът Шао, онзи, който е изчезнал след убийството. Имали сте възможност отблизо да разгледате този човек, когато ви се е представил в странноприемницата. Опишете ми как изглеждаше.

— Ваше превъзходителство — отвърна Кун Уандъ с треперещ глас, — откак това се случи, минаха вече няколко седмици, пък и паметта ми напоследък започва да изневерява. Но добре помня, че беше среден на ръст, около трийсетгодишен. Лицето му беше дълго и смугло... Да, сетих се за нещо: късно през нощта двамата с Лю продължаваха да си приказват в стаята и той ме повика, за да попита дали е възможно да им занеса още една делва вино. Докато ми задаваше въпроса, се разсмя, и понеже беше близо до свещта, видях, че един от предните му зъби е съвсем черен.

— Вярно ли е — попита съдията, — че допреди броени минути, допреди аз да ви съобщя, не знаехте, че Шао е задържан, и че не сте го виждали от онази паметна нощ в странноприемницата ви?

Кун Уандъ енергично заклати глава и съдията внимателно проследи дали заявлението му се записва точно от писаря. Знаеше, че ако Шао наистина има черен зъб, всички съмнения изчезват. Написа бързо нареждане до тъмничаря и прати стражниците да доведат Шао Лихуай.

Когато Шао застана на колене пред магистрата, той му извика:

— Негоднико! Вчера упорито се кълнеше, че си невинен, сега вдигни глава и виж кой стои пред теб!

Шао веднага разпозна Кун Уандъ, собственика на странноприемницата от село Шестата миля. Разбра, че е загубен, и започна бясно да ругае. Всички видяха, че единият от предните му зъби е черен. Шао продължаваше неуморно да ругае Цао Уанчуан и Кун Уандъ и виеше от гняв:

— Мислите си, че сте ми видели сметката? Ще умра, но няма да призная!

Съдията Ди стовари юмрук върху масата и заповяда гръмогласно на стражниците да го подложат на голямото изтезание.

Стражниците донесоха голям мангал с аленееща жаравата и хвърлиха отгоре ѝ верига, дълга няколко стъпки. Когато брънките се нажежиха до червено, я извадиха с клещи и я хвърлиха на земята. После свалиха панталона на Шао и го накараха да коленичи върху веригата, като го теглеха с ръце. Шао изкрещя няколко пъти от страшната болка. Миризмата на изгоряла плът изпълни залата. После крясъците му преминаха в стонове и той загуби съзнание. Стражниците го извлякоха настрани и той рухна безчувствен. Началникът на стражата донесе купа оцет, който изля върху жаравата, за да отстрани неприятната миризма на изгоряла плът. Обвиняемият малко по малко идваше на себе си. Лицето му беше мъртвешки бледо, сгърчено от болка. Наложиха се двама стражници да го придържат, за да коленичи отново пред съдията.

— Ако не признаеш престъплението си — каза съдията, — ще наредя да продължат с други мъчения. Всичко зависи от теб.

Волята на Шао беше прекършена и истината излезе наяве:

— Всяка година пресичах тази провинция, за да продавам коприната си — с тих глас заговори той. — Оправях се нелошо, докато не срещнах една жена, с която похарчих кажи-речи всичко спечелено. След една година започнах да вземам заеми и тази пролет вече бях

натрупал големи борчове. С Лю бяхме от едно село. Цялото му име беше Лю Гуандзи и тази година решихме да тръгнем заедно. Когато разбрах, че носи триста сребърника и коприна за около още седемстотин, реших да го убия и да открадна стоката. Парите щяха да ми стигнат не само да си върна дълговете, но и да отворя дюкянче в някой отдалечен край и да заживея с онази жена. След като потеглихме, търсех сгода да го убия, но към нас се присъединиха други търговци. Останахме сами една нощ в Шестата миля. Странноприемницата на Кун беше по-встрани и затова убедих Лю да пренощуваме там. Вечерта го накарах да пие до късно и го сложих в леглото мъртвопиян. Само след няколко часа изсвири последната стража. Вдигнах го от леглото и го изведох навън, като го държах да не падне. Навън поизтрезня от хладния въздух. Накарах го да побута количката. Когато стигнахме до вратата на пазара, зората едва се показваше и нямаше никой по улиците. Минах зад него и забих ножа си в лявата му плешка. Лю се свлече на земята и се опита да се обърне към мен. Повалих го с един ритник. Когато отвори уста, за да изкрещи, му прерязах гърлото. После се наведох над него и започнах да развързвам пояса му, за да взема парите. И точно тогава чух скърцането на колела. Вдигнах глава и видях някакъв селянин, който буташе пред себе си празна количка. Когато наближи, видях трупа на Лю и отвори уста, но аз се хвърлих към него. Блокирах дясната му ръка с моята лява и забих ножа си в ребрата му. Той се разкрещя, аз го хвърлих ничком и го довърших с един удар в гърба. Количката му не беше много голяма, аз прехвърлих една част от балите на Лю в нея и побързах да се махна, като бутах количката на селянина и дърпах другата. Когато бях вече достатъчно далече, тикнах малката количка в някакъв ров. Бях се освободил от единствения свидетел на убийството, но се чувствах неспокоен. И когато няколко часа по-късно срещнах Цао Уанчуан на пътя, му казах, че Лю е починал, и му предадох неговия товар коприна. Той ми даде триста сребърника в предплата за онова, което щеше да вземе. После забързах за Лайчъ и оттам за проходите, където ме чакаше жената. Това е цялата истина. Умолявам негово превъзходителство да прояви милосърдие, тъй като старата ми майка все още се нуждае от мен.

— Лю Гуандзи и Уан също са имали родители, за които е трябвало да се грижат — поклати глава съдията. — В този случай това

обстоятелство няма да бъде взето под внимание.

След като преписа изповедта на Шао Лихуай, писарят я прочете на глас. Шао потвърди верността на всичко и положи палец върху документа. След това го отведоха в тъмницата да изчака потвърждение на присъдата си от висшите власти.

Съдията заповяда да доведат надзорника Бан. Порица го строго, че се е опитал да измъкне пари от невинен човек с клевета. Нареди да го ударят няколко пъти с бамбукова тояга и го пусна да си ходи. Надзорникът Бан удари няколко пъти чело о пода, благодарен на магистрата за милосърдието, защото много добре знаеше, че можеше да му наложи много по-сурово наказание.

След това доведоха вдовицата Уан.

— Оня ден — обърна се той към нея — дойдохте да ми съобщите, че съпругът ви, каруцарят Уан е убит, и ме помолихте да отмъстя за него. Днес разкрих убиеца и той призна вината си. След като присъдата бъде потвърдена от по-висшите инстанции, той ще бъде екзекутиран и така духът на съпруга ви ще почива в мир.

После ѝ каза няколко утешителни думи и ѝ събщи, че след екзекуцията ще ѝ бъде изплатена немалка сума пари.

След това съдията напусна заседателната зала и отиде в личния си кабинет да смени официалните си дрехи с обикновени. Повика Ма Жун, Цяо Тай, Цао Уанчуан и стария стражник и ги поздрави за отлично свършената работа. Даде на Цао Уанчуан сто сребърника и му благодари за доброволното сътрудничество.

Цао Уанчуан се простря в краката на съдията и удари чело о пода в израз на благодарност. После каза, че иска да се върне колкото може по-скоро в Гадателско село, за да се заеме с делата си. Съдията Ди му даде още малко пари за път и Цао си тръгна.

Ма Жун го изпрати до входа на съдилището и когато се върна при господаря си, го попита има ли нещо ново по делото на Би Сюн. Съдията му обясни, че около госпожа Джоу засега няма нищо подозрително, но сержант Хун и Тао Ган продължават внимателно да наблюдават къщата. Канеше се да добави още нещо, когато проехтя гонгът на входа. С въздишка облече отново официалната си роба и седна в креслото на подиума, заобиколен от помощниците си.

Пред съдилището се беше събрало голямо множество. Вестта за арестуването и самопризнанията на убиеца от Шестата миля се беше

разнесла като прашна вихрушка из целия град. Хората на висок глас изразяваха възхищението си от начина, по който съдията бе успял да разплете това сложно дело и да въздаде мир за душите на жертвите.

Групичка жени и мъже си бяха пробили път до входа на заседателната зала. Някои плачеха, други крещяха, че току-що е било извършено жестоко престъпление, трети протестираха, че някой бил обвинен несправедливо. Съдията помоли Ма Жун да усмири хората и да пусне вътре само тъжителя. Другите трябваше да останат отвън.

Тъжителите се оказаха двама — жена на средна възраст и изискан господин с посивели коси. Когато коленичиха пред високата маса, съдията каза:

— Представете се един след друг и изложете ясно жалбите си.

Госпожата заговори първа:

— Незначителната особа пред вас се нарича Ли. Вдовица съм на покойния Ли Дзайгун, дипломиран литератор, който преподаваше учението на класиците в храма на Конфуций. Когато почина, ме остави с единствената ни дъщеря Лигъ, която миналата година отпразнува своята осемнайсетгодишнина. Чрез посредничеството на един господин от града я сгодих за Хуа Уъндзуан, син на негово превъзходителство префекта в оставка Хуа Гуосян. Сватбата бе насрочена за вчера. Брачното шествие потегли от къщата ми за дома на господин Хуа. Кой би могъл да допусне, че клетата ми дъщеря ще почине внезапно по време на първата си брачна нощ със своя съпруг! Щом научих ужасната новина, веднага се втурнах към дома на господин Хуа и открих дъщеря си бездиханна на брачното ложе. Цялото ѝ тяло беше в синкави петна, а по „седемте отвора“ имаше кръв. Всичко несъмнено говореше, че е била отровена. Дойдох да съобщя това на негово превъзходителство и да го помоля да възмезди смъртта на невинното дете, както и майка му, лишена сега от единствената си надежда и опора за старини.

И жената избухна в ридания. Съдията Ди ѝ каза няколко утешителни думи, след това се обърна към достолепния господин:

— Предполагам, че вие сте господин Хуа Гуосян?

— Да, аз съм Хуа Гуосян — отвърна възрастният мъж.

— Как е възможно — попита съдията — в дома ви да се случи такова нещастие? Човек с вашия пост би трябвало да се грижи в

къщата му да царува безупречен ред. Нима сте допуснали такава немарливост, че някакъв престъпник е успял да проникне в дома ви?

— Моят дом — с достойнство започна господин Хуа — е от онези, в които добродетелите на предците се почитат. Синът ми Уъндзуан, при все че е твърде млад, вече се подготвя за литературните изпити. Възпитан съм в почит към свещените обичаи и нравствеността. Снощи в приемния салон на моя скромен дом се бяха събрали множество гости. След като бе обявено бракосъчетанието, група младежи придружиха двойката до брачната стая за обичайните „закачки на новобрачните“^[1]. И аз се присъединих към общото веселие и в къщата се възцари неподправена атмосфера на радост и щастие. Сред младите гости беше и Хъ Дзъбин, съученик на сина ми и един от най-добрите му приятели. Като видя колко хубава е съпругата на сина ми, подтикван може би от ревност, той започна да се държи непристойно. Отправяше дръзки шеги и неуместни закачки към сина ми и съпругата му, за миг не оставяше младоженците насаме. Започна да става късно, реших, че е време гостите да напуснат брачната стая, и поканих младежите в библиотеката, за да пийнем още малко. Всички възпитано приеха поканата ми, при условие че младоженецът пресуши за тяхно щастие три чаши една след друга. Само кандидатът Хъ упорито отказваше да остави младата двойка на мира, като настояваше, че веселбата всъщност сега започвала. Ядосах се и го упрекнах за разпуснатото му поведение. Тогава той побесня, нарече ме дъртак и със заплашителен тон заяви, че още преди края на вечерта горчиво ще съжалявам за станалото. Другите приеха всичко на шега и след няколко закачки ме последваха в библиотеката, повеждайки със себе си и кандидата Хъ. Кой да помисли, че този млад човек е говорил толкова ужасяващо сериозно и че преди да излезе от брачната стая, воден от кой знае каква стара омраза, ще сипе отрова в чайника, поставен до леглото? Синът ми за щастие не е пил от чая, но съпругата му е изпила една чаша, преди да си легне. Тъкмо удари третата стража, когато тя проплака, че коремът много я болял. Изтичахме в стаята и когато видяхме колко страда, веднага повикахме лекар. Уви, когато той пристигна, това младо момиче, красиво като нефритово изваяние, нежно като цветна пъпка, вече беше починало. Затова тази сутрин Хуа Гуосян ляга в краката ви, ваше превъзходителство, и заявява, че снаха му бе подло убита от кандидата за литературните изпити Хъ Дзъбин.

Умолявам негово превъзходителство да стори така, че правдата да възтържествува.

И той подаде с две ръце на съдията Ди писмената си жалба. Съдията я прочете набързо и заяви:

— Значи и двамата обвинявате кандидата Хъ, че е убил дъщеря ви? Къде е този мъж?

— Кандидатът Хъ също дойде в съдилището, ваше превъзходителство — отвърна господин Хуа, — за да подаде жалба за клеветническо обвинение.

Съдията Ди нареди на стражниците да го доведат. Скоро те се върнаха с един млад мъж. Лицето му беше приятно, носеше синята роба на кандидат за литературните изпити.

— Хъ Дзъбин ли ви е името? — попита съдията.

— Особата пред вас действително е кандидатът Хъ Дзъбин — отвърна младежът.

— И имате наглостта да се наричате кандидат! — възкликна гневно съдията. — Изучавали сте класиците, защо сте пренебрегнали напътствията на нашите уважавани мъдреци от древността? Нима не знаете, че достигането на мъжка възраст, женитбата, траурът и почитането на предците са четирите най-важни церемонии в живота на човека? Как сте дръзнали да се държите толкова зле по време на брачна церемония? На това отгоре сте учили заедно с младоженеца и е трябвало да се отнасяте към съпругата му с още по-голямо уважение. Как сте могли да ревнувате, заслепен от хубостта ѝ, и да изричате заплахи? Вие осквернявате синята роба, която носите! Сега говорете, кажете точно какво се случи?

---

[1] Този древен китайски обичай е запазен до наши дни. Няколко младежи (днес и девойки), приятели на младоженците, ги придружават до брачната им стая, където в продължение на два часа се играят всякакви игри, като целта е булката да се изчерви, а съпругът ѝ да вдига много тостове — Бел.авт. ↑

ГЛАВА ХХ

ШЕГИТЕ НА КАНДИДАТА ХЪ МУ ДОКАРВАТ БЕДА; СЪДИЯТА ДИ ПРАВИ ОГЛЕД В ДОМА НА ГОСПОДИН ХУА

Проснат на пода пред високата маса, кандидатът Хъ заговори:

— Най-покорно моля негово превъзходителство да възпре мълниите на гнева си и да разреши на незначителната особа да обясни какво точно се случи. Закачките ми към младоженците не бяха злонамерени, те просто трябваше да повишат общото веселие. В брачната стая имаше четирийсетина души, всички те се смееха, подвикваха и играеха какви ли не игри. А Хуа Гуосян ме извика настрана и ме упрекна строго. Престорих се на много ядосан и му казах, че още преди края на вечерта ще съжалява за думите си, само за да се позабавлявам с него. Не знам защо казах точно това. Но да отровя нещастната девойка... та негово превъзходителство знае, че се подготвям за литературните изпити! Как може да ми мине през ум да извърша толкова отвратително убийство? Освен това имам възрастна майка, съпруга и деца. Нима бих заложил живота на цялото си семейство с такова безумие? Смирено приемам за справедливи забележките на негово превъзходителство, че съм отишъл твърде далеч със закачките към младоженците, че съм прехвърлил мярката на приличието и добрия тон. Но огромна грешка е да ме обвиняват, че съм извършил убийство! Моля негово превъзходителство да прояви добронамереност към мен.

Докато той говореше, до него коленичи госпожа на средна възраст, разрида се и заудря чело о пода.

— Вие, предполагам, сте майката на кандидата Хъ Дзъбин? — попита съдията Ди.

Възрастната дама го потвърди и каза:

— Ваше превъзходителство, този младеж беше малко дете, когато баща му почина. Посветих всеки миг от живота си на възпитанието му и дълбоко съжалявам, че поради прекалено снизходително отношение съм му предала пагубния навик винаги да размива хората с шеги. Покорно моля за снизхождение.

След като изслуша показанията, съдията Ди се замисли. Напълно бе възможно госпожа Ли и господин Хуа, потресени от мъка и гняв, да са се нахвърлили върху първия човек със съмнително поведение. А младият Хъ притежаваше всички качества на един изискан кандидат за литературните изпити. Обясненията му бяха правдоподобни и отговаряха на личността му. Малка беше вероятността той да е виновникът.

— Вие обвинявате Хъ Дзъбин — обърна се той към госпожа Ли и господин Хуа, — но доказателствата, които излагате, са незадоволителни. Ще дойда лично да огледам местопрестъплението. Вие двамата можете да се прибирате по домовете си. Но вие, Хъ Дзъбин, ще останете затворен в класическото училище.

И съдията Ди им разреши да се оттеглят. Майката на Хъ отново заплака, когато разбра, че задържат сина ѝ. А съдията сметна за излишно да напомня на господин Хуа да не докосва нищо в стаята на младоженката. Прослужил дълги години като чиновник, господин Хуа в най-малките подробности познаваше изискванията на закона. Още преди да тръгне за съдилището, се бе разпоредил да запечатат брачната стая. Когато се прибра, нареди да стъкмят в приемната на дома временно съдилище и да постелят тръстикови рогозки в предния двор за огледа на тялото. Даваше нарежданията си със сълзи в очите, оплаквайки бедата, сполетяла дома му. Надяваше се стражниците да не притесняват особено семейството му и да проявят известно уважение към високия му сан.

Направи опит да успокои сина си, ала Уъндзуан не бе на себе си от мъка, след като прекрасната съпруга, която само няколко часа преди това бе държал в обятията си, бе издъхнала пред очите му.

На другия ден още в зори кварталният надзорник и неколцина стражници от трибунала се представиха на господин Хуа. Двама застанаха да пазят пред брачната стая, други двама — при входа на двора. Разтвориха широко плъзгащата се врата на приемната и приготвиха всичко за започването на следствието. Господин Хуа бе

натоварил един роднина със задачата да постави в двора временен ковчег, застлан със саван, за да бъдат положени в него след огледа тленните останки на снаха му.

По обед удари на гонга известиха пристигането на съдията Ди. Господин Хуа побърза да си сложи официална роба и шапка и се отпрати със сина си към входа. Когато съдията Ди слезе от паланкина в предния двор, господин Хуа го поведе най-напред към библиотеката. След като поднесоха чай, той нареди на сина си да изкаже почитанията си на съдията. Уъндзуан падна на колене и удари глава о земята.

Съдията го огледа внимателно. Намери, че е възпитан младеж, с достойно за кандидат за литературните изпити държане.

— Видяхте ли с очите си жена ви да пие чай, преди да си легне? — попита съдията. — И защо вие не пихте?

— След като гостите излязоха — започна Уъндзуан, — както изисква обичаят, баща ми ме накара да отида лично да благодаря на всеки един от гостите в приемната и да ги придружа до входа. Когато изпратих и последния, вече беше ударила втората стража. Чувствах се много изморен. С немалко усилия изпълних и последното си задължение за деня — коленичих пред баща си и му пожелах лека нощ. Когато най-сетне се върнах в брачната стая, заварих съпругата си седнала на един стол пред леглото. Тя видя колко съм изморен, и нареди на прислужничката да донесе две чаши силен чай. Но аз точно преди да изляза от стаята, бях изпил една след друга няколко чаши, тъй като гърлото ми бе пресъхнало от много приказки. Затова казах на прислужничката да налее само една чаша от чайника, поставен до леглото, и съпругата ми я изпи, докато аз се събличах. Удари третата стража и вече се унасях, когато чух, че съпругата ми стене. Отначало помислих, че е някакво временно неразположение, но болките ѝ се засилиха и явно станаха непоносими, защото тя започна да крещи. Помолих прислужничката да събуди домашните и да повикат лекар. Но при четвъртата стража жена ми издъхна. Когато по тялото ѝ избиха синкави петна, разбрах, че е била отровена, и разгледах съдържанието на чайника — течността беше черна и гъста. Някой бе сложил вътре отрова.

— Хъ Дзъбин имал ли е възможност да се доближи до чайника, докато е бил в брачната стая? — попита съдията.

Бащата и синът се спогледаха, тъй като и двамата не знаеха дали по това време чайникът вече е бил в стаята. Старият господин Хуа изведнъж се раздразни:

— Какво значение има това? — възкликна той. — Младият Хъ е имал възможност да постави отрова в чайника. От собствените му думи личи, че е искал да навреди. Ако негово превъзходителство го подложи на изтезания и го разпита, със сигурност ще си признае.

— Такова решение не се взема лесно — отговори съдията Ди. — Става въпрос за убийство и аз няма да притискам Хъ Дзъбин, докато не получа допълнителни доказателства. Другите гости също са могли да сипят отрова в чайника, а най-вече прислужничката. Искам да я разпитам.

Старият господин Хуа не можа да се въздържи да не възроптае. Нима съдията Ди смятал, че една изтъкната личност, служила вярно на държавата като префект в различни провинции, с лека ръка ще обвини някого в убийство? Освен това като отговорен за обитателите на дома той гарантирал невинността им. Съдията Ди реши, че няма да е почиттелно да бъде рязък със значително по-възрастния от него господин, и каза:

— Обикновените хора се учат на поведение от нашите изтъкнати родове. Известни личности като вас привличат вниманието. Това дело ще бъде следено с голям интерес от целия окръг, затова и двамата трябва да внимаваме законът да се съблюдава строго, та да не се говори после, че когато разследват убийство, властите са по-снизходителни към хора от нашата класа, отколкото към простолудието.

Господин Хуа не намери какво да отговори на тези думи и с огромна неохота прати да повикат прислужничката. Когато жената опря чело о земята, съдията забеляза, че не е в първа младост.

— С госпожица Ли ли си дошла, или си от прислугата на семейство Хуа?

— Робинята на негово превъзходителство се нарича Джън — отвърна прислужничката. — От най-ранна младост се ползвах с почтеното благоволение на госпожа Ли, която ме направи своя камериерка. Когато стигнах възраст за женене, господарката уреди сватбата ми с вратаря на дома. И понеже съпругът ми почина наскоро,

госпожа Ли реши да ми повери грижите за дъщеря ѝ след омъжването ѝ за господин Хуа.

Съдията Ди бе решил, че прислужничката може да е отровила младоженката, тъй като се знаеше, че във фамилиите от сой нередко младите господари поддържат тайни отношения с отзивчиви прислужнички, и се беше случвало слугиня да изпадне в силна ревност, когато младежът, спрял избора си на нея, се ожени. Ала тази жена не принадлежеше към домакинството на Хуа, а и не беше млада. Той отхвърли веднага предположението си и попита:

— Сама ли приготви чая на младоженците и откъде взе топла вода?

— По обед взех кана гореща вода и я изсипах в чайника — каза прислужничката. — Няколко души пиха чай и когато гостите пристигнаха, вече беше свършил. Така че в началото на вечерта пак отидох до готварницата да напълня каната с гореща вода. Излях я в чайника и го поставих на топло в подплатената кошничка на малката масичка до брачното ложе. Никой не пи от него освен младоженката, преди да си легне.

— А това означава — продължи съдията, — че чайникът с водата, която си донесла втория път, е бил тук цялата вечер. Не си ли излизала от стаята, например за да погледаш празненството в приемната?

— Излязох само веднъж — отвърна прислужничката, — когато отидох да си взема вечерята. Ядох в кухничката до стаята. После веднага започнах да приготвям стаята за завръщането на младоженците след церемонията. След туй не съм мърдала от стаята и никой не е влизал вътре. После пък дойдоха младоженците с гостите. С тях беше и злобният господин Хъ, той трябва да е сипал отровата в чайника сред олелията.

ГЛАВА ХХІ

СЪДИЯТА ДИ РЕШАВА ДА НЕ СЕ ПРАВИ ОГЛЕД НА ТЯЛОТО НА МЛАДОЖЕНКАТА; НАПРАЗНИ ОПИТИ ДА СЕ УСТАНОВИ ПРОИЗХОДЪТ НА ОТРОВАТА

Съдията отпрати прислужничката и се обърна към господин Хуа:
— Както виждате, вашите обвинения срещу Хъ Дзъбин почиват единствено на подозрения. Следствието едва сега започва. Да отидем на местопрестъплението.

Господин Хуа го поведе. Прекосиха няколко двора, преди да стигнат до брачната стая. Леглото беше до стената в дъното с грижливо затворени завеси. В стаята пазеха двама стражници. До възглавниците стояха абаносова масичка с дърворезба и също такъв стол. Чайникът се мъдреше на масичката в подплатена кошничка. Господин Хуа съобщи на съдията, че за съжаление в суматохата около смъртта на младото момиче някой е прибрал двете чаши. Чайникът не е бил помръдван.

Съдията нареди на един стражник да му донесе чиста чаша, а на други двама да потърсят на улицата някое бездомно куче. Докато чакаше, огледа внимателно стаята, без да забележи нищо особено. Повдигна капака на чайника и видя гъста тъмна течност, напомняща по-скоро сироп, отколкото чай. При това миришеше силно на мухъл. Съдията си каза, че ще е много трудно да се установи каква е отровата. Ако беше арсеник, по тялото на жертвата нямаше да се появят синкави петна. Той сипа малко в донесената чиста чаша. Миризмата на мухъл се чувстваше осезателно. Течността беше черна като туш, но в нея не се различаваше никакво подозрително вещество.

Двамата стражници се завърнаха с едно полуживо от глад псе. Съдията поръча да донесат от готварницата няколко мръвки, топна ги в чашата и ги хвърли на стъпалата към дворчето. Кучето ги налапа светкавично и задуши за още. Но след малко козината му настръхна и

то започна яростно да лае. Скоро лаят премина в жален вой. Животното се въртя известно време в кръг, след което падна и издъхна.

Естеството на отровата не даваше мира на съдията. Той нареди на стражниците да сложат умрялото куче в сандък и да го запечатат. Трябваше да послужи в съдилището като вещественно доказателство.

Съдията се върна в стаята и разтвори завесите на леглото. Клетата младоженка лежеше там, където я бе настигнала смъртта. От устата ѝ се бе стекла струйка кръв, изящното ѝ тяло бе покрито със сини петна.

— Вие представлявате семействата на младоженката и на младоженеца. Двата дома са „просмукани от аромата на книгите“ и е огромно нещастие, че такова ужасно събитие сполита хора от вашия ранг. Няма да увеличавам скръбта ви, като подлагам на съдебен оглед тялото на клетата ви дъщеря, което би го изложило пред множество очи на неприятни операции. Ще се задоволя сам да установя, че е била отровена. В случая въпросът не е да разберем как е била убита, а кой е извършил това чудовищно злодеяние. Тъй че сега ще подпиша смъртен акт, в който се казва, че е починала от отрова, дадена ѝ от неизвестно лице. Тялото може да се погребее незабавно.

Госпожа Ли разплакана благодари на съдията Ди за деликатното му отношение към техните чувства, докато господин Хуа се показва скептичен.

— Законът повелява — заяви той — да се извърши подробен оглед на трупа на жертвата. Кой знае дали няма да се открие допълнително доказателство за вината на Хъ.

Тогава неговият син се хвърли в коленете му и го замоли да пощади останките на злочестата му съпруга. Господин Хуа склони неохотно и заповяда на слугите да пригответ тялото за погребение. Съдията Ди излезе на двора и известно време гледа с отсъстващ поглед сновящите напред-назад прислужници. Задачата му тук бе изпълнена, можеше да се прибере в съдилището. Но нещо го караше да се задържи в дома на господин Хуа. Дълбоко в себе си бе убеден, че ключът към загадката се намира тук.

След като облякоха тялото и го извадиха в предния двор, съдията се върна в брачната стая. Стражниците прибираха чайника и чашата в една кожена кутия. Съдията постави печата си на хартиената лента, с

която бе подлепен капакът. Стражниците излязоха, той затвори след тях и седна сам на един стол до леглото.

Вече всичко бе утихнало. Само от предния двор долитаха приглушени гласове. Отровителите — помисли си той — нерядко прибъгват до причудливи начини, за да убият жертвата си. Каква ли тайна криеше тази стая? Във въздуха още се усещаше миризмата на мухъл, сякаш бе станала част от помещението. Съдията надникна под леглото, зад мебелите, след това влезе в кухничката. Беше съвсем малка, без огнище, само с един голям котел студена вода за миене на чашите и съдините. Явно бе основно почистена преди пристигането на младоженката. Стените бяха прясно варосани, тук не се долавяше миризмата на мухъл от стаята. Съдията Ди поклати глава и се върна в приемната при господин Хуа.

— Вие обвинявате Хъ Дзъбин — каза той на достолепния мъж, — но аз смятам, че прислужничката Джън спокойно може да е извършила престъплението. По време на заседанието отново ще разпитам Хъ, но ми се иска да задам няколко въпроса и на нея. Няма да възразите, надявам се, ако я задържа.

Това ни най-малко не се хареса на господин Хуа, но той знаеше, че не може да се противопостави. След тръгването на съдията двама стражници отведоха прислужничката в съдилището. Господин Хуа си го изкара на своя син:

— Ясно е, че госпожа Ли ще се съгласи тялото да бъде погребано без оглед. Жените нищо не разбират от тия неща. Но ти, син на високопоставен чиновник, би трябвало да си наясно. Не виждаш ли, че този надут магистрат само гледа как да си улесни задачата? Знай, че чиновниците винаги се стремят да избягват трудностите. Захващат се с нещо само ако не им разваля спокойствието. Нали самият съм бил чиновник, знам ги тия неща...

До вечерта на другия ден господин Хуа не бе получил никаква вест от съдилището и ожесточението му срещу съдията Ди нарастваше. Той сновеше из стаите и дворовете на дома си с развети ръкави и хокаше слугите, ставайки непоносим за всички. Вечерта се закани на следващия ден да отиде сам в съдилището и да накара съдията Ди да разпита с мъчения Хъ Дзъбин.

През това време съдията бе наредил на Ма Жун да разпита един възрастен регистратор на смъртните случаи, вече излязъл в пенсия,

както и някои опитни аптекари. Но никой от тях не бе казал каква отрова би могла да предизвика описаните признаци. След това съдията бе пратил Ма Жун и Цяо Тай незабелязано да разпитат съседите на господин Хуа и госпожа Ли, както и да проверят списъка със сватбарите. Като, че ли нищо особено не се бе случило в двете семейства. Поканените бяха до един почтени граждани, не се знаеше някой от тях да е имал за нещо зъб на господин Хуа или на госпожа Ли.

На третия ден след огледа у господин Хуа съдията обсъждаше в личния си кабинет случая с Ма Жун.

— Като че ли това убийство ще ни затрудни не по-малко от онова на Би Сюн — каза съдията. — Едната вълна още не се е отдръпнала и идва друга.

В този миг в стаята влезе един служител и подаде на съдията някаква визитна картичка. Съдията прочете името на нея и въздъхна:

— Ето го и господин Хуа. Няма съмнение, идва да ме убеждава повторно да разпитам Хъ Дзъбин. Въведете го в заседателната зала.

Съдията Ди се настани в залата и видя господин Хуа, който изкачваше стъпалата с мрачно изражение, облечен в официални дрехи. След като си размениха обичайните учтивости, господин Хуа започна:

— Стана вече трети ден, откак снаха ми бе убита. Ще бъде ли така добър негово превъзходителство да осведоми моята неука особа докъде е стигнало разследването?

— Тъкмо навреме идвате — каза съдията. — Готвех се отново да разпитам обвиняемия Хъ Дзъбин и прислужничката от почитаемия ви дом. Ако бъдете така добър да седнете в личния ми кабинет, ще можете да чувате всичко, което се говори в заседателната зала.

Съдията отведе господин Хуа в кабинета си и го настани на един стол точно зад завесата, която отделяше помещението от заседателната зала. След това зае мястото си на подиума и нареди да доведат кандидата Хъ.

ГЛАВА XXII

СЪДИЯТА ОТКРИВА УЛИКА В ДЕЛОТО ЗА ОТРОВЕНАТА МЛАДОЖЕНКА; СЕРЖАНТ ХУН ВОДИ ТАЙНО РАЗСЛЕДВАНЕ

— Направих оглед на местопрестъплението и установих със сигурност, че госпожа Хуа е починала от отравяне — каза строго съдията на кандидата Хъ. — А вие сте отпразили пред множество свидетели заплахи към семейство Хуа. Имали сте пълната възможност да сипете отрова в чайника. Признайте!

— Признавам се за виновен в говорене на неуместни приказки и неподобаващо държане — отговори кандидатът. — Но напълно отричам, че съм отровил госпожа Хуа. А относно възможността да сипя отровата почтително обръщам внимание на негово превъзходителство, че в стаята бяхме четирийсет души, без да се брои прислугата.

Съдията Ди заповяда да доведат прислужничката Джън.

— Твоят господар обвини тук присъстващия Хъ Дзъбин, че е отровил младата ви господарка, но кандидатът упорито твърди, че е невинен. Ти си важна свидетелка. Разкажи ми какво точно се случи през онази нощ. Не пропускай нито една подробност, колкото и незначителна да ти се струва.

— Робинята на негово превъзходителство — започна прислужничката — може да заяви, че от мига, в който за втори път напълних чайника и младоженците дойдоха с гостите си, никой не е влизал в стаята. Всички се смееха, викаха, шегуваха се и само господин Хъ говореше неприятни неща на всички, дразнеше ту този, ту онзи. С очите си го видях да се приближава до леглото и масичката за чай. По-късно заплаши негова светлост господин Хуа и аз съм убедена, че той е сипал отровата в чайника.

— Ваше превъзходителство, това е клевета! — извика кандидатът Хъ. — Накарайте я да каже дали ме е видяла да докосвам този чайник!

Прислужничката се съгласи, че не може да каже такова нещо.

— Кога отиде в кухничката за вечерния си ориз? — попита я съдията.

— Не си спомням точно часа, но излязох от стаята, когато разбрах, че в приемната започва церемонията. Когато влязох отново, дочух отдалеч смеха на гостите. Явно церемонията беше свършила и вече пиеха вино.

— И така, докато гостите са били погълнати от церемонията — извика съдията към кандидата Хъ, — а тази прислужничка е вечеряла в кухничката, вие сте се промъкнали в брачната стая и сте сипали отровата в чайника! Признайте престъплението си!

Кандидатът Хъ удари чело о пода и заяви:

— Моля негово превъзходителство да ми повярва. И за миг не съм напускал приемната, както могат да потвърдят двама мои приятели, които през цялото време стояха до мен. След церемонията аз на няколко пъти вдигах наздрависи с младоженеца. В стаята влязох за пръв път заедно с всички останали гости. Това е истината.

Съдията се замисли за миг, поглаждайки бавно брадата си. И за момент не бе повярвал във вината на кандидата Хъ. Този разпит трябваше само да покаже на господин Хуа, че нито една възможност не е пренебрегната. Съдията не вярваше и че застаряващата прислужничка бе замесена по някакъв начин. Чудеше се какъв въпрос още да зададе, когато появата на един прислужник с чаша чай му позволи да направи по-дълго прекъсване. Тъкмо поднасяше чашата към устните си, когато забеляза някакви бели пращинки да плуват по повърхността на течността.

— Как смееш да ми носиш такъв чай! — скастри той прислужника.

Човекът хвърли едно око на чашата и побърза да се оправдае:

— Особата пред вас не носи отговорност за това. Аз проверих дали чашата е чиста, и сам сипах листенцата чай в чайника. Явно когато готвачът е топил водата, от тавана в кухнята се е посипал прах или вар. Позволете на вашия слуга незабавно да ви донесе друг чай.

При тези думи съдията Ди ненадейно бе осенен от една мисъл и незабавно попита със строг глас прислужничката:

— Откъде взе топлата вода онази вечер, за да приготвиш чая? Сигурна ли си, че е от котела в готварницата?

Слисана от неочаквания въпрос, прислужничката отговори с треперещ глас:

— Както вече каза робинята на негово превъзходителство, взех вода от котела в главната готварница.

Съдията Ди я изгледа строго, после каза на двамата коленичили:

— Вече открих ключа на това загадъчно отравяне! Вие ще останете задържани до утре сутринта. Дотогава ще изясня случая.

И съдията Ди напусна подиума и се върна в кабинета си. Господин Хуа, разбира се, не бе пропуснал думица зад завесата и кипеше от ярост, че съдията Ди не заповяда да стегнат ръцете и краката на кандидата Хъ в менгемета.

— Проследих с огромен интерес вашия разпит — подигравателно каза той. — Както установявам, съдийските методи много са се променили от мое време насам. Тогава към престъпника се отнасяха като към престъпник. Когато откажеше да направи самопризнание, му слагаха менгемета. Поради очевидния неуспех на вашия метод да даде и най-малкия резултат ще ме извините, надявам се, че ще представя делото на префекта. Ще видим дали ще приеме вашата гледна точка.

Господин Хуа се надигна да си ходи, но съдията го задържа.

— Случаят, разиграл се в дома ви, за мен вече е свършено ясен. Настоятелно ви моля да изчакате до утре сутринта. За мен ще е чест тогава лично да ви посетя, за да проведе един малък опит. В случай че той не успее, аз сам ще настоявам делото да бъде предадено на висшестоящите власти.

Господин Хуа, естествено, реши, че това е маневра за печелене на време, но нямаше как да отклони едно така учтиво направено предложение.

— С удоволствие приемам честта да ви посрещна в дома си — каза той сухо и си тръгна.

Когато мина надутото покрай караулното, един млад стражник каза на началника си:

— Този стар господин изглежда много ядосан. Защо нашият съдия чака два дни преди да проведе втория разпит?

— Имаш много още да учиш, момче — снизходително му каза началникът на стражата. — Чуй какво ще ти кажа. Случаят в Шестата миля си беше обикновено убийство, извършено на улицата. Един-едничък път видях пари да се разменят в тази история, когато негово превъзходителство даде сто сребърника награда на Цао Уанчуан. Цао да ни е пуснал и един грош от тези пари? А тъкмо стражниците под моето вещо командване накараха виновника да признае, докато Цао само си развя задника за сметка на съдилището. Голям дървеняк! Вземи после делото Би Сюн. Ами че това си е обикновена женска история. Виж, делото на почитаемия Хуа... — началникът се усмихна блажено, поглади си бакенбардите и продължи: — Това вече е голяма работа. Нали знаеш, госпожа Ли е собственичка на повечето хубави къщи на главната улица. Помисли си само какъв наем събира всеки месец! А пък старият господин Хуа е бил префект в Квантун и добре си е опекъл работата. Негови са двата най-големи златарски дюкяна в града, да не говорим за земите отвъд Източната врата. И госпожа Ли, и той са възпитани хора и знаят как да се държат в такива случаи. Не ти ли даде оня ден господин Хуа един сребърник, когато съдията отиде у тях да оглежда местопрестъплението? Не ядохме ли там два пъти на корем? А госпожа Хъ не дава ли по два сребърника на стражниците, които пазят сина ѝ в класическото училище, за да не ядат само сухоежбина? Не им ли плаща освен това, за да може да го вижда всеки ден? И недей да съдиш колко им дава, по пършивите грошове, които те пускат от тези пари на мен! — и началникът изгледа кръвнишки двама от своите хора, които се направиха, че нищо не забелязват.

— А виновен ли е кандидатът Хъ? — попита младият стражник.

— Разбира се, че е виновен, дървена главо! Но нашият съдия знае много добре, че един толкова изнежен младеж ще признае след първия шамар. А ако случаят бъде разрешен за един ден, няма ли госпожа Ли и господин Хуа да си помислят, че се действа прибързано? Не, момче, намесени ли са големи хора, трябва да се пипа старателно. Въпросът трябва да се огледа от всички страни и без излишно бързване, за да видят те колко съвестно си гледаме работата. И тогава, след като всичко приключи, ще трябва да ни дадат нещо за усилията.

Докато стражниците си приказваха, Ма Жун отиде в кабинета на съдията, за да разбере каква е новата следа, на която е попаднал. Но той само се усмихна и каза, че случаят ще бъде изяснен на следващия ден. В това време се появиха сержант Хун и Тао Ган и почтително поздравиха господаря си.

— Вече от няколко дни ви няма — обърна се съдията към сержант Хун: — Донесе ли нещо наблюдението в Хуанхуа?

— Съгласно нарежданията на господаря през деня се криехме у надзорника Хъ Кай — каза сержант Хун. — Вечерно време ходехме да наблюдаваме дома на госпожа Би, но нищо особено не ставаше. Вече почвахме да губим търпение и снощи решихме по-изкъсо да подхванем нещата. След втората стража се покатерихме на покрива на къщата и легнахме там, за да чуем за какво си говорят двете жени. Отначало госпожа Джоу дълго хока свекърва си, задето забъркала цялата каша, като пуснала у дома съдията, предрешен на лекар. Явно по цяла вечер само това се приказва. По някое време нямото момиченце започна силно да скимти. Госпожа Джоу извика: „Сополиво хлапе, защо ни досаждаш? Няма нищо, мишките шават под пода. Върви да си лягаш! И ние с баба ти си лягаме.“ На нас това ни се стори чудно. Защо детето така ще се уплаши от едни мишки? Малко след това госпожа Джоу и госпожа Ли се разотидоха по стаите си. Ние си останахме, без да мърдаме. Приблизително след един час чухме някакво шушукане в стаята на госпожа Джоу. Наострихме уши, но не се чуваше добре. И все пак имахме чувството, че двама души си говорят приглушено. Единият глас беше на госпожа Джоу, за другия не знаем, но беше мъжки. Тази случка ми се стори важна и затова дойдохме да ви кажем за нея, господарю.

ГЛАВА XXIII

СЪДИЯТА ДИ ИЗПРАЩА ВИЗИТНАТА СИ КАРТИЧКА НА ДОКТОР ТАН; ИЗЯСНЯВА ЗАГАДЪЧНАТА СМЪРТ НА МЛАДОЖЕНКАТА В ДОМА НА ГОСПОДИН ХУА

— Това е много интересно — отбеляза съдията Ди. — А с търсенето на човек на име Сю докъде стигнахте?

— Надзорникът Хъ Кай прекара през сито всички родове в селото на име Сю — отговори сержант Хун. — Нито един от тях няма нищо общо със семейство Би. Като споменах за него, да кажа и това, че този надзорник се оправя доста добре. Той току-що е бил назначен, когато станало убийството на Би Сюн. По-скоро от неопитност, отколкото от нехайство или глупост не се е усетил, че има нещо нередно в тази смърт. Но тия дни го гледах как работи, и мога да уверя господаря, че е усърден и схватлив момък. Не открихме, наистина, никакъв Сю наоколо, но насочихме вниманието си към съседа отдясно на госпожа Би, защото имотът му е току до стаята на госпожа Джоу. Както установихме, разделя ги само една стена. Изглежда, някога къщата на госпожа Би е била част от този обширен имот. Та си рекохме, че нищо чудно да има таен проход в тази стена и госпожа Джоу и любовникът ѝ да влизат и да излизат през него и дори тайно да се срещат в някоя от стаите на онази къща. Проучихме нещата, но излезе, че там сега живеят съвсем достопочтени хора. Имотът принадлежи на един доктор по литература, някой си доктор Тан. Макар да се е заврял в това затънтено село, той, изглежда, е много прочут в литературните среди. Рядко излиза, прекарва дни и ноци сред книгите си. В селото са се установили пет-шестима негови ученици, все синове на изтъкнати родове от провинцията, и доктор Тан ги обучава по

литература. Надзорникът е записал имената им в тефтера си, но нито един от тях не се казва Сю. На мен много ми се иска да надникна в този дом. Но доктор Тан е толкова изтъкната личност, че не смея да вляза в имота без правдоподобен претекст.

Съдията Ди се замисли. После се усмихна и подаде една от официалните си визитни картички на сержант Хун.

— Вземи тази картичка и иди в дома на доктор Тан заедно с надзорника Хъ Кай. Кажу ми, че окръжният магистрат иска да си поговори с него в съдилището, че ми е необходимо мнението му по един административен въпрос. Утре и аз ще пристигна в Хуанхуа. Тогава ще ти обясня плана си.

На другата сутрин съдията Ди се облече в проста синя роба и си сложи на главата обикновена черна шапчица. Придружен от Ма Жун, Цяо Тай и двама стражници, той отиде в къщата на господин Хуа. Докато домоуправителят го водеше към приемната, господин Хуа в домашна синя роба наглеждаше прислужниците, които подготвяха помещението за посрещането на съдията. Щом зърна магистрата, пресичащ двора, той хукна да се преоблича в официални дрехи, но съдията го спря:

— Не се притеснявайте от идването ми — каза той. — Днес съм пристигнал по-скоро като приятел на вашето изтъкнато семейство, а не като магистрат. Повикайте моля ви прислужника, който топли вода за цялата къща.

Старият господин Хуа доста се слиса от молбата, но изпрати домоуправителя в готварницата. Той се върна скоро с една осемнайсетгодишна слугиня. Момичето падна в краката на съдията и удари чело о земята.

— Не се намираш в съдилището, остави церемониалностите — приветливо й каза магистратът. — Само ме слушай внимателно и се опитай да си припомниш какво точно се случи в сватбения ден. Идва ли слугинята Джън на два пъти, за да взима топла вода от готварницата? — младата слугиня потвърди и съдията продължи: — Разкажи ми сега какво точно се случи в готварницата. Ти ли й напълни каната от големия казан, или тя самичка си взе топла вода?

— Първия път, когато дойде леля Джън — каза момичето, — робинята на негово превъзходителство сама й напълни каната с вода. Втория път бях излязла да поднеса чай и сладкиши в приемната. На

връщане сварих леля Джън под навеса пред готварницата с каната в ръка. Гледаше намръщено едно котле, обърнато на земята. Докато ме е нямало, готвачите са били толкова улисани покрай сватбеното угощение, че бяха оставили да угасне огъня под големия казан. Леля Джън видяла, че няма топла вода, и понеже трябвало много време, докато се разпали огънят под казана, излязла под навеса с едно глинено мангалче, напалила го с жарава от голямата фурна и стоплила едно котле вода. Когато водата кипнала, си напълнила каната, но изпуснала котлето и то се разляло. Уплаших се да не би да се е изгорила. Тя ме успокои и си тръгна. Това е всичко, което знам.

Съдията Ди поклати доволно глава и нареди на Ма Жун да доведе от съдилището слугинята Джън. Освен това каза на началника на стражата да вземе кандидата Хъ от класическото училище и да доведе и него. После съдията Ди изпи на малки глътки няколко чаши чай, изкарвайки от кожата му господин Хуа, като говореше за какво ли не, без да добави и думица по случая.

Щом прислужничката Джън коленичи пред него, съдията веднага влезе в ролята си на магистрат и ѝ извика гневно:

— Празноглава патка! Защо ме излъга? Защо ми каза, че и двата пъти си взела вода в готварницата от големия казан? Научих, че втория път сама си стоплила вода на едно мангалче под навеса. Защо скри това от мен, когато изрично ти казах нищо да не пропускаш?

Изгубила ума и дума, прислужничката удари на няколко пъти чело о земята и проговори с треперещ глас:

— Моля негово превъзходителство за прошка. Бях така сащисана оня ден в съдилището, че тези подробности съвсем ми изхвърчаха от главата. Умолявам за милосърдие към робинята на негово превъзходителство!

Съдията Ди удари с юмрук по масата и извика ядосано:

— Твоята глупост, жено, забави с няколко дни разрешаването на случая. На часа ще ти наложа наказанието, което заслужаваш — и после се обърна към господин Хуа: — Да вървим в готварницата!

Старият господин Хуа вече напълно се обърка. Той се изправи, без да каже дума, и тръгна пред съдията Ди по разни коридори и галерии. В голямата готварница на дома съдията Ди се огледа. Отдясно се виждаше голяма зидана печка, пред която се суетяха трима готвачи с лъжици и тенджери в ръце, а до нея имаше втора печка с един голям

казан отгоре ѝ, в който кипеше вода за цялата къща. Готварницата гледаше към дворче от утъпкана глина, заслонено с навес. Съдията Ди излезе навън и огледа навеса. Беше съвсем стар, черен от паяжини, а една от подпорите — съвсем прогнила, сякаш всеки миг щеше да се разпадне на прах. Цяло чудо беше, че хлътналият покрив на навеса още си стои на мястото. Съдията Ди се обърна към слугинята Джън и попита:

— Тук напали мангалчето, нали? — тя кимна с глава и той продължи: — Сега ще ти кажа какво наказание ще получиш за лъжесвидетелството си. Донеси един мангал, сложи го на мястото, където е бил в сватбения ден, и кипни на него вода. Ще поддържаш огъня, докато не ти кажа да спреш. Аз ще седна ето тук, за да наблюдавам дали изпълняваш съвестно заповедта ми. Моля нека донесат два стола — обърна се той към господин Хуа.

Съвзел се донейде от учудването си, господин Хуа избухна възмутено:

— Вие сте съдия и вероятно знаете какво правите. Но жестоко се лъжете, ако мислите, че аз ще участвам в представленията ви. Не поемам никаква отговорност в тази комедия!

Той понечи да се оттегли, но съдията го спря и добави с ледена усмивка:

— Може и да ви се струва комедия, но аз, вашият магистрат, ви заявявам, че тя ще ни донесе разрешение на драмата. Заповядвам ви да преустановите цупотенето си.

Междувременно прислужниците бяха донесли две кресла и ги сложиха едно до друго под навеса. Съдията Ди се разположи в едното и посочи другото на Хуа. Възрастният господин кипеше от едва сдържан яд, но не искаше да се разправя пред готвачите и цялата прислуга. Всички се бяха стекли в готварницата и точеха шии, за да не пропуснат нещо. Господарят на дома седна примирено до съдията.

Слугинята Джън сложи малък глинен мангал под навеса и разпали жаравата под едно котле. Не след дълго водата в котлето кипна и нагоре към стряхата се заиздигаха облаци пара. Съдията Ди изглеждаше целият погълнат от това, което ставаше пред очите му. Отпуснат в креслото, той поглаждаше брадата си и не откъсваше очи от движенията на слугинята. След половин час в котлето почти не бе останала вода. Слугинята погледна плахо към съдията, който ѝ кресна:

— Какво чакаш, че не доливаш вода! Продължавай да поддържаш огъня.

Жената се спусна към кацата със студена вода в ъгъла на дворчето и отново напълни котлето. После клекна до мангалчето и така раздуха жаравата, че по челото ѝ потекоха струйки пот. Нагоре отново се заиздига пара.

Господин Хуа, който през цялото време мърдаше неспокойно в креслото си, реши, че търпението му е изчерпано, и скочи. Но съдията Ди сложи длан на ръката му:

— Почакайте още малко и наблюдавайте внимателно! Това е отровата, убила вашата снаха.

Магистратът посочи с пръст широката стряха. Точно над мангалчето в горния край на прогнилата подпора се мярна нещо червеникаво. Пръстът на съдията остана насочен натам. Ма Жун, Цяо Тай, стражниците и всички слуги пристъпиха напред, без да откъсват очи от покрива.

Изад гредата бавно се измъкна една червена усойница. Когато се подадоха два пръста от люспестото тяло, влечугото повдигна страшната си триъгълна главичка и се залюля насам-натам, очевидно привлечено от топлата влага на парата.

Съдията Ди отпусна ръка и каза:

— Ето убиеца на младоженката.

Замръзнала от страх, както клечеше до мангала, слугинята гледаше вторачено змията. После изпищя неистово. Господин Хуа не помръдваше на креслото си, вдигнал очи към покрива.

Съдията Ди се изправи и каза.

— Съдбата е пожелала внезапно да прекъсне младия живот на снаха ви. Вода за чай винаги се е взимала от големия железен казан в готварницата. А точно този ден прислужничката е решила да я стопли навън под навеса. Усойницата, която си е направила гнездо в прогнилата греда, е била привлечена от топлината и отровата ѝ е покапала право в котлето под нея. Пак добре, че прислужничката Джън е изтървала котлето и останалата отровена вода се е разляла, иначе щяха да загинат още няколко гости. Но тя вече е била напълнила каната и с тази вода е направила чая, оставен до брачното ложе. Още от самото начало почувствах, че в стаята мирише на мухъл, а не можах да установя произхода на миризмата. Ако прислужничката ми беше

казала, че е стоплила водата отвън под навеса, щях много по-бързо да разреши загадката. И така, виновни няма, с изключение на вас, господин Хуа, стопанина на този дом. Вие носите отговорност, че сте оставили този навес до такава степен да се разкапе.

Господин Хуа слушаше с наведена глава и не намираше какво да каже.

Съдията Ди заповяда на всички слуги да излязат от готварницата и нареди на двамата стражници да му донесат дълъг прът. Каза на готвача да даде една маша на Цяо Тай, когото прати да застане до кацата със студена вода в ъгъла. Когато стражниците донесоха пръта, той нареди на Ма Жун да събори стряхата. Тя се сгромоляса още при първия удар, усойницата изскочи и се опита да изпълзи до кацата. Цяо Тай я улови с машата, а Ма Жун ѝ премаза главата с пръта. Съдията Ди нареди на стражниците да я изгорят, а отровената вода от котлето да сипят в една стара стомна. Запечата я и поръча да я отнесат в съдилището, където да я унищожат заедно с трупа на кучето и чайника. След това каза на господин Хуа да го отведе отново в приемната. Там вече бяха Уъндзуан и старата госпожа Ли. Съдията Ди им разказа за случилото се, добавяйки няколко подходящи забележки за небесната воля. Майката и зетят ридаеха безмълвно, без да обръщат внимание на господин Хуа, който се опитваше да ги утеши. След като посъветва господин Хуа да поръча в будисткия храм заупокойни молитви за душата на младоженката, съдията Ди си тръгна.

ГЛАВА XXIV

КАКВО СЕ СЛУЧИ С ЕДИН СТАР ДОКТОР ПО ЛИТЕРАТУРА; В КЪСНА ДОБА СТРАНЕН КРАДЕЦ СЕ НАГЪКВА НА ОТКРИТИЕ

Щом стигна в съдилището, съдията Ди прати вестоносец да повика старата госпожа Хъ и нареди да доведат Хъ Дзъбин.

Той нахока строго кандидата пред майка му, каза му вече да не забравя колко е опасно понякога да се опитва на всяка цена да забавлява компаниите; заръча му старателно да изучава класиците, за да радва на старини майка си и да постигне успех на литературните изпити. После обяви, че е свободен. Кандидатът и майка му удариха няколко пъти чело о пода от благодарност, мълвейки, че съдията е спасил кандидата Хъ от сигурна смърт.

Съдията ги отпрати и се оттегли в личния си кабинет, за да прегледа няколко новопостъпили документа. Стражниците подготвиха следобедното му пътуване до Хуанхуа.

Предната вечер сержант Хун се бе върнал в селото, за да предаде на надзорника Хъ Кай нарежданията на съдията. Двамата се явиха в ранни зори пред портата на доктор Тан. Надзорникът почука. Отвори им възрастен прислужник. Огледа ги недоверчиво и попита какво желаят.

— Виж ти, та това е старият Цу! — извика Хъ Кай. — Какво, никога ли не си виждал онзи, който яде ориз от твоите данъци?

Старият прислужник разпозна селския надзорник и се усмихна:

— Какъв вятър ви вее насам, надзорниче? Моят господар още спи.

Хъ Кай смигна на сержант Хун и двамата пъргаво се вмъкнаха в двора. Старият прислужник тръгна напред през втория двор, те — по петите му. Пред библиотеката сержантът подкани Хъ Кай:

— Какво чакаш? Щом доктор Тан си е у дома, трябва да го събудим, за да му предам заръката.

Познал по тона, че сержантът е служител на съдилището, старият прислужник се намеси:

— Какво желаете от моя господар, господин стражник? Кажете какво да му предам.

— Този господин е сержантът на джанпинското съдилище — обясни Хъ Кай. — Носи на доктор Тан визитната картичка на негово превъзходителство съдията Ди и покана да отиде в трибунала, за да даде мнението си по един административен въпрос.

Старият прислужник пое почтително с две ръце визитната картичка на съдията Ди и мина покрай библиотеката. Хъ Кай го последва, правейки на сержант Хун знак да почака тук. Зад библиотеката имаше друг, по-малък двор с три стаи. Най-лявата бе в съседство със стаята на госпожа Джоу в къщата на госпожа Би.

Хъ Кай установи, че това потвърждава предположенията им. В този миг вратата на най-лявата стая се отвори и отвътре се показа младеж на около двацет и пет години. Беше висок и строен, с горделивата осанка на издънка от стар род. Чертите на лицето му бяха правилни — с една дума, беше красив мъж.

— Кой е този човек? — побърза да попита надзорникът.

— Интересна работа — заобиколи въпроса му старият прислужник. — Нашият господар доктор Тан почти не си подава носа навън. Цялото си време отдава на литературни занимания и на учениците си. Питам се за какво ли негово превъзходителство съдията Ди може да иска да говори с него?

Щом чу името на магистрата, младежът трепна и се обади:

— Защо не кажете на този господин, че доктор Тан се е оттеглил от мирските дела, за да не го тормозят с разкарване до съдилището?

Хъ Кай помисли, че този красив млад мъж, чиято стая очевидно бе в съседство със спалнята на госпожа Джоу, би могъл спокойно да е любовникът на вдовицата.

— Мога ли да узная почитаемото ви име, господине? — попита той. — Тук ли живеете? Няма да скрия от вас, че негово превъзходителство е слушал за доктор Тан не само като за учен с безкрайни познания, но и като за високонравствен мъж. Затова желае

да се допита до него във връзка с един проект за благотворителни дела в нашия окръг.

През това време старият прислужник бе влязъл в библиотеката, откъдето прозвуча възмутен глас:

— Знаеш много добре, че снощи до късно обяснявах на моите ученици съчинения на класиците. Защо ме будиш по никое време? — старият прислужник промърмори нещо за съдията Ди и за съдилището и гласът се обади отново: — Вземи тази визитна картичка и кажи на пратеника, че съм се оттеглил от света и изцяло съм се посветил на литературните си занимания. Ни най-малко не държа да се занимавам с благотворителност. Ако трябва да се направи нещо, има достатъчно хора сред първенците на Джанпин, които ще бъдат очаровани да предложат подкрепата си, а и много по-добре от мен ще свършат работата.

Старият прислужник излезе и внимателно затвори вратата след себе си. После повтори пред надзорника думите на доктор Тан. Иззад ъгъла на библиотеката сержант Хун не бе пропуснал нищо от разговора. Той пристъпи напред и каза на надзорника:

— Добре тогава, да се връщаме бързо в съдилището, за да предадем на негово превъзходителство отговора на доктор Тан. Може би съдията ще реши сам да дойде, за да му обясни за какво става дума.

Младежът се прибра в стаята си, а старият прислужник поведе посетителите към изхода. Щом излязоха на улицата, надзорникът Хъ каза на сержанта:

— Видя ли онзи младеж? Щом споменах името на негово превъзходителство, тозчас му се дръпна всичката кръв от лицето. А пък стаята му е точно до дома на семейство Би. Защо не идеш да съобщиш на съдията, а аз през това време ще се опитам да разбера как се казва този младеж.

Сержантът се съгласи и забърза към града. В съдилището магистратът изслуша с огромен интерес разказа му. Явно в дома на стария литератор ставаше нещо нередно. Той реши да потегли незабавно, за да изпревари тревогата, която предишната му стъпка евентуално е предизвикала.

Настани се в паланкина си и се отправи бързо към Хуанхуа, придружен от четиримата си верни помощници. Вече се свечеряваше, когато пристигнаха в селото. Съдията Ди запази стаи в

странноприемницата, където вече бе отсядал. След като се поосвежи, извика Ма Жун в стаята си и му даде следните нареждания:

— Ще отидете със сержант Хун до дома на доктор Тан и ще се покатерите на покрива. Незабелязано, разбира се! Опитай се да видиш какво става в библиотеката, а след това и в стаята на онзи младеж, съседа на госпожа Джоу. Цяо Тай и Тао Ган също да дойдат с вас и да държат под око входовете на двете къщи. Останалото сержант Хун ще ти обясни по пътя.

Ма Жун и сержант Хун изскочиха в мрака навън. Докато крачеха по тесните селски улички, сержантът каза:

— Слушай сега внимателно тайните распореждания на господаря. Първо, имай предвид, че той е решил тази вечер да приключи със случая. Ролята, която ти е отредил, не е от най-благовидните, но господарят смята, че без нея нищо няма да успеем да направим и затова...

— Стига си го усуквал! — прекъсна го Ма Жун. — И двамата служим вярно на господаря. Достатъчно е той да изрече нещо и ние изпълняваме. Нима шест години вече не ядем от неговия ориз?

— Господарят иска — продължи сержантът — на всяка цена да открием тайния проход между стаята на онзи младеж и дома на госпожа Би. Няколко дни поред двамата с Тао Ган наблюдавахме отвън двете къщи и не стигнахме доникъде. Единственият начин да разберем има ли наистина такъв проход, е ти да се вмъкнеш като крадец в стаята на младежа. Няма значение, ако те хванат. Съдията е предвидил всичко за такъв случай. Ще ти се наложи за малко да се правиш на задържан крадец. Съдията смяташе... как да кажа, че точно това няма да ти се хареса.

Ала на Ма Жун задачата извънредно много му допадна и той затегли Хун да стигнат час по-скоро. Сержантът обаче възрази, че е още рано и по улиците има доста народ. Затова двамата отидоха при надзорника Хъ Кай и известно време приказваха за това-онова. След като удари втора стража, се отправиха към къщата на доктор Тан. Щом стигнаха, Ма Жун каза на сержанта да следи улицата иззад ъгъла, а той набързо смъкна куртката и дългата си роба. Остана по долни дрехи, скочи и увисна на стената. Повдигна се пъргаво и запълзя като змия до мястото, където оградата се доближаваше до покрива на библиотеката.

Прехвърли се внимателно на стряхата, залови се за една греда и надникна през прозореца.

Библиотеката беше обширно помещение, ярко осветено от няколко свещи. Три от стените бяха запълнени с полици. Настанен зад високо писалище, един възрастен мъж четеше на глас от някаква книга. Насядали в кръг, петима юноши го слушаха внимателно. Явно бяха учениците на доктор Тан. Достолепната гледка направи силно впечатление на Ма Жун.

Той отново се прехвърли на стената и продължи до постройките в дъното на двора. Скоро се озова между стаите на младия мъж и на госпожа Джоу. Огледа се наоколо и замръзна, когато съзря някакво тъмно очертание върху покрива на госпожа Би. Но в същото време чу приглушено изсвирване и се успокои: беше сержант Хун, заел удобна позиция.

Ма Жун му направи знак да не мърда. После се прехвърли върху покрива на стаята на младежа и предпазливо се примъкна по корем до самия му край. Източи врат и надзърна през едно прозорче. Стаята беше просто, но изискано обзаведена. Гореше една-единствена свещ. Пред прозореца имаше квадратна абаносова маса с дърворезба и два стола. На масата до свещта се беше облакът един младеж. Доколкото Ма Жун можеше да съди, отговаряше на описанието, направено от сержант Хун и надзорника. Пред него имаше разтворена книга, но той не четеше. Гледаше вторачено напред, потънал в мисли. След известно време стана, отвори вратата и погледна към библиотеката в другия край на двора. После затвори отново вратата, седна и се обърна към леглото. Наблюдава го дълго, сякаш го виждаше за пръв път, а устните му шаваха беззвучно.

Ма Жун видя, че вратата на библиотеката се отваря. Отвътре излезе един юноша и тръгна към стаята, която Ма Жун наблюдаваше. Почука на вратата и извика:

— Господин Сю, учителят иска да говори с вас!

Щом чу името, Ма Жун си рече: „Това е човекът!“ Сърцето му затупка и той напусна несигурната си позиция, за да се върне на стената. Притаен там, видя, че Сю излиза от стаята си и тръгва към библиотеката, придружен от юношата.

Щом двамата се скриха, Ма Жун скочи от стената в поза „кацаща на цвете пеперуда“. Приземи се безшумно и веднага се завтече към

средната стая. Пред една маса, захлупил глава на скръстените си ръце, спеше старият прислужник. Ма Жун отвори безшумно вратата и изгаси свещта, която гореше на масата. После бутна междинната врата към стаята на младия Сю и побърза да затвори след себе си. С един поглед запомни разположението и духна свещта. В непрогледния мрак се насочи уверено към източната стена и опипа около леглото. Никъде не кънтеше на кухо. Провери и пода, също без успех. После вдигна завесите на леглото, мушна се отдолу и установи, че на едно място подът издава по-различен звук. Бавно прокара длан по каменните плочи и четири от тях му се сториха по-високи от останалите. Установи, че точно оттам идваше по-различният звук. „Това сигурно е входът на таен проход — рече си той. — Но как ли се отваря?“

Отново прокара връхчетата на пръстите си по ръба на четирите плочи, но не напипа никаква панта или процеп. Тогава размаха слепешком ръце наоколо в тъмното. Дясната му длан докосна някаква връвчица, която висеше зад постелята. Реши, че може би с нея се отваря тайният проход, и я дръпна рязко. В същия миг две от пречките на леглото паднаха с трясък.

Ма Жун светкавично изхвърча изпод постелята. Затаи се зад вратата, заслушан в гласовете, които се зачуха откъм библиотеката: „Крадец! Крадец!“

Четирима ученици изтичаха през двора към трите стаи в дъното, но когато установиха, че свещите в средната и в лявата стая са угасени, не посмяха да влязат от страх да не налетят в тъмното на някакъв капан, поставен от крадците.

Младият Сю, явно по-възбуден от останалите, като че бе по-скоро ядосан, отколкото уплашен. Той нахълта в средната стая, разтърси рязко стария прислужник, запали свещта и влезе в своята стая.

Междувременно Ма Жун се бе възползвал от суматохата, за да отвори лекичко вратата, зад която се криеше. Тя извеждаше в двора. С един скок се метна върху относително ниския покрив на галерията и оттам се прехвърли върху покрива на къщата на госпожа Би. По корем пропълзя през билото, така че да се види отвред. Но щом мина от другата страна, скочи на оградата, заобиколи и се върна върху покрива на стаята на Сю. Всички решиха, че от покрива на съседната къща е избягал на улицата, и на никой не му мина през ум, че може да се

намира точно над главите им. Той остана неподвижен, залепен за керемидите, заслушан какво говорят.

ГЛАВА XXV

ОКОЛО ЗАДЪРЖАНЕТО НА ЕДИН КРАДЕЦ СЕ ВДИГА ГОЛЯМ ШУМ; ХИТРИНАТА УСПЯВА И СЪДИЯТА ДИ ЗАЛАВЯ ОНЗИ, КОЙТО МУ ТРЯБВА

Ма Жун чу младия Сю да казва на стария прислужник:

— Сляп и глух ли си, че не вдигаш тревога, когато в стаята ми се вмъква крадец!

Без да дочака отговор, той остави запалената свещ на масата в своята стая и се огледа набързо. Юношите, които го бяха последвали, затърсиха следи от крадците. Сю се обърна към тях и викна нетърпеливо:

— Нали виждате, крадецът е успял само да счупи леглото ми. Нищо не липсва. Какво се мотае тук?

— Трябва да се радваш, че крадецът се издаде, преди да успее да отмъкне нещо. Нямах причини да се ядосваш.

Ма Жун се завърна с пълзене върху покрива на дома на семейство Би, където го очакваше сержант Хун. Двамата се прехвърлиха на стената, пропълзяха по нея и скочиха на улицата. Ма Жун се облече и двамата отидоха при селския надзорник. Ма Жун се поизми надве-натри и всички се отправиха към странноприемницата. След като изслуша доклада им, съдията Ди заяви:

— Прекрасно свършена работа, приятели! Чуйте сега какво трябва да се направи нататък.

Изложи им накратко останалата част от плана си и — тримата мъже се завърнаха в дома на доктор Тан. Когато приближиха, Ма Жун отново си съблече горните дрехи и си нацапа лицето с пръст и прах. Надзорникът му завърза ръцете на гърба с дебело въже, а сержант Хун хвана края му. После Хъ Кай заблъска по портата и завика:

— Отваряйте, заловихме крадеца!

Учениците, които тъкмо бяха разказали на стария си учител за нашествието на крадеца, се втурнаха с радост да отворят. Хъ Кай незабавно нахълта в двора, последван от сержант Хун, който влачеше вързания Ма Жун. Хъ Кай започна веднага да се кара на учениците:

— Защо не дойдохте веднага да ми съобщите, че тук се е вмъквал крадец? Кой е властта в това село? На това отгоре утре сутринта негово превъзходителство трябва лично да посети доктор Тан. Знаете ли какво ще направи, когато научи, че в къщата е влизал крадец, а аз не съм бил уведомен?

Учениците се сащисаха от хокането и от застрашителното държане на надзорника и сержанта. Те изтичаха в библиотеката и помолиха доктор Тан да се разбере с властите.

— За щастие заловихме крадеца, преди да успее да избяга, многоуважаеми докторе — пресрещна го Хъ Кай. — Сега трябва подробно да опиша какво липсва от дома. Тоя нехранимайко се кълне, че нищо не бил взел, но те винаги така разправят. Когато утре дойде негово превъзходителство, надявам се, многоуважаеми докторе, ще бъдете така любезен да му разкажете колко съвестно съм изпълнил задълженията си.

Доктор Тан извика да изнесат фенери на двора и с любопитство разгледа Ма Жун.

— Негодник такъв! — извика той. — Като те гледам толкова як, не ми се виждаш гладен. Не можеш ли да се заемеш с нещо полезно, ами се влачиш по нощите навън и се занимаваш със срамни дела! Понеже нищо не си успял да откраднеш, няма да внеса жалба срещу теб в съдилището. Дано това ти послужи за урок и те накара да се замислиш!

Но надзорникът не беше съгласен и побърза да се намеси:

— Вие сте извънредно благороден човек, многоуважаеми докторе. Но ние нямаме намерение да пуснем този нехранимайко, защото веднага ще започне пак да краде. Ще го държим до утре и ще представим случая на негово превъзходителство магистрата. А сега моля ви покажете ми къде точно е влизал и откъде е избягал, за да запиша тези неща в моя доклад — и като се обърна към сержанта, добави: — Води го с нас да признае на място престъплението си.

Едва бе произнесъл тези думи, когато на двора изскочи един младеж. Ма Жун на часа разпозна младия господин Сю.

— Дървен селяк! — извика Сю на Хъ Кай. — Не чухте ли, че доктор Тан ви каза да пуснете този човек? Знам ги аз тия като вас. Само гледате да се подмажете на магистрата. Не ви ли е ясно, че щом доктор Тан не подава жалба, съдията не може да ви упрекне, че не сте му съобщили за кражбата? След като нищо не е откраднато, доктор Тан не иска да си губи времето със съдебни формалности. Ето ви два сребърника. Пуснете този негодник и бягайте със стражника да изпиете по стомна вино в кръчмата!

— Вие пък кой сте, млади човече? — попита надзорникът. — Тук ли живеете? Може би сте ученик на доктора?

Преди младежът да отговори, се обади един от учениците:

— Не знаете ли, че това е господин Сю, собственикът на дома и имота?

— Не, не знам — отвърна Хъ Кай. — Виж ти, интересна работа. В моя тефтер пише, че този имот принадлежи на доктор Тан. Никъде не е отбелязано, че тук живее и господин Сю.

— Трябва да надникнете в тефтера на вашия предшественик, надзорнико — намеси се доктор Тан. — Тази къща от години е собственост на рода Сю. Но неотдавна старият господин Сю се завърна в родната си провинция, в южния край на цъфтящата империя. Той ми предостави този дом с условие големият му син да остане да живее в задния му край и аз да довърша литературната му подготовка за втория изпит. Затова предшественикът ви е заличил името Сю в тефтера и го е заменил с моето.

— И все пак е трябвало да обявите, многоуважаеми докторе, че член на фамилията Сю продължава да обитава къщата — поклати глава надзорникът. — Ей такива пропуски докарват на надзорниците сума неприятности. Вие знаете колко строг е нашият магистрат. В този миг в съдилището се разследва един случай, в който е замесен някой си господин Сю. Сега ще трябва да отведе този младеж, многоуважаеми докторе, за да може негово превъзходителство да му зададе няколко въпроса.

Старият литератор изведнъж се отърси от флегматичността си и извика гневно:

— Нагъл дървеняк, заповядвам ви незабавно да изчезвате!

Намеси се и сержант Хун, който досега бе слушал мълчаливо:

— Макар да сте доктор по литература, вие сте укривали под покрива си лице, заподозряно в убийство. Негово превъзходителство съдията иска двамата с този Сю да бъдете отведени пред него...

Той пусна края на въжето, стягащо ръцете на Ма Жун, и хвана доктора за ръката. Ма Жун сграби през раменете младия Сю и го тласна към изхода. Напълно объркан от неочаквания развой на събитията, доктор Тан тръгна с походката на лунатик. Младият Сю се опита да се възпротиви, но Ма Жун му скръцна със зъби да мълчи и групичката се отправи към странноприемницата.

Учениците затвориха входната врата след тях, изтичаха в библиотеката и трескаво започнаха да се питат какво да правят.

Съдията Ди се бе изправил в предния двор на странноприемницата, обкръжен от стражници, които държаха високо книжни фенери с големи надписи „Съдилище на Джанпин“. Щом се появиха двамата му помощници и задържаните, той заповяда на сержант Хун веднага да отиде в дома на госпожа Би и да я арестува заедно с госпожа Джоу. След като изслуша разказа на надзорника за случилото се, каза на Ма Жун и Цяо Тай:

— Този млад мъж е престъпник. Пазете го зорко тази нощ у Хъ Кай. Утре ще го разпитам в съдилището.

Понеже не беше сигурен, че доктор Тан е замесен по някакъв начин, и имаше наум известността му, съдията не искаше да го арестува без допълнителни доказателства. Накара Тао Ган да отведе стария човек в една от стаите на странноприемницата, да поръча да му донесат чай и да не го изпуска от очи. След това, предшестван от стражниците, които осветяваха пътя му, съдията се отправи за дома на доктор Тан. Отвориха портата с ритници и всички влязоха в двора. Скупчените в библиотеката ученици напълно загубиха ума и дума, когато видяха, че дворът се изпълва със стражници, които крещяха:

— Негово превъзходителство магистратът пристигна!

Тогава пред изумените погледи на учениците се появи снажен мъж с обикновена синя роба и черна шапчица на главата. Както личеше, беше образован човек. Той влезе спокойно в библиотеката, разположи се зад писалището на доктора и се обърна към юношите с властен глас:

— Кажете си имената и откога сте тук, какви са ви отношенията с господин Сю и какво знаете за него.

— Ученикът пред вас — започна първият — се казва Дъ. Доктор Тан е мой учител от тази пролет. Личното име на господин Сю е Дъдай и той вече е взел блестящо първия си литературен изпит. Той е любимецът на нашия учител, негов асистент. Живее в самостоятелна стая в задния край на този двор.

Съдията Ди поклати глава и заяви:

— В момента той е задържан. Заведете ме в стаята му.

Ученикът припна чевръсто и отвори стаята на Сю. Съдията нареди на стражниците да донесат няколко големи свещи, после заповяда да издърпат леглото.

Погледът му веднага бе привлечен от четирите изпъкнали плочи, за които му беше казал Ма Жун. Но в тъмното помощникът му не бе успял да различи останалата част от хитроумното приспособление. Две конопени връвчици, прокарани през процепа покрай четирите плочи, бяха закрепени за две пречки на гърба на леглото. Пречките бяха на панти и служеха за лостове, които отваряха капака. Съдията Ди ги завъртя и плочите се повдигнаха. Бяха стегнати с дървена рамка, която се въртеше на панти, заковани на гредата под пода. В краката му зейна черна дупка.

Съдията Ди пристъпи със свещ в ръка и видя стъпала, които се губеха надолу в тъмното. Точно под капака зърна бронзово звънче. Бръкна в него и напипа връвчица с желязна халка на края, която ѝ пречеше да се измъкне. Опъна леко и звънчето се обади с приглушен глас. Съдията се обърна към началника на стражата и каза:

— Пълна тъмница е в този таен проход. Кой знае какви злодейски изненади може да поднесе. Остани тук през нощта с двама от твоите хора, утре на светло ще разгледаме всичко — учениците, които бяха присъствали през цялото време, блещеха невярващи очи. — Всичко това не ви засяга — успокой ги съдията Ди. — Няма защо да се тревожите. Искам само да си кажете имената, възрастта и прочие и да сложите личните си печати на тези документи като свидетели при откриването на тайния проход.

Беше ударила четвърта стража и съдията реши, че е време да се прибират в странноприемницата. Тъкмо напускаха дома на доктор Тан, когато дотича Цяо Тай:

— Отведохме Сю при надзорника, аз се върнах в странноприемницата и си поприказвах със стария доктор. Стори ми се

искрен, когато заяви, че не знаел нищо за похожденията на младия Сю. Той е книжен плъх и няма понятие, какво става в реалния живот. Късно е вече, господарю, защо не отидете да подремнете малко!

— Сержант Хун пристигна ли с двете жени? — попита съдията.
— Не са успели, надявам се, да избягат — и тръгна с широка крачка към странноприемницата, следван от стражниците.

ГЛАВА XXVI

ЕДИН СТАР КНИЖОВНИК Е КАТО ПАДНАЛ ОТ НЕБЕТО; ТАЙНИЯТ ПРОХОД ПРЕДОСТАВЯ КЛЮЧА ЗА ЗАГАДКАТА

Когато влезе в предния двор, съдията Ди чу женски плач и клетви, след което видя сержант Хун и госпожите Би и Джоу. Госпожа Джоу веднага се нахвърли с кресливи обиди върху съдията, но той я накара да млъкне, като нареди на сержант Хун да качи двете жени на носилка, да ги отведе при надзорника Хъ и там да ги затвори в отделни стаи. После се оттегли в стаята си да поспи няколко часа.

Сутринта стана рано и нареди на Тао Ган да доведе в стаята му доктор Тан. Когато старият книжовник се появи, той го огледа внимателно. Беше крехък старец с мека бяла брадица и редки мустаци. Лицето му беше цялото сбръчкано, очите му през цялото време мигаха. Нямаше бакенбарди. Съдията установи, че Цяо Тай го беше описал точно.

— Докторът, застанал пред вас — приповдигнато започна възрастният мъж, — се именува Тан, собственото му име е Дъдзун. Още не ми е известна причината, поради която негово превъзходителство накара стражниците да ме домъкнат тук и да ме държат затворен. Живея далеч от мирската суета. Не смея да заявя, че съумявам да следвам пътя на нашите велики предци, и все пак мисля, че никога не съм се впускарал в пътища, несъобразени с обичаите. Моля негово превъзходителство да бъде милостив и да ми изтълкува ставащото.

— Вашата ученост е общоизвестна — започна съдията. — Отдавна чаках случай да се срещна с вас. Но като наставник на група млади хора, както ви е известно, вие сте отговорен и за нравствеността им. Сигурен ли сте, че у всички тя е безупречна?

— Моите ученици — възмутено отвърна старият учител — без изключение произхождат от знатни семейства. Денем подготвят уроците си, вечерно време слушат лекциите ми. Придържат се неотклонно към правилата, които открай време направляват живота на подготвящите се за литературни изпити. Как може дори да си помислят за нещо неподобаващо? Опасявам се, че негово превъзходителство е бил зле осведомен.

— Откакто съм магистрат — отговори му съдията Ди, — никога не съм предприемал нещо само въз основа на мълви. Без съмнение учениците ви произхождат от благородни фамилии, но мислите ли, че това е достатъчна гаранция за нравствеността им? За съжаление трябва да ви съобща, че кандидатът Сю Дъдай, ваш ученик от няколко години насам, е замесен в убийство.

Поразен от новината, доктор Тан възкликна:

— Не е възможно! При наличие на неопровержимо доказателство бихте могли да ме убедите, че който и да е от моите ученици е извършил нещо неразумно, само не и младият Сю, най-добрият ми ученик! Макар че заниманията ми ме държат настрана от мирските дела, неотдавна до мен все пак стигнаха неясни слухове, че тукашният магистрат е твърде прибързан в заключенията си и че проявява злощастната склонност да прави необосновани преценки. Предвид на причудливото обвинение, което чух, съм склонен да приема, че в тези твърдения има частица истина.

— Господине — загуби търпение съдията Ди, — вие сте познавач на литературата, но извън нея пропуските ви са смайващи. Като книжовник ви се покланям, но като магистрат на този окръг не виждам никаква причина да имам по-особено отношение към вас. Когато му дойде времето, ще трябва да понесете последствията от лековатото си отношение към поверените ви младежи!

Съдията Ди нареди да върнат доктор Тан в стаята му. После прати Цяо Тай да доведе от надзорника Сю Дъдай. Докато задържаният коленичеше, съдията установи, че няма нищо чудно в страстта на госпожа Джоу към този красив младеж с благородна осанка. С добро здраве, привлекателна възраст и остър ум, той нямаше никакво извинение за участието си в интрига, довела до смъртта на един невинен дребен търговец. Съдията реши, че в този случай законът

трябва да бъде приложен с цялата му строгост, и започна без всякаква приветливост:

— От една седмица ви издирвам, Сю Дъдай. Най-сетне ви открих. Признайте истината за извънбрачните си отношения с госпожа Джоу и за начина, по който двамата сте убили Би Сюн! Предупреждавам ви, че имам доказателство за вината ви и че ако не признаете незабавно, няма да се поколебая да ви разпитам с изтезания.

Младият Сю се стресна от тези думи, но си каза, че съдията никога няма да посмее да подложи на тежки изтезания него, потомъка на стар влиятелен род. Реши, че просто се опитва да го сплаши.

— Кандидатът, застанал пред вас — отговори той, — е издънка на старинна благородна фамилия. Баща ми и дядо ми са били губернатори на провинции, служители на трона. В рода ни синовете винаги са били възпитавани строго. Как би посмял един от тях да престъпи закона? Освен това денем и нощем съм под наблюдението на доктор Тан. Моята стая е точно срещу библиотеката, храним се заедно. Дори и да съм имал намерение да се отдам на безнравствените деяния, в които ме обвинява негово превъзходителство, как бих могъл? Моля негово превъзходителство отново да провери всички факти. Тогава ще се види, че съм напълно невинен.

— Значи предпочитате истината да бъде изтръгната с изтезания — изправи се съдията Ди. — Добре тогава, най-напред ще ви покажа тайния проход, който започва от вашата стая, и заедно ще установим докъде води.

Магистратът нареди на Цяо Тай и няколко стражници да отведат Сю Дъдай в дома на доктор Тан. Изпрати сержант Хун до надзорника Хъ Кай да доведе и двете жени. След това излезе от странноприемницата.

Вестта за новия развой в делото Би Сюн се бе разнесла из цялото село и пред дома на доктора се бе събрала голяма тълпа. Още с влизането на съдията в двора отгоре му се нахвърли госпожа Би, нетърпелива да изрази възмущението си.

— Навреме се появявате — прекъсна я магистратът. — Тъкмо ще видите какво се е вършило под вашия покрив.

След това съдията се насочи право към стаята на господин Сю в дъното. Следваха го двете жени, водени от Ма Жун и Цяо Тай. В

лявата стая съдията накара да изправят младия мъж пред отвора в пода и му нареди да коленичи до него.

— Заявявате, че се интересувате само от скъпото на сърцето ви учение. Обяснете ми тогава за какво служи този проход под леглото ви.

Сю Дъдай не намери какво да каже. Съдията Ди направи знак на Ма Жун. Цяо Тай му подаде една свещ и Ма Жун хлътна надолу. Озова се в тесен тунел със стени, облицовани с дъски. Наведе се и видя, че и подът беше дървен и старателно излъскан, без една прашинка по него. Слезе още три стъпала надолу и се мушна под нисък свод. В трепкащото сияние на свещта стигна до три стъпала, които опираха о сляпа стена. Но дъските над главата му прокълтяха на кухо. Ма Жун остави свещта на земята и ги повдигна рязко. Те веднага поддадоха и помощникът на съдията Ди се озова под леглото на госпожа Джоу в съседната къща. Излезе навън и откри същото приспособление както в стаята на Сю: капакът бе от четири плочи, стегнати с дървена рамка. Когато бе спуснат, плочите изобщо не се различаваха от останалите на пода, но със завъртане на две пречки от задната страна на леглото се повдигаха без всякаква трудност. Надвесен над отвора, Ма Жун подвижна на Цяо Тай, след което излезе от стаята на госпожа Джоу. Претича през дворчето и изхвърча на улицата през главния вход. Зяпачите се облешиха изумени, когато го видяха да излиза, след като малко преди това пред очите им бе влязъл с двете жени в дома на доктор Тан. Но един момчурляк с остър ум на часа схвана какво бе станало, и се провикна възбудено:

— Съдията е открил таен проход!

Магистратът с доволство установи, че всичките му предположения се потвърждават. Той се обърна към госпожа Би, която се пулеше изумено в дупката, и каза:

— Нищо чудно, че снаха ви се е затваряла по цял следобед в стаята си. Благодарение на този таен проход се е събирала със своя любовник. Дори са имали сигнал, за да си съобщават кога няма опасност. Ето го любовника на снаха ви. Те двамата са убили вашия син.

Госпожа Би пребледня като платно. После нададе глух вик и припадна. Съдията нареди на двама стражници да я пренесат в библиотеката на доктор Тан и да ѝ дадат да изпие чаша силен чай.

Госпожа Джоу и Сю Дъдай останаха безмълвни през цялото време. Лицата им бяха изопнати, но не издаваха никакво вълнение. Гледаха вторачено напред, сякаш всичко това не ги засягаше. Съдията Ди не им каза нищо. Заповяда на Ма Жун и Цяо Тай да ги върнат у надзорника Хъ, за да бъдат откарани оттам оковани във вериги до съдилището на Джанпин. След това магистратът се завърна в странноприемницата.

ГЛАВА XXVII

ЕДИН ПОКВАРЕН БЛАГОРОДНИК ПРИЗНАВА ПРЕГРЕШЕНИЕТО СИ; НЕВЯРНА ЖЕНА УПОРИТО ТВЪРДИ, ЧЕ Е НЕВИННА

Привечер съдията пристигна със свитата си в съдилището на Джанпин. В личния си кабинет той написа подробен отчет за разигралите се в Хуанхуа събития. Едва сега можеше да оцени колко точни се оказаха прочетените насън стихове: „От постелята тръгваме... и намираме отговор на всички минали загадки.“ Сега, когато бе открил тайния проход под леглото на Сю Дъдай, смисълът им му се струваше очевиден.

След като довърши отчета, съдията се зае с текущите административни дела на окръга. Чувстваше огромно облекчение, защото знаеше, че неизбежно се приближава до развързката на този безкрайно оплетен случай.

На другата сутрин събра съдебния състав и реши първо да призове Сю Дъдай. Когато младият мъж коленичи пред подиума, съдията заяви:

— Вчера ви показах, че съм открил тайния проход, свързващ вашата стая със спалнята на госпожа Джоу. При цялата ви поквареност вие сте кандидат за литературните изпити и би трябвало да разсъждавате последователно. Ще разберете, че е излишно да ме карате да ви разпитвам с изтезания. Спестете на мен, а и на себе си тази ненужна тежба и направете признания за незаконната си връзка с госпожа Джоу, както и за начина, по който е бил убит Би Сюн. Ако се появи и най-малкото основание да смекча наказанието ви, няма да го пропусна.

— Кандидатът във вашите нозе — отговори Сю Дъдай — нямаше представа за съществуването на този проход. Предполагам, че

предишният собственик го е направил, за да съхранява скъпоценности. Когато покойният ми баща, негово превъзходителство губернаторът, излезе в пенсия, купи този имот в Хуанхуа, включващ тогава и къщата, която днес обитава семейство Би. Баща ми не се нуждаеше от толкова голяма площ, затова продаде прилежащите къщи и нареди да зазидат междинните врати. А за този проход никой не е и подозирал досега. Във всеки случай кандидатът в нозете ви и не знаеше за съществуването му. Що се отнася до твърдението, че съм поддържал незаконни отношения с тази жена, която, както научавам, живеела в съседния дом, мога да ги определя само като тежко посегателство върху честта на моето име и името на рода ми. Моля негово превъзходителство да прояви милосърдие!

Съдията Ди се усмихна хладно и каза:

— Смайващо със скудоумието си разсъждение за един блестящ студент! Ако проходът наистина е толкова стар, как ще обясните липсата дори на пращинка? А капакът, задействан чрез лостове от леглото ви, а бронзовото звънче, което се разклаща, когато подръпнете връвчицата до главата си? Вашата вина е извън всяко съмнение, затова сега ще ви подложат на разпит с мъчения.

И съдията нареди на стражниците да отброят петдесет удара с бамбукова пръчка на Сю Дъдай. Те му разкъсаха робата на гърба и пръчката изсвистя във въздуха. Доста преди да бъдат отброени петдесетте удара, кръв потече по гърба на Сю и цялата зала прокътна от виковете му. Но нито за момент той не даде вид, че е готов да направи самопризнание.

Съдията нареди на стражниците да спрат. Той разбра какво си мислеше младият Сю — след като изтърпи, без да обели дума, това наказание, съдията ще реши, че привидностите са спазени, и ще го остави на мира заради влиятелния му род. Но съдията Ди изрева с гръмовен глас:

— Ще ви покажа каква е участта на онези, които престъпват законите на нашата страна! Пред съда всички са равни независимо от ранга и положението им. Ще ви бъде наложено голямото изтезание!

По знак на съдията стражниците домъкнаха един дървен кръст с тежък нисък постамент. Двама стражници поставиха Сю на колене с гръб към кръста и закрепиха главата му с въже през шията. После напъхаха дланите му в две дупки, пробити в краищата на водоравната

грета, и ги завързаха така, че той не можеше да шава. Провряха дебел прът между краката му, а на бедрата сложиха тежка талпа. Съобщиха на съдията, че всичко е готово, и той им нареди да започват.

Двама стражници натиснаха с все сила краищата на тежката талпа. Коленете и китките на Сю почти изскочиха от ставите, чу се хрущене на костите. Едновременно с натиска върху тялото се затягаше и примката около шията му и той започна да се задушавя. Началникът на стражата махна с ръка на двамата си подчинени и те отслабиха за миг натиска. По тялото на Сю се стичаха кръв и пот, от пристегнатото му гърло излизаха само глухи стенания. В мига, когато стражниците се канеха за трети път да натиснат талпата, началникът им съобщи на съдията Ди, че Сю е загубил съзнание.

Магистратът нареди да го отвържат. Тикнаха под носа му загрял оцет, но мина доста време, преди да се свести. Наложиха се четирима стражници да го повдигнат и той извика високо, когато го натиснаха да коленичи пред високата маса. Лицето му бе цялото изкривено от болка. Двама стражници останаха да го прикрепят под мишниците.

Известно време съдията го гледа изпитателно, после каза с неочаквано мек глас:

— Няма защо да се срамувате, че не сте издържали на това мъчение. Пред този съд най-закоравели престъпници са признавали, когато ги вържат на кръста. Може ли деликатен младеж като вас да изтърпи такава болка? Готов съм да изслушам признанията ви.

При тези думи Сю Дъдай само поклати глава, все още неспособен да обели дума. Съдията нареди на стражниците да му дадат да изпие няколко чаши силен чай. В залата се бе установило дълбоко мълчание, сред което се извиси треперещият глас на Сю:

— Кандидатът във вашите нозе едва днес за жалост разбира цялата тежест на прегрешението си. Всичко започна един ден, когато бях влязъл в дюкяна на Би Сюн да купя нещо. Съпругата му, застанала отзад, ми се усмихна незабелязано за Би Сюн. Стори ми се много привлекателна и на другия ден отидох отново в дюкяна под някакъв измислен предлог. Би Сюн го нямаше и двамата си поговорихме насаме. После веднъж тя ми каза, че следобед щяла да бъде сама в дома си, защото свекърва ѝ и дъщеричката ѝ трябвало да помагат на Би Сюн. Това беше първата ни среща, след нея започнах редовно да ходя при нея, когато домашните ѝ отиваха в дюкяна. След известно време тя

ми каза, че не ѝ харесвали тези откраднати срещи, при които всеки миг можело да дойде някой. Подказа ми да извикам майстор от някое далечно село, който да съедини стаите ни с таен проход, защото се оказа, че са съседни. Тогава си бях изгубил ума по нея. Докарах един майстор от юг, където живее семейството ми, под предлог да поправи старите ми мебели. И за известно време, нощ след нощ, той проби прохода. Платих му богато и си замина, без да каже нищо на някого. Така стана възможно да се срещаме, когато пожелаем. Но и това не я задоволи. Каза ми, че тайната на нашата връзка много ѝ тежала и че искала да се освободи от съпруга си, за да можем да се оженим. Тези безмилостни думи ме ужасиха и я помолих да не върши такова престъпление. Тя се засмя и каза, че се е пошегувала. Но през нощта след състезанието с кораби дракони тя уби Би Сюн. Едва на другата сутрин научих за смъртта му, когато чух плач в съседната къща. Разбрах, че е изпълнила сатанинския си план, проумях истинската ѝ природа и в същия миг любовта ми се изпари. Не исках да се виждам с нея и няколко дни ме мъчеше изкушението да я предам на властите. Но излязох малодушен човек и не направих нищо, защото в такъв случай трябваше да призная за тайната ни връзка. След една седмица госпожа Джоу настоя да се видим на всяка цена. „Заради теб убих съпруга си — ми каза, — за да можеш да се ожениш за мен. И понеже ти, изглежда, вече не ме обичаш, ще отида да се предам в съдилището. Съжалявам, но ще трябва и да призная, че съм го направила заради теб. Но ако ме обичаш още, можем да изтърпим една година и след това да се оженим.“ Тези думи ме накараха да осъзная колко правдива е поговорката: „Яхнал ли си тигър, трудно ще слезеш от него.“ И аз я уверих, че я обичам, обещах ѝ да се ожения за нея, след като изтече срокът, изискван от благоприличието. Казах ѝ, че съм избягвал срещите, за да не ни изненада някой и да я заподозрат в убийство. Тя прие оправданията ми и добави усмихната, че нямало защо да се страхувам от разкриване, защото никой не можел да отгатне как е убила мъжа си. Често я питах след това как го е направила, но тя само се смееше и не ми казваше нищо. Оттогава настояваше всяка нощ да ходя при нея, страстта ми се превърна в дълбоко отвращение и водех ужасен живот, който стана направо кошмарен в деня, когато негово превъзходителство започна разследването си и нареди да изровят трупа на Би Сюн. Това е цялата истина.

*Първата среща на Сю Дъдай и госпожа Би. Надписът горе гласи:
„Магазин за вълна“*

Съдията Ди накара главния писар да прочете на глас изповедта на Сю, след което престъпникът сложи отдолу личния си печат. Съдията изчете бавно целия документ и нареди на стражниците да доведат госпожа Джоу.

Когато тя коленичи пред високата маса, съдията изложи накратко събраните срещу нея доказателства. След това посочи коленичилиия пред подиума Сю Дъдай, целия потънал в кръв и пот, и заяви:

— След като бе подложен на мъчения, вашият любовник направи пълни самопризнания. Вината ви е вече недвусмислено установена и ви съветвам да признаете, защото в противен случай ще ви подложат на още по-страшно мъчение.

— Нищо чудно да сте изтръгнали с мъчения лъжливи самопризнания от този господин. Аз не възнамерявам да признавам престъпления, които не съм извършила. Нищо не знам за разни проходи и тайни срещи. Не съм убивала съпруга си. Единственото ми желание е да живея като непорочна вдовица до края на дните си.

Съдията Ди направи знак на стражниците. Те съблякоха горните дрехи на младата жена и я проснаха на пода. Донесоха голямото менгеме, сложиха я да легне на дъските и мушнаха ръцете и краката ѝ в стягите. Завъртяха винтовете, костите се натрошиха на парчета, каменните плочи почервенияха. Тя надаваше пронизителни крясъци и припадна, когато стражниците завъртяха още един път винтовете. Стражниците веднага ги разхлабиха и поляха със студена вода госпожа Джоу, която малко по малко дойде на себе си. В този момент те отново затегнаха. Жената се загърчи от болка в неумолимата прегръдка и изпищя кански. И все пак дори за миг не изказа желание да направи признание.

Сю Дъдай не можеше повече да издържа страшната гледка.

— Моля ви, признайте! Защо, о, небеса, не ме послушахте, когато ви молах да не убивате мъжа си? Вярно, в такъв случай любовта ни завинаги щеше да остане тайна, но и двамата щяхме да избегнем тази страшна участ!

Госпожа Джоу изскърца със зъби, за да не извика, и с мъка си пое дъх:

— Подъл страхливецо, пършиво псе! Щом аз съм убила мъжа си,
кажи им как съм го направила! Кажи им... ако можеш!
След това отново припадна от болка.

ГЛАВА XXVIII

СТРАНЕН РАЗПИТ В ТЪМНИЦАТА; ПОСЛЕДНО САМОПРИЗНАНИЕ РАЗПЛИТА ЗАГАДКАТА

Съдията Ди заповяда на стражниците да отслабят стягите и да свестят госпожа Джоу. След като изчака тя да дойде на себе си, за да схваща изцяло значението на думите му, каза с леден глас:

— Както ви е известно, разпорежданията на закона са, че ако някой престъпник има възрастни роднини, за които се грижи, би могъл да се надява на известно милосърдие. В края на краищата Би Сюн е покойник и никой не може да го върне на този свят. Но старата ви свекърва и дъщеря ви са живи. След като направите самопризнания, аз, разбира се, съм длъжен да искам смъртна присъда за вас. Но ще добавя и препоръка да бъдете помилвана заради старата ви свекърва и момиченцето ви, което трябва да отгледате. Тъй че никак не е изключено върховният съд в столицата да помоли трона да смекчи присъдата ви. Сега ми разкажете точно как стана всичко, и не щадете този индивид, Сю Дъдай, който още с влизането си в това съдилище ви обвини.

За голямо разочарование на съдията изкусната му реч не направи никакво впечатление на госпожа Джоу. Тя му хвърли презрителен поглед и отвърна:

— Никога няма да призная.

Съдията Ди я изгледа изпитателно, чудейки се как да накара тази жена да признае. Можеше да я подложи на още по-жестоко изтезание, но не му се вярваше да постигне нещо. А и се страхуваше, че в това състояние може да умре или да полудее. Дълбоко объркан, той заповяда да я върнат в килията ѝ. Изпрати и Сю Дъдай в тъмницата, но нареди да не го оковават и освен това съдебният лекар да го намаже с мехлеми и да му даде успокоително.

Съдията излезе от залата и отиде в личния си кабинет. Седна зад писалището и прати да повикат сержант Хун.

— Седмици наред се занимаваме с този случай — каза той. — Направихме всичко възможно и ето че в последния миг всичките ни усилия пропадат заради упорството на тази жена. Както видях, опитах с всички възможни средства, заплашвах я, заповядах да я изтезават, убеждавах я. Нищо не помогна. Признавам си, не знам какво още може да се направи. Да се опитаме да измислим нещо.

— Не може ли господарят да стигне до нещо насън? — попита сержантът. — Първият сън излезе точен до най-малките подробности. Може би втори ще ни помогне да разбулим загадката.

Съдията Ди поклати бавно глава:

— Имам чувството, че не бива да се взема много на сериозно последната част от моя сън. Тя се яви малко преди да се събудя, и вдъхновението свише вече беше замъглено, нарушено от химери, родени от собствения ми мозък. Самият край на съня, когато видях трупа и усойницата, би могъл да се приеме за предсказване на случая с отровената младоженка, но това все пак ми се струва съмнително. Не, не, както и в началото на този случай, трябва да разчитаме само на ума си, за да се справим и с това последно затруднение.

Двамата си поговориха още малко, след което съдията прати да повикат Ма Жун, Цяо Тай и Тао Ган.

През това време госпожа Джоу лежеше на сламата в килията си. Беше сама. Тъмничарката ѝ донесе вечерния ориз и я остави. Младата жена страдаше жестоко от нараняванията, а и предателството на Сю Дъдай я бе засегнало много по-дълбоко, отколкото показва в заседателната зала. „За този мъж понесох всички мъчения, изтърпях всички разпити и унижения. А той още от прага на съдилището признал всичко! Струваше ли си страданията моят пролетен сън?“ С настъпването на нощта болките ѝ още повече се засилиха, започна да я тресе. Без да успее да съсредоточи мисълта си, лежеше в тъмното с широко отворени пламтящи очи. Внезапно ѝ се стори, че долавя някакъв полъх в килията. Помисли си, че може би отварят вратите на тъмницата, но мракът бе все така непрогледен и тя не успяваше нищо да различи. С болезнено усилие успя да се надигне на лакът и погледна към вратата. Постепенно пред очите ѝ изникна синкаво сияние и тя с ужас видя как започна да се очертава една червена маса. Неудържимо

трепереща, реши, че отново са я върнали в заседателната зала, и изкрещя от ужас. Но в този миг още по-ужасяващо видение смрази кръвта във вените ѝ.

В синкавото сияние зад червената маса се появи страшният силует на съдията от ада. От двете му страни погледът ѝ различи неясните очертания на два демона — единият с волска, другият с конска глава. Те блещеха към нея животинските си очи.

— Аз съм умряла! — изхлипа тя.

Завладя я усещането за чудовищна самота. Притисна я огромна умора заедно с чувството, че всякакво усилие е безполезно. Черният съдия я гледаше безучастно, без да промълви дума, докато очищата на двата демона с животински глави се въртяха в орбитите си. В този миг във въздуха пред масата заплува зеленикав труп, увит в изцапан покров. Той извърна към нея полуразложеното си лице с изхвъркнали навън очи. Кокалестата му ръка се надигна и размаха някакъв лист пред черния съдия.

— Би Сюн, Би Сюн — провикна се госпожа Джоу, — недей да подаваш жалба, ти не знаеш всичко. Остави ме да говоря, остави ме да се защитя.

Сега младата жена не чувстваше никаква болка, а само безкрайна умора и желание час по-скоро да приключи с всичко. Какво бе излязло от живота ѝ?

— Дюкянът на Би Сюн едва носеше колкото за едно ядене на ден — започна тя. — Нима можех да бъда щастлива? Денем се трепех като робиня и в къщата, и в дюкяна, вечер търпях хокането и мърморенето на свекърва си. И тогава се появи Сю Дъдай. Беше хубав, възпитан, нищо не го притесняваше. Завладя ме разкъсваща страст към този мъж, а скоро разбрах, че и той не е безразличен към красотата ми. Когато научих, че не е женен, реших, че ще стана негова жена независимо от цената. Първо завързах връзка с него и когато той се влюби, разбрах, че е дошъл моментът да убия Би Сюн. Една вечер — беше след празничното състезание с кораби дракони — го накарах да пие много по време на вечерята. Не беше свикнал и се оплака от болки в стомаха. В нашата стая му дадох да пие още, за да му олекне. Накрая рухна на леглото мъртвопиян. Взех една от дългите тънки игли, с които шием подметки, и му я забих с дървен чук във върха на черепа, докато потъна цялата. Остана да се вижда само краят, колкото една прашинка,

съвсем незабележима сред гъстата коса. Не изтече капчица кръв, но очите му изскочиха от орбитите. Знаех, че регистраторът няма нищо да види при огледа. После Сю много пъти ме пита как съм убила Би Сюн, но аз не му казах. Като че ли нямаше вече никаква опасност. Но един ден помислих, че свекърва ми и дъщеря ми са излезли, и със звънчето повиках Сю да дойде. Току-що се бе появил от тайния проход, когато изведнъж видях дъщеря си посред стаята. Била заспала завита презглава в съседната стая и се събудила от гласовете ни. Страшно се изплаших да не каже на свекърва ми и я накарах да изпие една отвара, от която онемя. След това вече, щом свекърва ми излизаше, можех да приемам Сю, защото дъщеря ми не можеше да ме издаде, макар да разбираше какво става. Тогава пък магистратът надуши нещо, извикаха ме в съдилището и ме разпитаха за пръв път.

Като се сети за безкрайната си схватка със съдията и за огромния страх, изживян по време на изравянето на трупа, госпожа Джоу усети, че умората ѝ нараства още повече, и се запита има ли смисъл да разказва всичко. Синкавото сияние полека-лека погасна, червената маса се разтвори в тъмнината, благословеният мрак я обгърна от всички страни. Последният звук, който стигна до слуха ѝ, бе от леко затварящата се врата на килията.

В този късен час съдилището беше съвсем пусто. Само в кабинета на съдията Ди горяха две свещи и отблясъците им играеха по лицето му, докато сваляше злокобната маска. Ма Жун и Цяо Тай с доста усилия успяха да изхлузят животинските глави от хартия и бамбук и избърсаха потните си чела. Тао Ган бързо записваше нещо на страничното писалище. Влезе и сержант Хун, още мокър, след като си бе измил ръцете и косата. Държеше една хартиена маска.

— Вече знаем как е било извършено убийството! — заключи съдията.

ГЛАВА ХХІХ

СЪДИЯТА ДИ ПРИКЛЮЧВА СЛУЧАЯ СЪС ЗАГАДЪЧНОТО УБИЙСТВО; ИМПЕРАТОРСКИ ЦЕНЗОР ПИЕ ЧАЙ В ПАВИЛИОН НА БРЕГА НА ЕДНО ЕЗЕРО

Съдията Ди се обърна към Ма Жун и продължи:

— Сега сме сигурни, че онова момиченце е онемяло, след като е пило някаква отвара. Струва ми се, че мога да поема риска да ѝ дам едно извънредно силно лекарство, описано в стара докторска книга, съхранена от моето семейство. Ако човек е онемял по естествен път, полудява от него, но ако немотата е предизвикана от разни отвари, се оправя незабавно. Тъй че още не е време за лягане. Тръгвайте двамата още сега за Хуанхуа и ми доведете до сутринта госпожа Би и внучката ѝ. Волята на тази госпожа Джоу е невероятна и не ми се иска да започне пак да се опъва на утрешното заседание, затова искам да я изправа пред свидетелството на дъщеря ѝ.

Ма Жун бе така въодушевен от успеха на хитроумното им представление, че с охота навлече пътната куртка и изтича в конюшната да избере отпочинали жребци.

Когато Тао Ган записа изцяло изповедта на госпожа Джоу, съдията Ди я прочете и с доволна усмивка пъхна листа в ръкава си. След като Тао Ган и Цяо Тай излязоха, сержант Хун му поднесе чаша чай. И докато господарят му отпиваше от благословената напитка, сержантът се отдаде на мислите си.

— Господарю — промълви той накрая, — имам чувството, че сега ми се изяснява краят на вашия сън в храма. Днес вечерта, докато ни обяснявахте как възнамерявате да изтръгнете показания от госпожа Джоу, не се бях сетил. Но вече е ясно, че онова театрално представление, което сте видели насън, е било предсказание за това, което изнесохме тази нощ. Не превърнахме ли тъмницата в театър, в

който всеки изигра роля? Акробатката и младият мъж без съмнение са госпожа Джоу и Сю Дъдай. А момиченцето от делвата, което се хваща за ръкава на Сю, е дъщерята на госпожа Джоу, с чиито признания утре ще приключи случаят. Бъдете сигурен, господарю, госпожа Джоу няма да се отметне от показанията си!

Съдията поклати глава със съмнение и каза:

— Нищо чудно да е вярно тълкуването ти, но аз не съм съвсем убеден. Продължавам да мисля, че крайт на моя сън е съвсем объркан, и се опасявам, че няма никакъв смисъл. Може би никога няма да узнаем истината.

След няколко накъсани приказки сержант Хун се раздели с господаря си и отиде да поспи няколко часа.

Сутринта още с откриването на заседанието съдията Ди призова госпожа Би и внучката ѝ. Най-напред укори госпожа Би за упорството ѝ през цялото време на разследването. Нейното инатене доста бе забавило установяването на истината. Цялата в сълзи, госпожа Би започна да се извинява, но съдията Ди побърза да я прекъсне:

— Притежавам лекарство, което може да върне говора на вашата внучка. Но е много силно и ще я разтърси цялата. Затова искам съгласието ви да ѝ го дам и освен това да стоите до нея по време на действието.

Госпожа Би без колебание се съгласи. Съдията Ди вече бе приготвил лекарството, сержант Хун подаде чашата на момиченцето и му каза да я изпие наведнъж, но без да бърза. След като я пресуши, лицето на детето се сгърчи от болка и то изведнъж повърна. Телцето му се разтресе цялото и то падна в несвяст на пода. Съдията Ди нареди на Ма Жун да го отнесе на ръце в личния му кабинет, там да го положи на дивана и щом отвори очи, веднага да му даде да пие силен чай.

Не след дълго Ма Жун се появи в залата. Водеше за ръка момиченцето. Щом зърна госпожа Би, то се затича към нея, скри лице в полите ѝ и захлипа:

— Бабо, защо сме тук? Страх ме е...

Съдията Ди стана и слезе от подиума. Внимателно повдигна брадичката на детето и каза кротко:

— Не се страхувай, момиченце. Баба ти скоро ще те отведе у дома. Но кажи ми първо ти познаваш ли вашия съсед господин Сю.

Детето кимна и отвърна с уверен глас:

— Господин Сю е много добър приятел на майка ми. Почти всеки ден идва при нея. А къде е моята майка?

Съдията Ди направи знак на госпожа Би и тя веднага отведе внучката си в другия край на залата. Клекна до нея и започна шепнешком да я утешава. Съдията се върна на мястото си и попълни нареждане до тъмничаря. Двама стражници въведоха госпожа Джоу.

— Тук пред мен са пълните ви самопризнания. Те изясняват как сте съблазнили господин Сю Дъдай, как сте убили Би Сюн, забивайки игла в черепа му, как сте лишили дъщеря си от говор, като сте ѝ дали да пие някаква опасна отвара. Преди малко изцерих дъщеря ви и тя заяви, че господин Сю Дъдай често ви е посещавал нощем.

Съдията замълча и погледна изпитателно госпожа Джоу. Тя стоеше с невиждащи очи и не казваше нищо. Бе разбрала, че нощното видение е било разиграно от съдията, но това вече нямаше значение за нея. Искаше ѝ се само всичко да свърши час по-скоро. Съдията накара писаря да прочете на глас признанията, които Тао Ган бе записал. Накрая зададе на госпожа Джоу ритуалния въпрос:

— Принавате ли, че това са вашите показания?

В залата се възцари гробовно мълчание. Госпожа Джоу наведе още повече глава и произнесе една-единствена дума:

— Да.

Писарят ѝ поднесе документа и тя постави на него отпечатъка от палеца си. Съдията Ди каза:

— Обявявам ви за виновна в три престъпления: съзнателно лъжесвидетелство пред съда, изневяра на жив съпруг и убийството на този съпруг, от когото не сте имали никакъв повод да се оплаквате. Последното престъпление е най-тежкото. Законът предвижда смъртно наказание в най-суровата му форма: „бавна смърт“. Когато изпращам присъдата ви до висшите власти, няма да пропусна да отбележа, че имате да се грижите за стара свекърва, но мой дълг е да ви предупредя, че е вероятно това да доведе до смекчаване на начина за изпълнение на присъдата, но едва ли до промяната ѝ.

Отведоха госпожа Джоу в тъмницата, където трябваше да изчака императорското решение. След това съдията Ди нареди да се яви Сю Дъдай.

— Обявявам ви за виновен в незаконна връзка с омъжена жена и съучастие в убийството на Би Сюн, съпруг на вашата любовница. Това

престъпление се наказва със смърт чрез удушаване. Оставям на върховния столичен съд да реши дали ще умрете от бавно или от бързо удушаване.

Сю Дъдай замръзна на място, докато слушаше присъдата. Върнаха го в килията му несъзнаващ какво става наоколо.

Дойде ред на доктор Тан. Съдията Ди го нахока здравата:

— Вие, човек с такова огромно знание и богат опит, не сте изпълнили дълга си на наставник. Престъпната връзка се е състояла под вашия покрив, едва ли не пред очите ви. Ако приложи буквата на закона, би трябвало да ви накажа строго като съучастник. Но имайки предвид научните ви трудове, ще ви освободя, като ви нареждам занапред да се посветите изцяло на литературните си занимания. Лишавам ви от правото да обучавате младежи.

Най-накрая съдията призова госпожа Би.

— Нехайството, с което сте се отнасяли към вашето задължение да следите за поведението на снаха си, е позволило в дома ви да бъдат извършени две отвратителни злодеяния. Но като вземам предвид, че природата ви е направила невъобразимо глупава и че на вас се пада да отгледате дъщерята на Би Сюн, ви освобождавам. Освен това след екзекуцията на Сю Дъдай ще получите част от неговите конфискувани имуществва, за да можете да изучите внучката си.

Госпожа Би се хвърли по очи пред съдията и с лице, окъпано от сълзи на благодарност, удари три пъти чело о пода.

Съдията Ди обяви заседанието за закрито и се оттегли в личния си кабинет. Написа окончателния си доклад за случая, приложи самопризнанията на госпожа Джоу и на Сю Дъдай, както и рецептата за лекарството, с което бе излекувал дъщерята на госпожа Джоу. Отделно добави молба да не се смята за валидно заявлението, с което бе обвинил себе си в клевета срещу невинна жена и в изравянето на труп без основателна причина.

Няколко седмици след това необикновено заседание на съдилището в Джанпин в двореца на губернатора на Шантун в провинциалната столица гостуваше високопоставен сановник. Това беше Йен Либън, известен държавник, художник и ерудит.^[1]

Вечерта губернаторът даваше в чест на цензора Йен прием в парадната зала на двореца, на който бяха поканени всички висши служители на провинциалната управа и местните големци. Привечер домакинят и почетният гост пиеха чай в един кът на дворцовата градина. Бяха се разположили в изящния павилион, издигнат в средата на гърбавото мостче, прехвърлено над лотосово езеро.

Голяма жега беше през целия ден и двамата мъже се наслаждаваха на прохладния ветрец, който браздеше повърхността на водата. Говореха си за това-онова, губернаторът се интересуваше от последните столични новини. Цензорът му обясни причините за някои промени в министерството на ритуалите и като размахваше лениво едно голямо ветрило от пера на чапла, добави:

— Това ми припомни, че тъкмо преди да потегля от столицата, много се говореше в министерството на изтезанията за един случай с красива младоженка, отровена през брачната ѝ нощ. Това се е случило в един окръг от вашата провинция, а магистратът за три дни изяснил случая. В министерството вашият доклад направи силно впечатление, юристите бяха много заинтригувани. Засега не ми е останало време да се осведомя по-подробно и понеже събитията са се разиграли във вашата провинция, несъмнено бихте могли да ми разкажете нещо повече.

Губернаторът нареди да донесат нов чайник с горещ чай, отпи няколко глътки от прелестната напитка и каза:

— Случаят е разрешен от магистрата на окръг Джанпин, служителя Ди Жендзие, родом от Тайюан в провинция Шанси.

Цензорът поклати глава:

— Сега се сетих, че познавах покойния му баща, префекта Ди. Старият служител бе високо ценен от централната власт. Неговият баща пък, дядото на Ди Жендзие, беше способен министър, извънредно честен, от когото останаха няколко забележителни доклада до трона, които и до днес често се споменават. Явно този магистрат Ди следва голямата семейна традиция, защото сега си спомням, че се говореше и за друг много заплетен случай, изяснен от него.

— Начинът, по който приключи делото с отровената младоженка, бе особено хитроумен и лесно мога да си представя с какъв интерес се е обсъждал в столицата. А всъщност през първите две години, откак е на поста си, този магистрат разреши редица загадки, не по-малко

сложни от тази. Можете да намерите документацията за тях в архивите на провинциалното съдилище. Тази година също се справи с други два случая. Първият беше двойно убийство, извършено на пътя от един нехранимайко. Не е минало без усложнения, доколкото ми е известно, и не е било лесно да се намери и да се залови престъпникът, но по мое мнение е било по-скоро въпрос на рутина. За сметка на това бях смаян от начина, по който този магистрат проведе третото разследване. Миналата седмица получих доклада за него от префекта и го изпратих в столицата. Става дума за невярна жена, убила преди близо година своя съпруг, за да се омъжи за любовника си. Особено ме порази това, че отначало никой не е разбрал за извършеното престъпление и в съда не е постъпвала жалба. Но нашият магистрат Ди надушил нещо на улицата и с невероятна упоритост стигнал до дъното на нещата с риск да си навлече много сериозни неприятности. По някое време изглеждаше, че дълбоко се заблуждава, и префектът ми съобщи, че се е признал за виновен, задето неправилно е обвинил и е подложил на изтезания невинна жена. След като изчетох този първи доклад, го сложих настрана, без да предприема нищо, надявайки се, че той ще успее да изясни всичко. И наистина миналата седмица префектът ми изпрати доклада му, придружен от пълните самопризнания на жената и на нейния любовник, както и от неопровержими доказателства. Извънредно високо оценявам труда му в този случай, много повече, отколкото в другия с отровената младоженка, при който може би се е получило щастливо стечение на обстоятелства. Последният се разиграва в дома на бивш префект, подплатен е с пикантни подробности от брачната нощ и отговаря на всички условия, за да се шуми около него. Докато този с невярната жена засяга семейството на беден търговец, живеещ на село. Магистратът сам започва делото и го извежда докрай, като залага ранга и поста си и губи подкрепата на хората от своя окръг. Води го само желанието правосъдието да възтържествува и смъртта на един скромен търговец да получи възмездие. В моите очи това е образцово поведение, достойно за висока похвала.

Цензорът Йен се съгласи и каза:

— След вечерята бъдете така любезен да ми изпратите цялото досие от Джанпин в библиотеката. На моята възраст човек спи малко и добих лошия навик да чета до късно през нощта. Библиотеката, която

оставихте на мое разположение по време на престоя ми във вашия дом, прави чест на изискания ви вкус. Прегледах забележителната ви колекция от ръкописи, а изгледът от северния прозорец към седеметажната пагода и планините в далечината е неповторим. Вече направих две рисунки, едната на разсъмване с утринната мъгла, другата на свечеряване, за да се опитам да предам особената атмосфера. Самотното платно на една лодка в езерото, окъпано от лунна светлина, далечният звън на храмова камбана през нощта... Питам се понякога дали тези неща не са по-важни от цялата суетня на официалния живот. Добре, утре ще си изберете една от рисунките и аз ще ви я надпиша.

Губернаторът изказа благодарността си за този приятелски жест, после двамата мъже станаха и се отправиха към двореца, за да се преоблекат за тържествената вечер.

---

[1] Йен Либън умира през 673 г. от нашата ера на преклонна възраст. В Бостънския музей за изящни изкуства е изложена една негова картина — Бел.авт. ↑

ГЛАВА XXX

ТРИМА ПРЕСТЪПНИЦИ СА ОСЪДЕНИ НА СМЪРТ И ПРИСЪДАТА ИМ Е ИЗПЪЛНЕНА; СПЕЦИАЛЕН ПРАТЕНИК ДОНАСЯ УКАЗ ОТ ДВОРЕЦА

След две седмици, по-рано, отколкото съдията Ди очакваше, префектът му предаде императорското потвърждение за смъртните присъди, предложени за Шао Лихуай, Сю Дъдай и госпожа Джоу, заедно с някои леки изменения, внесени от министерството на изтезанията по препоръка на върховния съд в столицата. Съгласно приложеното допълнително разпореждане присъдите трябваше да се изпълнят незабавно.

Съдията Ди веднага прати съобщение до командира на гарнизона в Джанпин, с което му нареждаше да разположи известен брой войници на лобното място. На разсъмване пред входа на съдилището трябваше да чака военен конвой, за да отведе тримата осъдени.

Съдията стана в тъмни зори и се качи на подиума с алена наметка на раменете. В играещата светлина на свещите обяви съдебното заседание за открито. На няколко крачки от стражниците стоеше един великан, опрял гол меч на рамо.

Съдията заповяда най-напред да доведат Шао Лихуай. Той вече бе приключил обичайното последно ястие от печено месо и вино и изглеждаше примирен с участието си. След като коленичи пред високата маса, съдията Ди му прочете присъдата:

— Престъпникът Шао Лихуай се осъжда на обезглавяване. Главата му ще остане три дни изложена на градската врата и цялото му имущество се конфискува.

Стражниците вързаха осъдения здраво с въжета, след това подпъгнаха в тях откъм гърба дълъг прът с табела на края, на която с едри йероглифи бяха написани името му, престъплението и присъдата.

Изтикаха го навън и го качиха на тъмничарската каруца. Копията и алебардите на войниците държаха на разстояние тълпата зяпачи, които вече бяха обсадили главния вход.

После съдията заповяда да доведат Сю Дъдай. Щом зърна от прага алената наметка върху раменете на съдията, която червенееше в сумрачната зала, целият ужас на предстоящата смърт се стовари отгоре му и той се хвърли на колене, стенойки уплашено.

— Престъпникът Сю Дъдай — прочете съдията — ще бъде умъртвен чрез удушаване, така че смъртта да настъпи незабавно. Тялото му няма да бъде излагано, като това благоволение престъпникът дължи на заслугите на баща си и дядо си към държавата. Цялото му имущество се конфискува.

Завързаха Сю Дъдай, качиха и него на каруцата, като втъкнаха табела с името му и с извършеното престъпление.

Доведоха накрая и госпожа Джоу. Сега тя приличаше на старица и вървеше приведена, с клюмнала надолу глава.

— Престъпничката Би, с бащино име Джоу — зачете съдията, — се осъжда на бавна смърт, но така, че смъртта да настъпи с първия удар. Това благоволение ѝ се дава заради мъченията, които е изтърпяла по време на разпитите. Имуществото ѝ не подлежи на конфискация, защото оставя стара свекърва. Но главата ѝ ще бъде изложена три дни на градската врата.

Завързаха я, втъкнаха във въжетата на гърба ѝ табела с името, престъплението и наказанието.

След като и тримата престъпници бяха натоварени на каруцата, в нея се качиха и шестима войници с извадени мечове, а останалите, с копия и алебарди на рамо, я заобиколиха от четирите страни. Всички стражници и пазачи от съдилището се строиха в редици по шест пред и зад паланкина на съдията. Конвоя предшестваха шестима войници на коне, които отваряха път. Непосредствено след тях крачеше палачът с меч си на рамо, заобиколен от двамата си помощници.

Разнесоха се три удара на големия гонг и съдията се качи в паланкина си. Сержант Хун и Ма Жун язدهа от дясната му страна, Тао Ган — от лявата.

Конвоят бавно си проправи път по улиците на Джанпин, докато стигна Западната врата. Млад и стар, беден и богат, всеки, който можеше да се държи на краката си, бе излязъл на улицата, за да не

пропусне зрелището. Хората топло приветстваха съдията Ди, когато се появеше. По-младите зяпачи яростно ругаеха престъпниците. Възрастните ги укоряваха за това.

— Не си отпускате езиците, за да ги обиждате. По-добре си размърдайте мозъците и помислете за страшните наказания, които законите на нашата страна налагат на престъпниците. Гледайте този опасен нехранимайко, този порочен благородник и тази похотлива жена! Сега и тримата са равни в каруцата на осъдените. В очите на закона рангът, положението и полът нямат никакво значение. Поучете се от тази гледка и си спомнете за нея, когато ви помами изкушението.

Конвоят излезе през Западната врата, следван от поне хиляда души. Когато излязоха на лобното място, първите лъчи на зората играеха по шлемовете на наредените в каре войници. Командирът пресрещна съдията Ди. Двамата мъже се качиха на специално издигнатото скеле пред лобното място и се настаниха зад високата маса. Стражниците и писарите се строиха в редица срещу скелето.

Двамата помощници на палача изведоха Шао Лихуай в средата на полето и го накараха да коленичи. Махнаха табелата от гърба му и му оголиха врата. Палачът свали куртката от мускулестия си торс. Вдигна с две ръце меча си и се загледа в съдията.

Магистратът му даде знак и в същия миг главата на осъдения се търкулна на земята. Единият помощник я вдигна за косата и я протегна към съдията. След като той надписа челото с червен туш, главата полетя в един кош, за да бъде изложена на градската врата.

През това време вторият помощник бе забил в земята нисък дървен кръст и завърза на него Сю Дъдай със свити колене и опънати настрани ръце. Палачът метна около шията му примка от тънко конопено въже и втъкна края ѝ в най-горната част на кръста. После прокара къса тояжка между кръста и въжето точно зад главата на Сю и обърна очи към магистрата. Щом съдията Ди даде знак, палачът енергично завъртя с две ръце тояжката и въжето стегна гърлото на осъдения. Очите му изскочиха от орбитите, езикът увисна. Палачът изчака известно време. Многобройната тълпа не издаваше никакъв звук. Най-сетне палачът опипа пулса и обяви на съдията, че осъденият е мъртъв. Помощниците отвързаха трупа и го поставиха във временен ковчег, приготвен от един сродник на Сю Дъдай.

После вдигнаха нагоре кръста, на човешки бой. Утъпкаха пръстта в основата и заковаха втора хоризонтална греда на една стъпка над земята. Съблякоха госпожа Джоу по долни дрехи. Завързаха китките ѝ в краищата на горната греда, а глезените — за долната. Палачът се изправи пред нея с дълъг тънък нож в ръка, до него застанаха помощниците му с брадвичка и трион.

Щом съдията Ди даде знак, палачът с един удар заби ножа дълбоко в сърцето на госпожа Джоу. Тя издъхна веднага. После той се захвана да реже и да разчленява тялото, започвайки от ходилата и китките. Макар в този случай „бавната смърт“ да се прилагаше на неодушевен труп, гледката си оставаше страшна и не един от зрителите изгуби съзнание. Операцията продължи един час. Онова, което остана от трупа на госпожа Джоу, бе хвърлено в един кош. Но главата бе надписана от съдията, за да остане три дни изложена на една от градските врати заедно с назидателен надпис.

Сред ударите на гонговете съдията и командирът слязоха от скелето, а войниците взеха за почит. Съдията се качи в паланкина си, командирът — в армейския си стол носилка. Двамата се отправиха към градския храм, където се помолиха и запалиха благовония. След това се разделиха пред храма.

Големият гонг пред съдилището удари три пъти. Съдията бе свалил алената наметка в личния си кабинет и след като изпи набързо чаша силен чай, зае мястото си на подиума за поредното заседание. Преди това се бе разпоредил да бъдат привикани госпожа Би, вдовицата на каруцаря Уан, чичото на убития търговец Лю и един представител на семейството на Сю Дъдай.

Първо пред подиума застана сродникът на Сю Дъдай. Съдията го помоли да предаде съболезнования на семейството, когато се завърне на юг, след това го накара да изброи имуществото на Сю Дъдай. Мъжът извади един документ и го прочете:

— Поземлена собственост, находяща се в село Хуанхуа, оценена на три хиляди сребърника, както и сума в наличност, възлизаща на две хиляди сребърника. Тези пари са остатъкът от тримесечната издръжка, която Сю Дъдай е получил от семейството си преди два месеца.

Съдията Ди повика сметководителя на съдилището и нареди на представителя на семейство Сю да му предаде документа. Заръча на

служителя да обяви за продажба имота на Сю Дъдай и освободи сродника.

После заповяда на стражниците да доведат госпожа Би, госпожа Уан и чичото на търговеца Лю. Когато тримата коленичиха пред високата маса, съдията нареди на сметководителя да прочете доклада си. Служителят отвори една папка и прочете:

— Посредникът в търговията с коприна в нашия град е получил писмо от търговеца Луо Чанпо от Гадателско село, в което се съобщава, че оставената от Цао Уанчуан коприна е била продадена за деветстотин сребърника. От тях господин Луо вече е изплатил триста сребърника на Цао Уанчуан — сумата, която той е дал на престъпника Шао Лихуай. В израз на гражданска доблест господин Луо е задържал за себе си само десет процента комисионна вместо обичайните двайсет процента, така че чистият остатък възлиза на петстотин и четирийсет сребърника. Господин Луо е упълномощил посредника да предаде тази сума на съдилището. Магистратът на окръг Лайчъ ни известява чрез своя сметководител, че при инвентаризацията на имуществото на Шао Лихуай, извършена от стражниците в Ряпа клисура, е установено наличието на двеста и шейсет сребърника, от които магистратът на Лайчъ е задържал шейсет за покриване на разходите по инвентаризацията.

Служителят млъкна за миг, защото началникът на стражата избухна в невъздържани забележки, сред които прозвуча името на магистрата на Лайчъ.

— Тишина! — с гръмовен глас извика съдията. — Продължавайте! — обърна се той към сметководителя.

— И така — започна служителят, — чистият остатък от имуществото на престъпника Шао Лихуай възлиза на сумата двеста сребърника. Общата сума, с която разполага съдилището, е шест хиляди сто и четирийсет сребърника.

— Заповядвам — каза съдията Ди — от тази сума да изплатите хиляда сто и четирийсет сребърника на тук присъстващия чичо на жертвата Лю, които съставляват стойността на принадлежащите му бали коприна плюс сумата, която е откраднал от него Шао Лихуай. Освен това да му се изплатят хиляда сребърника обезщетение. Хиляда сребърника да се изплатят като обезщетение на госпожа Уан. Останалите две хиляди сребърника се падат на държавата и ще бъдат

вписани като приход в книгата ни. В тримесечния си отчет подробно опишете тези операции, добавяйки копие от доклада, пристигнал от Лайчъ — съдията се обърна към началника на стражата и добави: — Сметководителят на префектурата несъмнено ще се отнесе с нужното внимание към този доклад.

Госпожа Би, госпожа Уан и чичото на търговеца Лю паднаха по очи пред съдията и няколко пъти удариха чело о пода в знак на благодарност.

Съдията Ди напусна подиума и отиде в личния си кабинет. Преоблече се в удобни обикновени дрехи, натопи четчицата и се зае да пише доклад до префекта за протичането на екзекуцията. Но едва бе започнал, когато в кабинета връхлетя един задъхан служител.

— Ваше превъзходителство! — провикна се той. — На входа на съдилището пристигна пратеник от двореца с императорски указ!

Изненадан от новината, съдията Ди започна да се пита какво ли означава това. Облече наново официалната си роба и заповяда да се запали на високата маса в заседателната зала кадилницата, запазена за императорските укази.

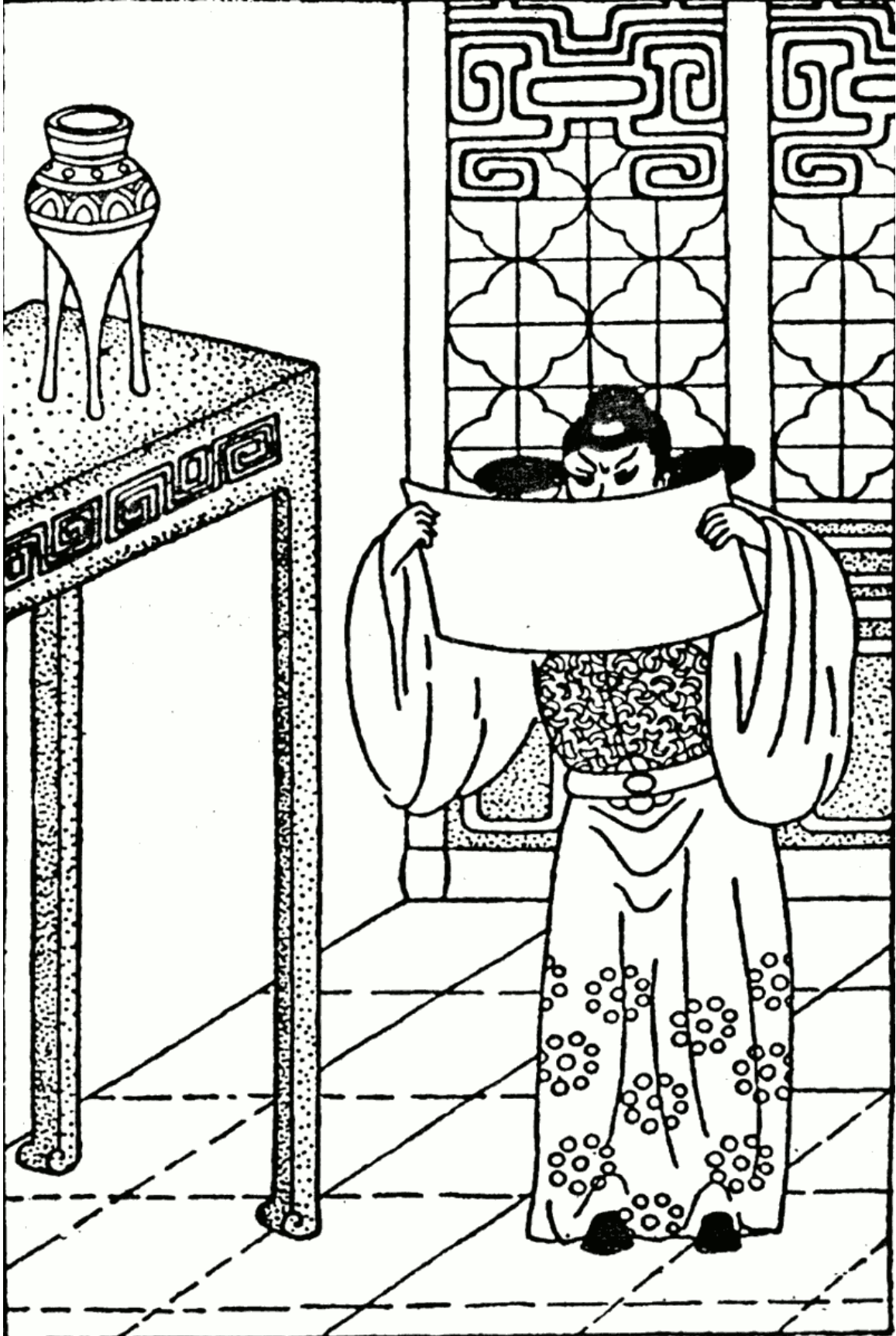
Когато влезе в залата, пратеникът вече беше там, стиснал с две ръце продълговатото ковчеже, увито в жълт брокат. Пратеникът беше млад човек с достолепно изражение, носещ костюма и отличителните знаци на канцеларията на главния секретар.

Съдията му оказа всички почести, които се полагаха на ранга му, и го отведе до високата маса, където добави благовония в кадилницата. Ароматни кълбета дим се издигнаха нагоре, пратеникът постави почтително ковчезето на масата и отстъпи няколко крачки назад. Съдията Ди падна по очи и удари девет пъти чело о пода. След това се надигна и изчака с наведена глава, докато пратеникът разви плата и отвори жълтото кожено ковчеже. Извади отвътре свитък, залепен на жълт брокат, и го постави пред кадилницата. Добави на свой ред благовония и обяви тържествено:

— Августейшите слова могат вече да бъдат прочетени.

Съдията Ди вдигна свитъка, разгъна го бавно, като го държеше с две ръце, така че императорският печат да бъде през цялото време повисоко от лицето му. После почтително прочете на глас императорското разпореждане:

Съдията Ди чете императорския указ

УКАЗ

Императорски печат

Предвид на това, че, следвайки почтително бляскавия завет на Нашите Августейши предци, традиционната Ни политика е да издигаме усърдни служители на постове, където дарбите им ще се разгърнат по-добре, позволявайки им да възвисят верността си към Нас и да обгърнат с грижите си народа Ни.

Предвид на това, че Нашият държавен секретар по препоръка на Нашия цензор Йен Либън насочи вниманието Ни към образцовото усърдие, с което Нашият служител Ди, със собствено име Жендзие, родом от Тайюан, заемащ поста магистрат на окръг Джанпин в Нашата провинция Шантун, е допринесъл да бъдат възмездени злодеяния над невинни хора и виновните да получат справедливо наказание, спомагайки така за спокойствието на Нашия дух и за мирния живот на Нашия народ, първоначалната Ни воля бе да назначим въпросния Ди за префект на Суджоу.

Ала тъй като спешни държавни дела денем и нощем не Ни дават и миг покой, Ние желаем всички в Нашата империя, които притежават някакви изключителни дарби, да бъдат около Нас, за да можем да ги призовем в подкрепа на Трона всеки път, когато пожелаем.

Затова в този втори ден от петата луна на третата година от възцаряването Ни публикуваме този Указ, с който споменатият Ди се назначава за председател на нашия столичен съд.

Треперете и се подчинявайте!

Съставено от главния държавен секретар

Подписано от августейшата пурпурна четка

Така да стане!

Изпратено с вестonosец

Съдията Ди бавно нави императорския указ и го остави обратно на масата. После се обърна с лице към столицата, падна по очи и удари девет пъти чело о пода в знак на благодарност за императорската милост. След това се изправи, повика Ма Жун и Цяо Тай и им заповяда да застанат на пост пред заседателната зала. Никой нямаше право да влиза, докато в нея се намираше императорският указ.

После съдията покани пратеника в официалната приемна. След като се разположи удобно, високопоставеният служител шепнешком уведоми съдията, че в двореца се е разразила сериозна криза. Описа сбито и точно събитията. Макар и млад, той бе израсъл в подножието на трона и знаеше, че е мъдро да направи добро впечатление на служител, комуто предстои да заеме ключов пост в столицата. Найсетне съобщи на съдията Ди, че наследникът му в Джанпин е назначен преди три дни и може всеки миг да пристигне. Съдията трябваше да потегли за столицата веднага след като предадеше официалния печат.

Влезе един служител и каза, че конете на конвоя на пратеника са подменени и всичко е готово за заминаването му. Пратеникът изрази съжаление, че се налага да тръгне незабавно, но трябваше бързо да стигне и до съседния окръг. Съдията Ди го съпроводи до заседателната зала, където му върна императорския указ. След това пратеникът потегли.

Съдията Ди изчака в личния си кабинет, докато целият съдебен персонал се събере в заседателната зала. Когато пристъпи на подиума, всички стражници, пазачи, писари, прислужници и вестonosци паднаха на колене. Този път коленичиха и четиримата му верни помощници.

Съдията ги помоли да се изправят и произнесе кратка реч, с която благодареше за вярната им служба, докато бе заемал поста си. Добави, че на другата сутрин всеки ще получи специална награда в зависимост от службата и ранга си. После се прибра в личния си кабинет.

Довърши отчета си за екзекуцията на престъпниците и повика главния домоуправител. Нареди му да приготви за другата сутрин официалната приемна, за да посрещне градските първенци и

служителите от окръжната администрация, които щяха да дойдат да го поздравят. Трябваше и да се подготвят в един от дворовете на съдилището стаи, където временно да се настани новият магистрат със свитата му. След като уреди всички тези въпроси, съдията поръча да му донесат обета.

Целият персонал се радваше. Сержант Хун, Ма Жун, Цяо Тай и Тао Ган възбудено обсъждаха живота в столицата и се уговориха вечерта юнашки да празнуват в най-добрата кръчма на града. Стражниците с блеснали очи се питаха по колко ли ще получат.

Докато съдебният персонал се радваше, гражданите изпълниха улиците около съдилището, оплаквайки на висок глас участта си, която ги лишаваше от един толкова справедлив и проникателен съдия.

Седнал зад писалището в личния си кабинет, съдията Ди се зае да подреди книгата си, за да ги предаде на своя наследник. Загледан в камарата кожени кутии, които писарят носеше от архива, той нареди на прислужниците да приготвят повече свещи. Ясно беше, че и тази нощ няма да си легне рано.

Издание:

ИК „Труд“, 1997 г.

Редактор: Красимир Мирчев

Коректор: Юлия Шопова

Художествено оформление и корица: Виктор Паунов

Технически редактор: Стефка Иванова

ISBN 954-528-070-0

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.